

AC DE ZWART
HOE DE ZOON VAN DEN
PIONIER PRESIDENT WERD

MET TEKENINGEN VAN LINDA
OP CALIFORNIA PAPIER

**HOE DE ZOON VAN DEN PIONIER
PRESIDENT WERD**

A. C. DE ZWART

HOE DE ZOON VAN DEN PIONIER PRESIDENT WERD

HET LEVEN VAN ABRAHAM LINCOLN

HERZIENE UITGAVE

GEÏLLUSTREERD DOOR ISINGS

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

Thomas Lincoln vertelt van Grootvader en de Indianen.

„Vader, vertel u weer eens wat? U kunt dat zoo mooi.”

Glimlachend keek vader Lincoln naar zijn zesjarig zoontje, dat voor het haardvuur gezeten, zoo verwachtend naar hem opzag. Maar wat moest hij nog vertellen? Hij had al zoo vaak dezelfde verhalen gedaan, de jongen kende ze reeds alle.

Nadenkend schudde vader Lincoln het hoofd. „Ik weet niets nieuws meer, mijn jongen, je weet het al allemaal.”

Maar de kleine jongen met de sluike haren hield zijn levendige oogen niet van zijn vader af. Hij zag het wel, vader zou 't toch wel weer opnieuw doen. Dus blééf hij aandringen.

„Och, wat hindert dat, vader. Het oude is toch ook mooi. Vertel u nog maar eens van grootvader en de Indianen, toen u zelf nog een kleine jongen was.”

„Hè ja,” klonk nu een andere vleistem uit den hoek, waar moeder Lincoln zat. Daar zat Lincoln's dochttertje

Sara, die al even dol op vaders verhalen was. En wéér drong zij aan: „Hè ja, van oom Boone en tante Merrill.”

Nu zag vader Lincoln wel, dat er geen ontkomen meer aan was en al had hij de geschiedenis misschien

al twintigmaal verteld, hij begon dan maar weer opnieuw. En spoedig was het alleen zijn stem, die in de armelijke hut weerklonk, want de anderen hielden zich als muizen zoo stil.

Waar die hut stond? En wie de bewoners waren? Ja, het is wel noodig, dat we dit eerst eens vertellen. Die hut dan stond midden in de bosschen van Ohio, ergens aan een kreek, die in de Zoutrivier uitliep en waar dus de grond tamelijk vruchtbaar was.

Hier, in deze hut, woont Thomas Lincoln met zijn vrouw en zijn twee kinderen, een jongen en een meisje. Ze wonen er nog niet lang en ze zijn afkomstig uit Hardin County, maar de zorg voor het dagelijksch brood heeft hen dezen kant uitgedreven en daar zij arbeidzame, sobere menschen zijn, zullen zij het ook wel weten klaar te spelen. Bovendien, ze hebben handen aan het lijf, die van aanpakken weten en zelfs de zesjarige Abraham weet al, dat hij die handen gebruiken moet. Want de streek is nog schaars bevolkt, de grond is nog ruw en woest en op vele plaatsen is het bosch nog zoo dicht, dat men zich met de bijl in de hand den weg moet banen. Maar dat is natuurlijk een werkje, dat niet voor een zesjarigen jongen is, maar voor vader Lincoln in persoon.

Maar wat kan nu toch zoo'n kleine jongen uitvoeren, waarmee hij zich nuttig maken kan? Wel, van morgen nog heeft hij zeer nuttig werk gedaan: hij heeft op de varkens gepast in het bosch, een echt

werkje voor een jongen, als hij maar flink kan roepen en fluiten en bovendien maar opletterend is. En er zijn nog wel andere geschikte werkjes in het bedrijf van zoo'n pionier uit Thomas Lincoln's tijd, een tijd, die nu ver achter ons ligt, want in datzelfde Ohio, waar hij paden door het bosch heen hakte, liggen nu dichtbevolkte steden, die alle door een netwerk van spoorwegen met elkaar verbonden zijn.

Maar in den tijd, dat onze Abraham een kleine jongen was, was het in Ohio nog wild en eenzaam. En zoo klein als hij was, moest hij meehelpen in vaders bedrijf, het zijne er toe bijdragen om aan den kost te komen. Zoo gaat hij ook weleens visschen in de kreek en hij is daar heel handig in. En gisteren nog heeft hij voor het eerst vaders geweer afgevuurd. Wat een feest was dat voor hem, hij was er maar niet trotsch op! Door een spleet in den muur stak hij den loop naar buiten en het eerste schot was ráák geweest! Toen de kruitdamp optrok, zag hij het kalkoentje dood liggen.

Maar met dat al is het toch erg stil en eenzaam in de woudhut van Thomas Lincoln. Gelukkig merken de vier menschen, de twee groote en twee kleine, dat zoo niet, want als men elkaar liefheeft, is men gelukkig en tevreden en hindert het niet zoo, dat de naaste bureu wel drie uur ver weg wonen.

Bovendien — we merkten het al — vader Lincoln kon goed vertellen, hij stond er wijd en zijd voor bekend

en hij had zelf heel wat beleefd, vooral in den strijd met de Indianen. En daar vertelt hij dan ook nu maar weer eens van.

„Nu, vooruit dan maar,” had vader Thomas gezegd, op het herhaald aandringen der beide kinderen. „Dan begin ik maar weer.”

„Ik heb het jullie al meer verteld, toen grootvader in Kentucky kwam wonen, was het daar allesbehalve veilig en eigenlijk was het een heel waagstuk om je daar te vestigen. Want je weet het, de Roodhuiden of Injins hadden aan ons, blanken, verschrikkelijk het land.”

Maar nu onderbrak Abraham, weetgierig en nooit uitgevraagd als hij was, vaders verhaal. „Ja vader, dat weten we, maar wáárom hadden ze toch zoo'n hekel aan de blanken? Zijn Roodhuiden dan zulke kwade menschen?”

„Och nee, dat zal ik niet zeggen, mijn jongen, maar denk je eens in: ze waren door de blanken uit hun land en bezitting verdreven en moesten op die manier telkens weer dieper het bosch intrekken. Dat is toch ook zoo prettig niet. En dan, sommige pioniers hadden hen ook niet goed behandeld, waren soms erg ruw en wreed voor ze geweest en dan moesten de goeden het weer voor de kwaden ontgelden, als de Indianen er eens een paar in handen kregen.”

„Maar grootvader was toch zoo niet, vader?”

„Nee, grootvader was een heel goede man, die

niemand ook maar eenig kwaad zou doen, maar hij kon er nu eenmaal niets aan doen, dat hij met de Indianen moest vechten. Het zal zoowat een jaar geleden zijn geweest, dat hij zijn blokhuis gebouwd had, dat was in 1780, toen een groote troep Roodhuiden, die overal den boel in brand staken en de menschen uitplunderden, in zijn omgeving kwam. Natuurlijk werden toen alle pioniers onder de wapenen geroepen en bij die gelegenheid werd Daniël Boone, „de groote jager van Kentucky” zooals men hem noemde, tot kapitein aangesteld. Nu, een groot jager was Daniël, hij was in dat opzicht voor geen klein geruchtje vervaard en sterk dat hij was!”

„Door wien werd oom Boone tot kapitein aangesteld, vader?”

„Wel jongen, dat deden de pioniers onder elkaar. Toen ze de boodschap kregen, dat er Indianen in aantocht waren, kwamen ze natuurlijk bijeen om tegen hen te vechten en natuurlijk, als je gaat vechten, moet je toch een aanvoerder hebben. Nu, wien hadden ze dan beter kunnen kiezen dan zoo'n dapperen kerel als Boone!

Ja, dat gevecht met die Indianen moet geweldig zijn geweest. In het eerst behaalden de Indianen de overwinning en bij die gelegenheid raakte Boone leelijk in de knel. Zijn zoon was gewond en hij trachtte hem nu op zijn schouders naar een schuilplaats te dragen, want als hij hem zou hebben achtergelaten,

zou de jongen zeker door de Indianen opgenomen en doodgemarteld zijn. Zoo waren die nu eenmaal; wie in hun handen viel, moest er op rekenen op een afschuwelijke wijze te moeten sterven.

Maar voor Boone was het een heel ding, wat hij met zijn zoon probeeren ging. De jongen was zwaar gewond en lag als een looden last op zijn schouders. En zóó moest hij nu nog wel naar de overzijde van de rivier en dat terwijl honderden Indianen hem op de hielen zaten. Maar hij was nu eenmaal een onverschrokken man en bovendien, hij moest zijn kind toch redden. Dus sprong hij zonder aarzeling in de rivier, op een afstand gevolgd door de Indianen, die hun pijl en boog tusschen de tanden namen en evenmin aarzelden om te water te gaan. Want zwemmen konden die Indianen al evengoed als kapitein Boone."

Ademloos zaten beide kinderen naar het spannend verhaal van hun vader te luisteren; het was als zagen zij vóór zich wat hij daar beschreef. Welk een verschrikkelijke gebeurtenis voor dien dapperen jager; met zijn stervend kind half in den arm, half over den schouder, moest hij zien te ontkomen aan de verwoede vervolgers. En zij wisten het, het zou niet gelukken, de jongen zou sterven . . . ze hadden de geschiedenis immers al zoo vaak gehoord. En toch, nog altijd boeide zij hen.

„Met krachtige slagen,” zoo vervolgde vader Lincoln, „trachtte kapitein Boone met zijn gewonden

zoon den verbitterden vijand te ontkomen. Maar hij merkte het wel, de Indianen haalden hem in. De last woog ook zoo zwaar, neen, zij zouden toch nog in de handen der Roodhuiden vallen. Bijna gaf hij den moed op, hoe zouden zij dit ontzettende gevaar te boven komen?

Maar nu voelde Boone eensklaps, dat zijn arme jongen sterven ging. Ondanks de spanning, die hem vervulde om te ontkomen, bemerkte hij aan de stuip-trekkingen in het zwaar op hem hangende lichaam van zijn kind, dat het leven vlood O, wat moet die dappere jager geleden hebben op dat oogenblik Vóór zich, in de verte, de oever, waar de redding nabij was, achter zich het al sterker wordend rumoer der op hem winnende Indianen en hij zelf hield in zijn armen zijn dooden zoon! Wat baatte het hem nu nog den jongen mee te nemen, hij moest nu vechten voor zijn eigen leven Dan maar loslaten en laten zinken! Och, wat een lijden is er in de wereld voor een mensch! Daar moest hij zijn zoon laten wegdrijven in den stroom, om zelf te ontkomen. Maar een andere kans was er niet en dus — het moest!

En nu, zonder den zwaren last, schiet hij weer ineens veel vlugger vooruit en maakt hij den afstand tusschen zich en de vervolgers weer grooter. Het was op het kantje geweest, want hij was nog geen dertig schreden van den oever, toen de Indianen dien bestegen. Even later snorden wel honderd pijlen door

de lucht, maar „de groote jager van Kentucky” was ontkomen. De Heere had hem gespaard voor de pioniers, om ook verder hun aanvoerder en beschermer te zijn.

Maar hiermede was de ellende nog niet afgelopen.

De Indianen, die Boone vervolgden, zagen namelijk dicht bij diens woning drie jonge meisjes, die met een kano op de rivier voeren en een van die meisjes was Boone's dochter. De meeste Indianen keerden weer terug, toen zij zagen, dat zij Boone niet meer in

handen konden krijgen, maar enkelen van hen zwommen naar de kano toe en trokken de meisjes er uit en met zich mee.

Julie grootvader had dit alles van een afstand gezien en ook wat er met Boone en zijn zoon gebeurd was. Moest nu Boone's dochtertje ook nog door die leelijke Roodhuiden worden gedood en ook die twee andere onschuldige meisjes? Neen, dat zou niet gebeuren; samen zouden ze de Indianen achterna gaan. Nu, welken kant zij daarbij uit moesten gaan in het bosch, viel niet moeilijk uit te maken, want het noodgeroep der meisjes klonk wijd en zijd.

Zoo bereikten de pioniers tegen het vallen van den avond het Indianenkamp. De Indianen zelf zaten aan den maaltijd, maar de meisjes leunden droef schreiend tegen een boom, terwijl drie van die leelijke roode kerels de wacht bij hen hielden. Ze leefden gelukkig nog, maar wie weet wat de Indianen met hen zouden doen, als zij hun roes straks zouden hebben uitgeslapen. Daar zouden de wakkere pioniers maar niet op wachten. Behoedzaam slopen ze nader en op een zacht uitgesproken bevel knalden zij allen tegelijk van achter de boomen hun geweren los. Wel was niemand getroffen, maar de Roodhuiden schrokken zoo van den plotselingen overval, dat zij er ijlings van door gingen. Natuurlijk lieten ze de meisjes achter en grootvader en de anderen namen ze overhaast met zich mee."

„Ach, ach, wat een angstige tijd was dat, vooral voor ons, vrouwen,” viel moeder Lincoln in.

„Zeg dat wel, vrouw. Maar 't waren gelukkig kloeke, pittige vrouwen, die niet bang uitgevallen waren. De meisjes van tegenwoordig mogen er een voorbeeld aan nemen. Denk maar eens aan wat grootvader van nicht Merrill vertelde.”

„O, ja, vader, dat moet u ook nog eens vertellen,” drong de kleine Bram opnieuw bij zijn vader aan.

Vader Lincoln lachte. Die jongen was nu letterlijk nooit verzadigd van vaders verhalen. Nu ja, hij was er zelf de schuld van, hij was er nu immers zelf over begonnen. Vooruit dan maar weer.

„Ja, die nicht Merrill was me er eentje, zoo vond je ze zelfs vroeger niet veel. Je weet, dat de familie Merrill in een blokhuis woonde, dat erg eenzaam lag. Daar zwierven ook nogal eens Indianen rond, maar de menschen dachten toch altijd: wij zitten hier in dit stevige blokhuis maar wät veilig.

Op een avond hoorde men weer het geschuifel van Roodhuiden rondom het huis. Ook klonk er nu en dan een scherpe fluittoon, waar vooral de dochter van Merrill zich ongerust over maakte. 't Was dan ook wel griezelig in die duisternis alom. Maar Merrill zelf, ook niet bang uitgevallen, rukte opeens de deur open en vroeg tegelijk, wie daar waren en wat het verlangen was. Het was dien avond zoo pikdonker, dat hij hoegenaamd niets zien kon. Maar buiten zag

men hem klaarblijkelijk wel, want opeens snorde er een pijl door de open deur, die Merrill zoodanig trof, dat hij in elkaar zakte. Nicht Merrill en haar dochter verloren echter gelukkig geen oogenblik hun tegenwoordigheid van geest en sleepten het zware lichaam van den gewonde van den drempel de kamer in en sloten ijlings de deur, nog vóór de Indianen konden binnendringen. Maar nicht Merrill begreep wel, dat de Roodhuiden het niet zoo gauw zouden opgeven en dus schoof zij, geholpen door haar dochter, al wat zij maar versleepen kon vóór de deur: de tafel, de kast, het bed en wat niet al. Intusschen hakten de Indianen met hun bijlen geducht op de deur en op die manier kregen zij er eindelijk ook een gat in, zoo groot dat er wel een hunner door zou kunnen kruipen. Je begrijpt, dat het voor moeder Merrill nu een heel angstige toestand werd daar op den grond ligt haar man, badend in zijn bloed, van achter uit het vertrek klinkt het gekerm der kinderen, die van al dit lawaai wakker zijn geworden, alleen haar oudste staat, kloek en vastbesloten, naast haar. En opeens vermant zij zich zij is er toch óók nog, ze heeft toch óók nog twee flinke handen aan het lijf en zou ze niet voor haar schreiende kinderen en haar nu hulpeloozen man haar leven wagen! Met opeen geklemde lippen grijpt ze in het donker naar de plek aan den wand, waar zij de bijlen weet. Nog net bijtijds, want op hetzelfde oogenblik heeft zich een

Indiaan door het gat heen gewrongen en kruipt nu het vertrek binnen. En nu toont moeder Merrill zich een echte pioniersvrouw, want juist als de kerel wil opduiken van den grond, krijgt hij met de bijl een klap in zijn nek, dat hij levenloos ter aarde stort.

En nu is het maar gelukkig, dat het zoo'n donkere avond is, want daardoor kunnen de Indianen nu ook niets zien van wat er in het blokhuis gebeurt. Natuurlijk denken zij, dat hun makker al op de been is en bezig is de vrouw vast te houden. Een tweede volgt dus door het gat, maar die ondergaat natuurlijk hetzelfde lot. Zoo ook een derde en een vierde. Maar omdat de deur maar niet ontgrendeld wordt en zij ook geen enkel teeken van verstandhouding meer hooren, beginnen de anderen, die nog buiten zijn, argwaan te krijgen. Ze zullen het dus maar eens langs een anderen kant probeeren. Twee Indianen klimmen daartoe op het dak met de bedoeling zich door den schoorsteen neer te laten zakken. Ze hebben daarbij het geluk, dat het vuur zoo goed als uit is, maar de wakkere vrouw Merrill heeft het rumoer op het dak gehoord en begrepen, welk kunstje nu weer vertoond zal worden. Vlug als de wind laat ze door haar dochter, terwijl zij zelf de wacht bij het gat blijft houden, het bed opensnijden en de veeren daaruit op het bijna gedoofde vuur gooien. Dat geeft rook en niet zoo'n beetje — de beide Indianen, die juist in den schoorsteen zijn, ondervinden het tot hun schade, want be-

wusteloos geworden van den verstikkenden rook vallen zij op de vuurplaat. Nu, voor deze kerels zorgde Merrill, die weer overeind gekrabbeld was, zelf wel; met de aschschop sloeg hij beiden den schedel in. De eene, die nog voor de deur was blijven staan en zelf nog een geduchten tik kreeg met een ijzeren bout, vond het nu maar beter er van door te gaan en de begrafenis van zijn kameraden aan de Merrills over te laten. Per slot van zaken hadden dezen, afgezien dan van de verwonding, die Merrill zelf had opgelopen, er nog een voordeeltje van: een zestal wapens behalve boog en pijlen vielen hun in handen. Maar het duurde nog een heele tijd eer Merrill zelf weer de oude was."

Vaders verhaal was geëindigd. Jammer, dacht Brammetje, die van die vertellingen nooit genoeg krijgen kon. Om het te rekken, vroeg hij nog: „En hebt u zelf nooit met de Indianen gevochten, vader?"

„Ik zelf? Nu, Brammetje, het scheelde niet veel, of je vader was als kleine jongen door de Roodhuiden meegepakt. Maar gelukkig was je oom Mordechai er ook nog en die legde dien Indiaan bijtijds neer!"

„O, vader, vertel dat ook nog eens," drong Abraham aan, zich tegen zijn vader opdringend.

Even zweeg vader Lincoln. Toen begon hij, blijkbaar zeer ontroerd: „'t Was de laatste dag, Abraham, waarop ik je grootvader levend zag. 's Morgens was ik met vader meegegaan naar een korenveld, waar

hij een omheining omheen maken wilde. Dat was in Kentucky, waar wij al een jaar of vier woonden. Ik denk, dat ik een jaar of zes ben geweest."

„Ik was dan met vader meegegaan en hielp hem het gereedschap dragen. Josia en Mordechaï, mijn beide broers, die ouder waren, gingen tegelijk de deur uit, maar naar een ander veld in de buurt. Het vlotte goed met vaders werk en ik hielp hem er zoo'n beetje bij. Vader was in een opgewekte stemming, ik weet dat nog goed, want hij zong er een lied bij. Maar plotseling, terwijl ik mij omkeerde, om een paar groote spijkers aan te geven, klonk er een schot en toen ik weer op keek, zag ik vader op den grond liggen. En ik zag, dat hij bloedde, zoodat ik begreep, dat men op hem geschoten had. Ik was zoo ontsteld over wat daar zoo plotseling gebeurd was, dat ik niet eens goed wist wat ik deed. Wel weet ik nog, dat ik mij op vaders lijk liet neerzinken en vreeselijk huilen ging.

Gelukkig hadden Josia en Mordechaï beiden het schot gehoord. Josia liep naar de burens, om ze te waarschuwen, dat er Indianen in de buurt waren, Mordechaï liep naar huis om zijn geweer. Juist toen hij uit het zolderraam keek, zag hij, dat een Indiaan mij opnam en met mij weg wilde loopen. Onmiddellijk legde hij aan en hij mikte zóó goed, dat de Indiaan den kogel precies midden in zijn voorhoofd kreeg.... de kerel liet me dan ook onmiddellijk vallen, greep met beide handen naar zijn ooren en viel morsdood

neer. Ik zelf was op vaders lijk gevallen en toen ik opstond, zag ik tot mijn ontzetting, dat zijn bloed aan mijn kleeren zat. Luid schreiende liep ik zoo gauw ik maar kon op huis af, waar moeder mij al tegemoet snelde, jammerend over vader. O Bram, dat is een dag geweest, om nooit te vergeten."

"O vader!" riep Abraham en zich tegen zijn vader opdringende, streek hij even heel teeder over Lincoln's hand. In de stilte, die nu volgde, voelden allen, hoezeer elk hunner ontroerd was over vaders droeve verhaal.

Maar geïndigd was dit nog niet. En vader Lincoln ging door met vertellen, hoezeer het verhaal hem zelf ook aangreep.

"De burenen, die Josia inderhaast gewaarschuwd had, kwamen nog net bijtijds om te voorkomen, dat ons blokhuis door de Indianen in brand gestoken werd. Daar was wel een paar uur vechten voor noodig. Dienzelfden dag hebben de burenen te zamen met ons vader begraven uit hetzelfde hout, waarvan hij een schutting had willen maken, werd zijn lijkstijl getimmerd en op den middag van denzelfden zonnigen dag, waarop vader zoo welgemoed zijn werk begonnen was met een vroolijk lied, ging de lange stoet van pioniers, allen met het geweer over den schouder, naar het heuveltje in het bosch, waar men de dooden placht te begraven. Wat schreiden wij, moeder en ik! En hoe eenzaam bleven wij achter in die gevaarlijke

wildernis. Spoedig keerde moeder naar haar geboorteplaats terug en wij, de broers en ik, waren spoedig verplicht voor onszelf te zorgen. Lang heb ik een zwervend leven geleid, tot ik bij den neef van je moeder aanlandde, bij Jozef Hanks, om daar het timmeren te leeren."

„Hoe oud was u toen, vader?"

„O, al zes en twintig. Daar heb ik ook je moeder leeren kennen, een nichtje van Jozef Hanks en later werd ze mijn vrouw en jullie lieve moeder . . . Maar nu is het toch veel te laat geworden. Neen hoor, zóó lang vertel ik niet meer. 't Is hoog tijd voor bed. Hoor maar, daar slaat de klok."

„Ja zeker, de klok," lachte moeder. „Zeg eens, man, weet je wel, hoe lang het nu al geleden is, dat je voor 't laatst een klok hoorde slaan?"

„Nu, weet jij het dan?"

„Of ik het weet," lachte moeder Lincoln. „Al vier en een half jaar is dat geleden . . . En toch zijn wij altijd bijtijds op en bijtijds naar bed."

Vader bad nu voor den nacht en daarna legden de kinderen zich ter ruste. Toen Abraham zijn vader goeden nacht wenschen kwam, fluisterde hij dezen in het oor: „Dank u voor het vertellen, hoor vader en roept u me morgenochtend vroeg?"

„Als God ons leven spaart, ja, jongen."

Ook zijn moeder fluisterde Abraham wat in het oor. Zij glimlachte ernstig, terwijl zij luisterde. „'t Is maar

te hopen, dat wij allemaal lang bij elkaar mogen blijven, hè moe.... Wat was dat naar van grootvader, hè?"

Met een teederen kus zond moeder haar jongen naar bed. Weldra lag hij in een gezonden slaap, ondanks het harde leger. Hij sliep, dat hij er van snorkte.

„Hoor Bram eens," glimlachte moeder Lincoln tot haar man. „Die droomt vannacht vast van de Indianen, geloof dat maar."

„Nu ja, zóó zijn ze niet gevaarlijk, als hij er later maar niet echt mee te doen krijgt," antwoordde Thomas ernstig.

Een oogenblik later waren ook vader en moeder Lincoln naar bed gegaan.

II.

Een schoolmeester, die schrijven noch rekenen kon.

Moeder Lincoln had haar man, zooals wij al verteld hebben, leeren kennen ten huize van haar neef Hanks, den timmerman. Nu, voor vader Lincoln was dat een gezegend oogenblik geweest, want vóór dien tijd was hij wel wat veel een zwerver geweest en nà die kennis-making werd hij een echt huiselijk man, die maar het liefst bij zijn braaf vrouwtje zat en het verder al heel goed naar zijn zin had, als hij eens zoo nu en dan over zijn zwerftochten kon vertellen.

Nu, vertellen kòn Thomas, maar overigens was zijn vrouwtje hem toch in geestelijk opzicht ver de baas. Zij had een uitstekende opvoeding genoten en kon niet alleen lezen, maar ook schrijven, iets wat in dien tijd en in die streken van lang niet iedereen gezegd kon worden. Thomas tenminste kon, toen hij met Nancy Hanks trouwde, nog niet eens zijn naam schrijven, hij teekende, als hij dat soms eens moest doen, maar een kruisje. Maar zijn wakker vrouwtje rustte niet voor zij haar man zóó ver onderricht had,

dat hij zijn handteekening zetten kon, dat hoorde nu eenmaal voor fatsoenlijke menschen, vond zij.

Maar wat méér zegt, Nancy Lincoln was ook in den godsdienst een nauwgezette vrouw. Daar zou geen morgen of avond voorbijgaan, of er werd gebeden en zij deed ook al haar best een huisbijbel machtig te worden. Aanvankelijk waren geen van beiden lid eener kerk, al hoorde Nancy dan ook van huis uit bij de Baptisten. Maar daar had zij toch geen vrede mee en al was zij dan een jaar of vijf jonger dan haar man, zij had toch in zulke dingen de leiding. Toen zij dan ook aan de Knob Creek waren komen wonen, waren zij ter gelegenheid dat zij daar een Baptistenzending ontmoetten, beiden lid der gemeente geworden en als zoodanig gedoopt.

Neen, in alles was Nancy de meerdere van haar Thomas, maar zij liet er zich nooit op voorstaan, al aanvaardde hij die meerderheid zelf ook dankbaar. Natuurlijk niet in het timmeren, want dat is nu eenmaal het handwerk van een mán. Ofschoon, ook in diè kunst had Thomas het nog niet heel ver gebracht, wat wel aan hun woning te zien was. 't Was al net zoo'n doodgewone planken hut als al die andere, die niet door timmerlui gemaakt waren, maar door gewone pioniers. De hut had niet eens een vloer, was zoo maar uit ruw gespleten balken gebouwd en had maar één vertrek met een zolder. Maar vensterruiten zaten er niet in en — wat erger was — het was er erg vochtig.

Het meubilair was al niet veel fraaier: stoelen op drie pooten met een plankje, dat diende voor leuning, een ruwe tafel, een kast, een potkachel en dan nog een soort van graanmolen, die niet anders dan een uitgeholde boomstam was in den vorm van een reusachtigen vijzel met een zware knots er in, die voor stamper dienst moest doen.

Maar hoe arm het er dan ook in die hut mocht uitzien, de menschen, die er in woonden, waren rijk, want zij waren gelukkig met elkaar en met hun kinderen en ze voedden die kinderen beter op dan menig rijk en beschaafd echtpaar in een groote stad. En ze hadden er in hun omstandigheden wel heel veel voor over, om ze te laten profiteeren van elke gelegenheid, die zich voordeed, om wat te leeren.

Op een dag, niet zoo heel lang na den avond, op welken Thomas zijn kinderen verteld had, kwam deze met de boodschap thuis: „Zeg eens, Nancy, wien denk je, dat ik daar straks gesproken heb?”

„Ja, hoe kan ik dat raden?”

„Nu ja, dat is ook zoo. Komaan, ik zal 't je dan ook maar zeggen: een nieuwen buurman, die tegelijk schoolmeester voor onze kinderen wil zijn.”

Er kwam een tinteling in moeder Lincoln's oogen. Dáár was ze blij om. „Wel zoo, dat doet me plezier, 't wordt tijd voor onzen Bram, dat hij wat leert en voor Sara nog meer eigenlijk, want zij is al acht jaar.”

Lincoln lachte een beetje spottend. „Ja, ik zeg daar

wel van een schoolmeester, maar 't is me er ook de schoolmeester naar. Hij noemt zich maar zoo. Je hebt hem vroeger wel eens gezien, toen hij met kalkoenen leurde en eieren verkocht. Hij heet Riney. Hij is al bij verschillende boeren geweest, die hem wel kost en inwoning willen geven. En nu loopt hij ze allemaal af, om te weten, of zij hem hun jongens willen sturen. Daarvoor kwam hij ook bij mij."

"Wat kan hij ze leeren?"

"Ja, dat is het nu juist. Zelf kan hij alleen maar lezen; schrijven of rekenen kan hij niet. Maar lezen moet hij heel goed kunnen en hij zegt, dat hij ze alles leeren zal wat hij zelf weet, ook van de Bijbelsche geschiedenis, den catechismus en de gezangen."

"Nu, dat lijkt me nog zoo kwaad niet, in elk geval, iets zullen ze toch wel van hem kunnen leeren, denk ik," was het antwoord, dat moeder Lincoln gaf.

Zoo kwamen de kinderen van de Lincolns nog heel onverwachts op school. Maar vader Lincoln had wel gelijk gehad, toen hij zeide: 't is me er ook de schoolmeester naar. Groot en gespierd was deze Riney wel en dat was iets, waarmede hij zijn leerlingen wel een oogenblik schrik kon inboezemen, maar van het onderwijzersvak kende hij niets. Maar als men niets te doen heeft en graag aan den kost wil komen, wel, dan bedenk je al eens iets en onze Riney had nu het schoolmeesteren bedacht, om een paar dollars te verdienen.

Hoe zoo'n school van pionierskinderen er uitzag? Wel een beetje anders dan de scholen in onzen tijd. Eigenlijk zag zij er aan den buitenkant niet anders uit dan zoo'n gewoon blokhuis, waar de menschen in woonden. Men had er ook maar weer één ruimte en het beste deel daarvan werd nog door de vuurplaat ingenomen, die dan ook wel noodig was, want de wind kon door de reten en spleten zoo gemakkelijk binnen komen, dat het in zoo'n blokhuis gewoon niet warm te krijgen was. Af en toe moest dan ook op erg gure dagen een van de jongens naar buiten loopen, om met wat leem een van die reten dicht te stoppen.

De banken in zoo'n school waren ook al niet zoo mooi en practisch als die in onze scholen. Er waren er ook heel wat minder, eigenlijk maar een paar en ze waren van ruwe, ongeschaafde planken in elkaar getimmerd. Om een klasse-indeeling bekommerde men zich niet; men ging maar zitten, waar men plaats vond.

In zoo'n zonderlinge school hoort ook een zonderlinge meester en zulk een zonderling meester was meester Riney. Wanneer hij de les begon, sprak hij een gebed uit, maar hij deed het met zijn oogen open, om te kunnen zien, of de kinderen ze wel dicht hielden en hun handen gevouwen hadden. Na het gebed werd er gezongen; of de kinderen het lied kenden of niet, gezongen werd er desnoods door meester Riney alleen. Maar daarna ging hij toch werkelijk probeeren het ze te leeren, wat hij deed door het ze regel voor regel

voor te zeggen, waarop dan de kinderen in koor den regel dreuniger na zeiden, net zoo lang tot de school of een deel der school het lied kende en een aantal kinderen nu ook konden probeeren het te zingen.

Op het zingen volgde het bijbellezen, waarbij de meest geoefenden het eerst een beurt kregen: kon geen enkele leerling het nog, dan las de meester het hoofdstuk zelf maar voor, langzaam en duidelijk en van lieverlede gingen de kinderen dan wel meedoen. Na het lezen uit den Bijbel vroeg meester Riney dan zoo het een en ander over het gelezene, om te zien of de kinderen het ook begrepen hadden en er ook iets van hadden onthouden. En dan werd het gewone leesonderwijs gegeven en werden de letters en de letterverbindingen geleerd.

De school van meester Riney heeft maar een week of zes geduurd. Langer kon de groote meester met stok en al de kleine woelwaters niet de baas blijven, want zij leerden zóó vlug en zóó goed, dat de verstgevorderden er in dien korten tijd al meer van konden dan de goede meester zelf. En toen zij dat eenmaal merkten, kwam hun plaaglust boven en gingen zij hem allerlei vragen stellen, waarover hij zich wel driftig maken moest, b.v. waarom hij toch geen schrijf- of rekenles gaf, hoe zijn kalkoenen het maakten en zoo meer. De arme Riney merkte wel, dat het nog zoo'n heel gemakkelijk baantje niet was onderwijs te geven

en dat je gemakkelijker met kalkoenen om kan gaan dan met schoolkinderen.

Abraham en zijn zusje hadden echter in de school van meester Riney echt den smaak in het leeren gekregen. Ze wilden dus niets liever dan er mede doorgaan en toen de school van Riney mislukte door gebrek aan kennis van den onderwijzer zelf, waren ze wát blij te hooren, dat er nóg een school was in de buurt, al was die wel drie kwartier vèr, de school van meester Hazel. En diè meester wist zooveel; die kon ook schrijven en rekenen. Toen zij thuis kwamen, nadat zij er van hadden gehoord, smeekten ze hun ouders hen nu voortaan daarheen te laten gaan, ze zouden heusch niet tegen zoo'n eindje loopen opzien.

Vader Lincoln had er wel ooren naar, maar hij wilde er eerst eens rustig met moeder over spreken. „Ja, als wij het geld er voor kunnen missen, zou ik er toch wel veel voor voelen,” zeide hij. „Bram heeft een helder hoofd en ik zou hem wel graag flink laten leeren. Hier is het voor ons op den duur toch niets gedaan; 't is armoe troef met al ons werken. Neen, eigenlijk zou ik het wel eens met een handel of zoiets willen probeeren.”

Ja, moeder Lincoln vond ook, dat Bram een goed hoofd had en dat het wel aan hem besteed zou zijn. „Maar 't is zooals je zegt, man, hier kunnen wij niet vooruitkomen. Als Indiana eens in de staten der Unie

opgenomen werd, dan zou het daar misschien nog zoo kwaad niet wezen."

Juist in den tijd, dat de Lincolns dit gesprek voerden, was de kwestie van de aanhechting van Indiana aan de Unie een zeer geruchtmakende zaak in het land. Het Congres behandelde de vraag, maar de slavenhouders van Kentucky, een zoogenaamde Slavenstaat, hielden die aanhechting zoolang mogelijk tegen, daar zij er niets op gesteld waren, zoo dicht in de buurt een „vrijen staat" te krijgen. Immers de nabijheid van zoo'n „vrijen staat" zou negers, die het onder hun meester niet gemakkelijk hadden, wel eens kunnen verlokken een goed heenkomen te zoeken naar den nieuwen Staat. Om die reden was de aanhechting van Indiana bij de Unie een zaak van groote beteekenis, waarover vooral in Kentucky gesproken werd, vooral op de plantages. Vader en moeder Lincoln voelden veel voor de slaven en hun zoontje luisterde altijd aandachtig toe, als zij samen of met de bureu het vraagstuk bespraken. Wat vader Lincoln betrof, die vond de zoogenaamde vrije staten zeer aantrekkelijk; hij zeide altijd, dat het daar in alle opzichten beter was. Geen wonder dus, dat hij, nu het hem niet zoo voor den wind ging, vaak over Indiana als over een uitkomst sprak.

Meester Hazel's school was uiterlijk al niet veel beter dan die van meester Riney; al net zoo'n onbeholpen, ruw gebouwd blokhuis was het als die eerste

school. Maar van binnen zag de school er toch wel wat beter uit; er waren tenminste borden, leien en kaarten, dingen, die men bij Riney eenvoudig niet vond. Abraham zag dan ook geweldig tegen meester Hazel op, dien hij voor een halven professor hield, al was 's mans kennis dan ook vermoedelijk niet eens voldoende, om hem in onze scholen als kweekeling dienst te laten doen. Maar toch had hij genoeg gezond verstand, om al spoedig te begrijpen, dat de kleine Lincoln het nog wel eens verder zou brengen.

Nu, plezier had de man wel van Lincoln's kinderen. Al de tien weken, die het seizoen nog duurde, ontbraken ze geen dag op het appèl, hoe ruw het weer ook wezen mocht. In een mandje namen ze hun middagmaal mede, een stevigen pannekoek en ze dronken er maar water uit de bron bij.

Maar voor Abraham was het met dien schooltijd niet gedaan. Als hij 's avonds thuis kwam, ging hij na het eten met zijn boek op den vloer bij het licht van den haard de leeslessen voor den volgenden dag liggen leeren. Als hij maar eens wat verder was, dan zou hij ook lezen in den Bijbel, zooals moeder het nu altijd deed, hardop, voor het geheele gezin. Zoo nu en dan probeerde hij het al eens met die moeilijke woorden en moeder hielp hem daarbij, als het al te lastig was.

Voor al op den Zondag werd er druk gebruik gemaakt van den Bijbel. In dien tijd was de Zondag

nog in hooge eere in Amerika en zelfs in de eenzaamste pioniershut bleef men de viering getrouw, waarbij de vader dan meestal groote stukken uit den Bijbel voorlas. Was het voorlezen dan gedaan, dan werd gezamenlijk gebeden en een psalm of een ander godsdienstig lied gezongen. En wie het nauw met den godsdienst nam, zorgde er wel voor, dat ook de kinderen den Bijbel goed leerden kennen.

In het gezin der Lincolns zorgde de moeder daarvoor, niet alleen omdat zij meer kennis had dan haar man, maar veel meer nog omdat zij een innig vrome vrouw was, die het liefst met haar kinderen sprak over de dingen van het Koninkrijk Gods. Zij was het, die op de Zondagen er voor zorgde, dat de kinderen den Bijbel goed leerden kennen en zij had flinke en prettige leerlingen in die twee. Spoedig waren ze zoo ver, dat er geen naam of voorval van beteekenis in den Bijbel meer was, of ze kenden die.

Vooralsin Bram was daar bijzonder knap in en toen zij later teksten van buiten gingen leeren, blonk hij ook daarin weder uit

Vele jaren later, toen dit kleine, armoedige pionierskind een groot man geworden was, wiens gunst door duizenden gezocht werd, bleek het bij elke gelegenheid, hoe goed hij thuis was in den Bijbel en hoë hij zich nooit schaamde voor het dierbare boek, waarmede zijn moeder hem zoo vroeg in zijn jeugd vertrouwd had gemaakt. En dan kon hij nog met zoo'n

innig genoeg spreken over de aangename herinneringen aan die Zondagen in de wildernis, wanneer buiten alles zoo plechtig was en stil en zoo geheel in

overeenstemming met den Zondagsvrêe in de harten der menschen daar binnen.

Ja, deze menschen hadden het zwaar en hun leven was moeitevol. Soms op duizenden mijlen afstands van hun verwanten en van hun geboorteplaats en dikwijls wel drie uur verwijderd van hun naaste bureu, hadden zij een hard en moeilijk bestaan temidden van het wild gedierte en van vijandige Indianenstammen, die altijd loerden op hun verderf. Maar als zij zich dan zoo zwak voelden in hun eenzaamheid, zoo volkomen verlaten en eenzaam met niets dan de wildernis en haar duistere gevaren om zich heen, dan moeten zij, die meestal zóó dicht bij het Woord Gods leefden, zich toch wel wonderbaar getroost hebben gevoeld, als zij daarin lazen, dat de oogen des Heeren op alle plaatsen zijn, of dat de Heere bij hen was alle de dagen. Welk een troost en kracht moeten hun zijn toegestroomd uit psalmwoorden als deze: Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen. Ik zal tot den Heere zeggen: Mijn Toevlucht en mijn Burg, mijn God, op welken ik vertrouw. Hij zal u dekken met Zijn vlerken en onder Zijn vleugelen zult gij betrouwen, Zijn waarheid is een rondas en beukelaar.

Hoe innig en heerlijk is het vertrouwen op den levenden God en wat maakt waarachtige godsvrucht een mensch moedig en blijmoedig. Geen uiterlijke vorm op zichzelf heeft eenige waarde, maar het gehoorzaam ge-

loof aan een God, die de wereldschiep, die zondaars liefheeft en wil redden en in Zijn Woord tot ons spreekt.

Bij deze moedermelk is ook Abraham Lincoln opgevoed en ze heeft hem nooit anders dan goed gedaan. Hoe dwaas en kortzichtig zijn toch die menschen, die meenen, dat de Bijbel alleen thuis hoort in de kerk en verder maar geschikt is voor oude menschen. Neen, dan wisten de voor hun bestaan zwoegende pioniers in de eenzame wouden het beter; zij hadden bijna geen andere boeken in hun armelijke hutten, maar zij leerden er alles uit: den weg naar den hemel en hoe zij met hun medemenschen behoorden om te gaan. Zij hadden niets dan hun Bijbel en hun gebed, maar zij hadden er dan ook alles mee. Hoe zouden zij het ook zonder die twee hebben uitgehouden in die eenzame wildernis, vol van gevaren.

Nu, zoovele jaren later, zijn die wildernissen er niet meer; de wouden zijn omgehakt en waar vroeger de armzalige blokhuizen stonden, zijn nu groote steden uit den grond verrezen, waarin tal van paleizen vergeten doen, hoe het op dezelfde plek vroeger jaren is geweest. Maar de geschiedenis heeft gelukkig de feiten bewaard uit het leven der zwoegende, godvruchtige pioniers en zoo weten wij, hoeveel tranen er geschreid zijn door weduwen en weezen, wier mannen gevallen zijn in den harden strijd om het bestaan. En God en Zijn engelen hebben dat alles aanschouwd en hun zwaren zaaiersarbeid gezegend.

III.

Een verhuizing met verongelukten brandewijn.

Vader Lincoln zou, als Indiana eenmaal in de Staten der Unie werd opgenomen, gaarne daarheen verhuizen — men herinnert het zich nog wel dat hij dat tegen moeder Lincoln zeide.

Welnu, eindelijk was Indiana's lot beslist en in het Congres was de meerderheid der stemmen er voor geweest, het tot een vrijen Staat te verheffen. En zoo maakte dan in het najaar 1816 de verhuizing van Kentucky naar Indiana onderwerp van bespreking uit tusschen Thomas en Nancy Lincoln.

„Als ik den oogst binnen heb, verkoop ik het huis,” zeide Thomas.

„Ja, als je maar een koper kunt vinden, Thomas,” antwoordde zijn vrouw. „Er zijn er tegenwoordig meer, die graag weg willen en van andere streken komen er niet zooveel meer bij.”

„Nu ja, maar je weet toch, dat Gallaher me laatst zei, dat hij er iemand voor wist.”

„Ja zeker, maar hoe lang is dat al niet geleden en

nög hebben we niemand gezien Als je trouwens dit jaar nog weg wilt van hier, dan zullen we ons moeten haasten."

Daar wist Thomas niet veel tegen in te brengen. Maar hij was nu eenmaal nogal aan den optimistischen kant. „Och, er zal wel een koper komen, we wachten maar af," antwoordde hij.

„Als de Heer het goed vindt, dat we hier weggaan, zal Hij zelf ons wel iemand zenden," zei Nancy en heel haar innig geloofsvertrouwen klonk weer in dit antwoord. Daarbij bleef het ditmaal, want Thomas had altijd grooten eerbied voor de rustige verzekerdheid van zijn vrouw.

Ongeveer in het midden van October kregen de Lincolns plotseling bezoek van een onbekende. Deze bleek de man te zijn, waarover buurman Gallaher gesproken had. Hij heette Colby.

De „plaats" stond Colby best aan en voor zijn zaken leek hem de omgeving niet ongeschikt, maar hij had één bezwaar.

„Wel man," riep Thomas uit, die aarzeling bemerkend, „waarom sla je niet toe? Driehonderd dollars is toch niet te veel, zou ik zeggen. Trouwens, daar gaat niets af, hoor."

„Neen, duur is het niet, dat zal ik niet zeggen," antwoordde Colby, „maar . . . ja, zie je, ik heb op het oogenblik het geld er niet voor."

„Ja," glimlachte Thomas, ietwat teleurgesteld.

„Maar waarom kom je dan koopen? Zonder geld ga je toch niet op koopen uit?”

Even stond Colby ernstig na te denken. „Ik zal je zeggen,” zei hij toen, „hoe de zaak bij mij staat. Je moet weten, ik heb dit jaar al mijn koren tot brandewijn verstoekt. Nu heb ik daar al heel wat van verkocht, maar een paar vaten heb ik nog over en ik had gedacht, dat ik die vóór October ook wel verkocht hebben zou. Dat is nu tegengevallen en het is hierom zoo jammer, omdat ik je juist met dat geld had willen betalen. En dit jaar raak ik den brandewijn niet meer kwijt.”

„Ja, dat is vervelend voor je, man, maar wat kan ik daaraan doen?” Thomas was een beetje ontstemd. Wie kwam nu op zoo'n manier koopen! Aan klachten had hij niets. Hij moest geld hebben.

„Toch weet ik er wat op,” zeide Colby een beetje aarzelend. „Als jij eens een paar vaten van me nam en de rest in geld?”

„Nee maar, ik? Wat moet ik nu met brandewijn in Indiana doen? Dit is me ook een idee.”

„Nu, zoo gek is het toch niet,” merkte Colby op. „Je kunt ze daar juist prachtig verkoopen. En met groote winst. Daar zijn immers nog heelemaal geen branderijen en dan ligt het toch voor de hand, dat je er winst op maakt.”

„En het vervoer?”

„Nu ja, dat vervoer is het ergste niet, dat gaat

makkelijk genoeg, op een vlot, een schuit, of een wagen, 't gaat altijd goed”

„Hoor eens, vriend, daar moet ik eerst eens met mijn vrouw over spreken Ik moet je even alleen laten, kijk zoolang maar eens wat rond.”

Moeder Lincoln zette groote oogen op, toen zij het verhaal hoorde. Ze wist wel, dat Thomas graag handel zou gaan drijven, maar zulk een handel daar had zij wel het allerlaatst aan gedacht.

Nu was het brandewijnmisbruik in die dagen en in die streken nog niet zoo heel groot, gelukkig, de meeste pioniers beschouwden hem meer als een genees- dan als een genotmiddel. Het kon er zoo koud zijn, in die bosschen, en zoo vochtig en op de verre tochten door de wildernis nam men graag wat brandewijn mee; soms wekte men bij een gewonde met een enkelen slok weer de levensgeesten op. Maar toch wilde moeder Lincoln niet graag zooveel brandewijn in huis hebben, allereerst al niet om de Indianen, die er verzot op waren en als ze er de lucht van kregen, eenvoudig niet van het huis weg te houden zouden zijn.

Nancy was dus niets ingenomen met het verhaal. Zou dat nu de weg zijn, dien de Heere opende, om naar Indiana te komen? Ze kon het maar half gelooven.

Toch kwam het er tenslotte van, al had ook Thomas zijn bezwaren. Maar die waren uitsluitend van practischen aard. Hoe moest het met dat vervoer?

Zou dat niet te groote onkosten meebrengen? Maar aan den anderen kant, op die manier kwam hij toch in den handel en uit het een kwam wellicht het ander voort.

Toen de verkoop van het huis beslist was, was de zaak zelf ook spoedig geregeld. Veel te cijferen had men niet; Colby gaf twintig dollars aan geld en voor de overige tweehonderd en tachtig dollars zou Thomas vierhonderd gallons sterken drank krijgen in tien vaten. Den eersten November zou hij de woning betrekken en een week van te voren zou hij de vaten zenden. Met die afspraak vertrok hij.

Nu moesten de Lincolns zich nog opeens gaan haasten, om op tijd het huis te kunnen ontruimen. Het eerste wat Lincoln noodig had, was een plat-boomd vaarttuig, waarmee hij zijn boeltje kon vervoeren. Gelukkig had hij er al eens een gemaakt, vroeger voor een ander en zelfs had hij de reis er op mede gemaakt. Intusschen had hij wel een goede week noodig, om met de boot gereed te komen. De kinderen bewonderden hun knappen vader zeer en vooral Bram was niet bij hem weg te slaan.

Toen de tien vaten kwamen, werden ze door Lincoln dadelijk op zijn vlotboot gezet. In het midden had hij een plek opengelaten en daar pakte hij nu al zijn huisraad en gereedschappen samen. En toen was Thomas voor zijn reis naar het onbekende land gereed.

Vastgesteld was, dat hij de reis alleen maken zou.

Abraham zou wel gaarne met vader zijn meegegaan, maar daar wilde deze niets van weten. Bram moest bij moeder en zusje blijven, om haar te helpen bij het werk op de boerderij, al was dit dan ook deze laatste dagen, dat zij er woonden, niet veel meer.

Zoo brak de dag van vertrek dan aan en na een hartig ontbijt, een hoofdstuk uit den Bijbel en een

hartelijk gebed, waarbij geen oog droog bleef, nam vader Lincoln teeder afscheid van de zijnen en sprong in de boot. Een buurman hielp hem met het vlot maken van het vaartuig, dat rustig wegdreef, nage-wuifd en nageoogd door moeder Lincoln en de beide kinderen. Gelukkig was het weer prachtig en geen windzuchtje beroerde het water in de Kreek en den

zigtak van de Ohio, die spiegelglad waren. Eenmaal op de Ohio aangekomen, bleek Thomas, dat ook deze groote rivier thans heel rustig was.

Reeds had hij een groot deel van de reis achter den rug, toen de boot een schok kreeg; klaarblijkelijk dreef er iets in het water, waar de boot tegen aan gestooten was. Door den schok kantelde een der brandewijnvaten om, dat nu naar de andere zijde rolde, waardoor het evenwicht verbroken werd en de boot gevaar liep om te kantelen. Gelukkig dat er juist aan den oever menschen aan het werk waren, die het zagen en deze riepen Lincoln toe gauw naar den anderen kant te springen, om zodoende weer de boot in haar evenwicht te krijgen.

Maar och, dat hielp niet meer. Thomas deed wat hem gezegd werd, maar nu rolde het vat ook weer dien kant uit en wat het ergste was over boord. En nu was er geen houden meer aan, want weer kantelde de boot en alles wat er op stond, de schipper inclus, ging het water in.

Dat had voor onzen Thomas heel slecht kunnen afloopen, maar gelukkig had God de gebeden, die vóór zijn vertrek en daarna door moeder en de kinderen waren opgezonden, verhoord. De mannen aan den oever sprongen in hun booten en kwamen Thomas ijlings te hulp. Het waren menschen, die ervaren waren op het water en zoo hadden zij den drenkeling spoedig op het droge.

Hoe ongelukkig Lincoln's reis ook was geëindigd, allen bleken nog goed gehumeurd. De redders natuurlijk het meest, maar ook Lincoln zelf. „Ja vriend,” zeiden ze lachend, „het is hier geen erg geschikte plaats om om te slaan, het water is hier wel vijftien voet diep.”

Maar de geredde dacht er weer anders over. Terwijl hij zich het water uit de kleeren schudde, want hij droop als een fontein, zeide hij, en nóg lachte hij: „Juist wèl een beste, goede vrienden, juist wèl. Want hier zijn juist menschen aanwezig, die me er weer uithalen en die vindt men niet overal. Ik ben jullie dan ook hartelijk dankbaar, dat verzeker ik je.”

Daar hadden de redders op hun beurt weer schik in. „Nu, je bent een uitstekende kerel,” lachten zij, „laten wij nog eens zien wat we nog van je boeltje kunnen redden.”

Ze hadden er heel wat moeite mee, maar toch haalden zij nog menig nuttig voorwerp op, zijn bijlen, zijn timmergereedschap, een paar kook- en braadpannen en ook nog drie vaten sterken drank. De andere zeven vaten dreven weg of waren stuk gegaan. Op die manier kregen de visschen het zoo verdund, dat zij er minder schade van konden hebben dan de menschen, voor wie het bestemd was geweest. Maar Lincoln was op die manier van een paar honderd dollars van den verkoopprijs van zijn huis afgekomen en voor een kleine tachtig gulden hield hij maar over.

Met de drie geredde vaten brandewijn en wat er van zijn huishouden nog over was, vervolgde Lincoln de reis. Zijn redders hadden hem een goeden raad gegeven; te Thompson's Ferry moest hij aan land gaan, om dan van daar de reis naar het binnenland per wagen te vervolgen.

Aan dien raad hield hij zich. Toen hij te Thompson's Ferry aan land was gegaan, ontmoette hij daar een zekeren Posey, die er zich voor liet vinden Lincoln en zijn bagage met zijn ossenwagen achttien mijl ver naar Spencer County te brengen — voor zijn moeite zou hij dan Lincoln's vlotboot mogen behouden, want aan die boot had deze nu verder toch niets meer.

„Weet ge den weg wel goed naar Spencer County?” vroeg Lincoln, toen ze een poosje op weg waren.

„Weg? Weg? We zullen den weg zelf moeten maken,” klonk het antwoord. „Onze bijlen zullen daar wel bij noodig zijn.”

„Zoo! Zijn hier dan nog geen nederzettingen? Woont hier dan nog geen enkele kolonist?”

„Zeker wel, hier en daar is er wel een en ze zullen blij genoeg zijn je te zien.”

Posey had gezegd, dat ze de bijlen nog noodig zouden hebben. Nu, dat kwam uit, want het was er een echte wildernis en verscheidene dagen hadden ze noodig om de achttien mijlen af te leggen. Als Lincoln het vooruit geweten had, zou hij stellig gebleven zijn,

waar hij was, maar nu dacht hij daar niet aan. Een pionier keerde nooit halverwegen terug.

Een paar mijlen vóór de plaats der bestemming kwamen zij aan eene ruime, nette hut, waar een kolonist woonde, die zeer gastvrij bleek te zijn en die hem hartelijk ontving.

Hij bleek uitnemend bekend te zijn in de streek en bood Lincoln aan met hem mede te gaan, om hem een plek te wijzen, die hij vroeger voor zichzelf uitgekozen had. De man vertelde hem ook, dat er heel wat nieuwelingen aangekomen waren, die nu allen aan 't bouwen waren en dat er nog anderen verwacht werden. Lincoln was blij dit te hooren en hij dankte God in zijn hart, dat Hij hem naar deze hut had gebracht. Er waren dus blijkbaar goede vooruitzichten. Hij bracht nu zijn goed in veiligheid, merkte de plek, die hij gekozen had en keerde te voet terug om vrouw en kinderen te halen. Want de boer, die hem met zijn ossenwagen gebracht had, was reeds weder vertrokken.

Na een moeilijke voetreis, altijd met de bijl in de hand, drie dagen en drie nachten lang, bereikte Lincoln weer de oude woning aan de Kreek. Wat waren ze allen blij, dat hij weer thuis was! En hoe dankbaar voelden zij zich, toen vader vertelde, hoe hij bijna verdronken zou zijn, als daar juist geen menschen het ongeluk gezien hadden! In stilte vouwde moeder de handen en dankte zij God voor die heerlijke redding.

Maar nu moesten ook de anderen de reis maken. Weer werd een vlotboot geladen met het huisraad, dat nog achtergebleven was; de bedden werden echter op de ruggen der beide paarden gebonden en moeder en de beide kinderen gingen er bovenop zitten. Het vee werd gedeeltelijk op de boot gebracht, voor een ander deel langs den oever voortgedreven . . . Ziezoo, de karavaan was gereed en na een hartelijk afscheid van de buren, zette zij zich in beweging. En daar ging men nu de onbekende toekomst tegen — een onbekende toekomst, maar met geen onbekenden God!

IV.

Hoe een pionier zich weet te behelpen.

Hoe jammer, dat die mooie karavaan niet midden in den zomer of anders in de lente in dat beloofde land van Indiana aankwam. Nu was het reeds half November en de winter stond voor de deur. Maar wat praten we van een deur? De Lincolns zouden wät blij zijn geweest, als er een deur was geweest. Er was echter niets, geen deur, geen venster, geen muur, geen dak, niets. Prachtige boomen, ja, die waren er van allerlei soort, beuken, wal- en hazelnoot-boomen en wat niet al en ze zaten vol vogels, zoodat er genoeg levendigheid heerschte, al was het ook alleen maar van de dieren. Maar een huis . . . was er niet, toen de karavaan eindelijk op de plek, die Lincoln zich had uitgekozen, aangekomen was.

Lincoln moest dus alles weer opnieuw beginnen en hij besloot zich vooreerst maar te behelpen met een allereenvoudigste schuur, van dunne boomstammen getimmerd, met een planken dak, een schuur, die aan één zijde geheel open zou blijven. Met deze noodwoning zou de familie zich dan behelpen tot de eigenlijke woning

klaar was. Want Lincoln had het er nu op gezet, die eens een beetje mooier dan de vorige te maken.

Lincoln begon dan met vier groote palen in den grond te slaan en daar dwarsbalken tegen te spijkeren. Langs die dwarsbalken werden nu andere palen of stammetjes neergezet en eveneens weer vastgespijkerd. Daarna werd het dak getimmerd, van planken, met balken daarover heen en de retsen, die daar nog tusschen gebleven waren, werden met leem volgestopt. In dit „gebouw” kwamen nu Lincoln's bezittingen.

Voor den kleinen Abraham was deze tijd zeer leerzaam. Hij maakte nu alles van voren af aan mede en hij moest daar zelf ook flink bij aanpakken, wat hij ook deed. Wij zouden meenen, dat kinderen die een winter in zulk een open schuur doorbrachten, alle mogelijke ziekten moesten krijgen, maar het tegendeel was waar en onze achtjarige Bram werd door de ontbering sterk en gehard en een jongen, die wät flink de bijl wist te hanteeren.

Waarlijk, de kinderen van Lincoln moesten zich weten te weren. De woning van Lincoln was goed gelegen, maar één ding ontbrak er: water en dat moesten Abraham en Sara nu elken morgen gaan halen, niet minder dan een uur ver. Nu, den tijd hadden zij daar wel voor, want aan schoolgaan viel dezen winter niet te denken, al zorgde onze Abraham er wel voor, dat hij niet achter raakte met leeren, want het lezen hield hij 's avonds bij, als hij bij het haardvuur

lag. Het leesboek van school en den catechismus kende hij letterlijk van buiten en ook van den Bijbel kon hij al menig hoofdstuk zonder haperen van het begin tot het einde opzeggen. Maar andere boeken had hij niet, hij wist alleen maar, dat er nog meer boeken waren, maar of het er veel waren, wist hij zelfs niet eens.

Overdag hielp Bram dus vader wat met het maken van het nieuwe meubilair. Fijn meubilair werd het natuurlijk niet, maar ze waren er tevreden mee. De tafel bestond uit een dwars doorgespleten stuk boomstam met vier stevige knuppels er onder bij wijze van pooten. Zodoende leek deze tafel veel op een hakblok, zooals men die in ouderwetsche slagerswinkels nog wel eens ziet. De stoelen waren weer net als in de vorige woning: een plank met drie pooten er onder en een plankje als rugleuning — op zoo'n stoel leerde men bepaald flink recht op zitten. Een buffet, zooals men dat tegenwoordig haast in alle huizen ziet, hadden de Lincolns niet; ze bedienden zich van hoekplanken, die tegen de balken van den wand werden vastgespijkerd. Heel primitief dus, maar toch zeer doelmatig. Alleen zat vader Lincoln met het venster, want nu hij zijn huis zoo netjes inrichtte, wilde hij toch ook wel graag, dat men zoo iets als een raam had in den wand. Maar . . . hoe kwam men aan glas? In deze afgelegen streken was er eenvoudig geen aankomen aan.

Brammetje had echter een idee. „Kunt u er

geen droge boomblären voor gebruiken, vader?"

„Neen jongen, daar kunnen we niet doorheen kijken.”

„Papier dan?"

Vader schudde het hoofd. „Kan ook niet, jongen. 't Is ook niet sterk genoeg, bij regenweer worden zulke ruiten pap.”

Nu had Bram geen enkelen raad meer, maar gelukkig, vader kreeg zelf een goed idee. Hij had juist dien morgen een varken geslacht, dat dien avond moest worden afgehakt. Aan dat varken dacht hij. Hij sneed het vel, dat het vet bedekt, af en bekeek het tegen het licht. Ja, dat stond hem wel aan, hij kon het in elk geval probeeren. En toen het droog en hard geworden was en voor de twaalf ruiten van het venster was gespijkerd, leek het inderdaad wel wat op glas; men kon er althans doorheen kijken. Abraham was niet weinig trotsch op deze uitvinding van zijn vader.

Daarna werd nog van alles gemaakt, dat in de hut noodig was, zoo ook een flinke deur met stevige sluiting, een tafel met een lade er in, waarin moeder de lepels, vorken, scharen en messen kon bergen. En toen men zoover was, vond men, dat men nu ook wel eens een beetje prettiger stoelen mocht hebben dan tot nog toe, stoelen met matjes en niet meer met een doodgewone plank als leuning, maar met latjes en zoowaar zelfs met knoppen net als men die op onze oud-Hollandsche stoelen heeft.

En toen dat alles klaar was, maakte Lincoln ook nog een stevig ledikant. Stel het maar niet te mooi voor, want dan valt het tegen. De balken, waaruit het

bestond, werden in den muur vastgestoken en toen zij stevig daarin zaten, werden er eenige onderlagen van gezaagde planken overheen gelegd. Onze Bram moest het echter heelemaal zonder ledikant doen; hij

was trouwens niet anders gewend. Nog jaren daarna sliep hij eenvoudig-weg op den vloer van den zolder, zoo maar in een deken gerold en 't heeft hem nooit kwaad gedaan.

Maar zelden vond men in de woning van een kolonist een kast en ook bij de Lincolns ontbrak zulk een meubel. De kleeren werden maar gewoon aan spijkers gehangen, maar moeder Lincoln hield daar ter dege orde in. Aan den muur bij het bed had zij bijvoorbeeld de kleeren hangen, aan een anderen kant, vlak bij de potkachel, hingen de pannen en het andere keukengerei. Aan den derden muur hingen een paar heerlijke hammen en eenige worsten, terwijl aan den vierden een paar geweren en bijlen en het vischgerei hingen. Daar Lincoln's schaaftank ook een plaats in de hut hebben moest, had hij haar flink groot gemaakt, achttien voet lang en zestien voet breed.

In deze hut heeft de later zoo beroemd geworden president der Vereenigde Staten Abraham Lincoln gewoond, van zijn achtste tot zijn twintigste jaar. De plaats, waar zij stond, was niet ver weg van het tegenwoordige Gentryville. Van het gouvernement kocht Lincoln tachtig acres land voor twee dollar de acre. Tachtig dollar betaalde hij dadelijk, de andere helft heeft lang op afdoening gewacht. Voor de beide kinderen was het een heele uitkomst, dat hun vader in zijn weiland water vond; nu behoefden ze niet elken dag meer een uur te loopen om drinkwater te halen.

Van drinkwater sprekende, denken we ineens aan het vuurwater, zooals de Indianen den brandewijn noemden. Waar was dat water gebleven? Tot groote blijdschap van zijn vrouw had Lincoln al het goedje reeds verkocht vóór de hut klaar was en nieuwen voorraad op te doen, daaraan dacht Lincoln niet meer. De kolonisten in Indiana waren niet zoo matig als die in Kentucky, waar de Lincolns vandaan kwamen en als moeder Lincoln merkte, dat vooral de jongelieden zich tengevolge van hun onmatigheid lichtzinnig gedroegen, dan was ze wel eens bezorgd voor haar jongen, als die eenmaal groot zou zijn.

„Kind,” zei ze dikwijls tot hem, „de menschen worden dronkaards, omdat zij beginnen het eerste glas te drinken; als jij dus nooit begint te drinken, kun je alvast geen dronkaard worden. Ik hoop dat God je voor dat ongelukkige goed bewaart.”

Zoo sprak zij vaak tot haar Abraham, die teedere moeder, maar heel lang zou zij het niet meer kunnen doen; dat lieve moederhart zou niet heel lang meer kloppen. Het eerste jaar in de nieuwe streek was een voorspoedig jaar, maar toen kwam de tegenspoed zoo overstelpend aanzetten, dat het gezin dreigde onder te gaan.

Toen de zomer van 1817 voorbij was, kwamen er weer tal van nieuwe kolonisten in die streek en daar waren ook twee familieleden van moeder Lincoln bij: Thomas en Betsy Sparrow. Juist was de nieuwe hut

in gebruik genomen en dus konden zij nu voorloopig onderdak krijgen in de schuur. Zij hadden ook een speelkameraad voor Abraham bij zich, namelijk Dennis Hanks, die tante tegen Betsy Sparrow moest zeggen. Het werd nu zeer levendig in en rond de nieuwe hut en Thomas zei wel eens, dat hij in lang geen musschen op zijn dak gezien had, waar hij zoo blij mee was. Dat was een plagerijtje, want het Engelsche woord *sparrow* beteekent in het Hollandsch *musch*.

Maar aan den lust tot goedmoedige plagerijtjes kwam bij Lincoln al spoedig een einde. Onder het vee in de streek brak een door de kolonisten gevreesde ziekte uit, de melkziekte. De menschen, die van de melk van de zieke koeien dronken, werden ernstig ziek en bezweken meestal heel kort daarna onder hevig lijden. Aanvankelijk woedde de ziekte op een afstand van twintig mijlen, maar al heel spoedig ook in de onmiddellijke omgeving. En tenslotte werden ook de beide Sparrows aangetast.

Dat gaf een ontsteltenis in Lincoln's woning. Hij en zijn vrouw en enkele burens deden wat ze konden, om de beide zieken weer beter te krijgen en kwamen met allerlei drankjes en geneesmiddelen aan. Maar de ziekte bleef slepend en beterschap merkte men niet.

Nancy Lincoln had de Sparrows lief als waren ze haar eigen ouders en ze kon het niet over zich verkrijgen ze in de schuur te laten liggen. „Wij moeten ze in huis nemen, Thomas, dan kan ik ze beter oppassen,“

zeide ze en haar man keurde haar voornemen goed. „'t Zal wel niet veel meer baten, vrouw,” zeide hij, „ik heb zoo'n idee, dat ze het niet lang meer zullen maken.”

Lincoln had goed gezien. Hoe goed de beide zieken ook werden opgepast, de beterschap bleef uit. Eenige dagen later reeds, het was in September, stierven beiden en in Lincoln's hut was de verslagenheid begriepelijkerwijze groot. Vooral de drie kinderen waren ten diepste bedroefd, toen zij daar bij de beide overledenen stonden.

Een halve mijl van de hut werd een vriendelijk gelegen heuveltje met mammoutboomen en cipressen tot een kerkhof ingericht. Lincoln zelf timmerde de doodkisten voor de beide gestorven verwanten. Van alle zijden kwamen de buren, om de overledenen de laatste eer te bewijzen en in diepen eerbied maar zonder lijkdienst, omdat niemand der pioniers daartoe de gave bezat, werden zij op het heuveltje ter ruste gelegd.

Toen de droeve stoet weer teruggekeerd was, drukten de drie kinderen zich schreiend tegen vrouw Lincoln op.

„O moeder, hoe naar is het hier nu,” snikte Bram. „Ik ben zoo bang . . . ik heb net 't gevoel, of er nog veel meer zullen sterven aan die vreeselijke ziekte.”

Vrouw Lincoln keek met ernstigen blik in ongeziene verten. „Des Heeren wil zal geschieden, mijn kind!”

V.

Een lijkdienst op moeders graf.

't Was of Bram er een voorgevoel van had gehad, dat hem het ergste boven het hoofd hing, wat hem treffen kon. Eenige dagen na de begrafenis van de beide Sparrows werd moeder Lincoln plotseling ziek.

Het was op een keer, nog heel vroeg in den morgen, drie uur zoowat, dat vader hem riep. Abraham lag gerust op den zolder te slapen naast zijn neefje Dennis, die nu geheel als kind in de familie opgenomen was. Opeens hoorde hij vader roepen met zoo'n angstige stem, dat hij onmiddellijk voelde, dat er iets heel ergs was gebeurd.

In een oogenblik zat de jongen overeind, klaar wakker.

„Wat is er, vader?”

„Trek vlug je kleeven aan en kom beneden, je moet een boodschap voor mij doen.”

Nog geen halve minuut later stond Abraham beneden en toen zag hij wat de oorzaak van dit vroegtijdig wakker roepen was. Vóór het bed zat vader,

met angstige oogen naar moeder starende, die kermend en kreunend op bed lag. Ze kon nauwelijks praten, zoo ziek voelde zij zich.

„Lieve jongen,” zei ze, „loop eens even naar vrouw Woods en vraag haar, of ze eens bij me kan komen. Ik voel me heel ziek”

„O, moeder!” klonk Bram's angstige roep. Meer zeide hij niet, maar hij dacht zooveel te meer, toen hij zich de hut uit spoedde naar de familie Woods.

Vrouw Lincoln was zeer gezien in de omgeving; ieder, die haar kende, hield veel van haar om haar goedhartigheid en hulpvaardigheid. Toen vrouw Woods vernam, dat Abraham's moeder plotseling ziek geworden was, ging ze dan ook onmiddellijk met hem mee. En andere buurvrouwen, die veel verder weg woonden en het treurige nieuws vernamen, kwamen in den loop van den dag ook even aanloopen, om te zien wat zij konden doen voor de zieke vrouw Lincoln.

Bram voelde zich, toen hij teruggekeerd was, erg moedeloos. Hij zat maar voortdurend bij moeders bed, hield geen oog van haar af. Meestal lag zij met haar oogen gesloten, maar telkens als zij ze even opende, zag zij Bram's donkere kijkers zoo angstig op haar gericht. Maar spreken deed zij weinig, ze scheen er te ziek voor te zijn. Een enkele maal als Bram het niet meer op zijn stoel uithouden kon, maar naar moeder als het ware heengetrokken werd, om ze heel zacht en innig op de wang te kussen, glimlachte ze tegen hem

en dan zeide zij: „Dag Bram, je bent m'n lieve jongen hoor.”

's Nachts moest Bram natuurlijk naar boven, met Dennis, maar van slapen kwam al heel weinig. Als zijn neefje rustig sliep, boog hij zich stilletjes voorover op den vloer, om door een reet te kijken, of hij ook iets van moeders gezicht kon zien bij het licht van het haardvuur. En voor dag en voor dauw was hij dan alweer op. Moeder was ziek, hoe kon hij dan rust hebben!

Vrouw Lincoln was wel heel erg door de melkziekte aangepakt. De ziekte had tweeërlei verloop; of zij duurde weken aan weken, of het liep binnen een paar dagen af. En zoo ging het ook bij vrouw Lincoln.

Op den vijfden October overleed zij, heel stil en zonder dat iemand van de anderen het merkte. De zwaarte van het afscheid nemen van haar man en haar jeugdige kinderen bleef haar bespaard; heel zacht en vredig sliep ze in en ging zij de rust in, die het deel wordt van Gods kinderen. In dat opzicht twijfelde wel niemand aan haar, want heel haar leven was een leesbare brief van Christus geweest.

De negenjarige Abraham was sprakeloos van smart. Zijn neef Dennis verhaalde later, dat hij nog weken daarna er zoo treurig uitzag, alsof hij elk oogenblik in tranen uit zou breken.

De eerste dagen kon hij echter in het geheel niet schreien, zelfs niet toen hij met zijn diep bedroefden

vader planken en spijkers ging halen voor moeders laatste woning. Maar toen op den dag der begrafenis, de buren, die van heinde en ver gekomen waren, de sombere kist hadden opgenomen en naar den grafheuvel droegen; toen zij daar werd neergelaten naast die twee andere kisten en toen de aardkluiten dof neerbonkten op de ruwe planken der kist, toen brak Abraham in schreien uit, zoo luid en hevig, dat het ieder ontroerde. Och, het liefst zou hij op dat oogenblik ook maar dood zijn geweest, om naast moeder begraven te worden op den stillen heuvel. Wat had hij nu nog over, nu moeder hem ontnomen was?

Een der buren had den huisbijbel meegenomen en las bij het open graf uit het Evangelie van Johannes een hoofdstuk voor; een der anderen trachtte een gebed te doen, maar 't ging gebrekkig, omdat de man niet gewoon was in het openbaar voor te gaan en ook omdat hij zijn aandoening nauwelijks meester kon blijven. Maar al was de lijkdienst dan gebrekkig, de rouw der omstanders was diep en welgemeend en op vele gezichten getuigden de tranen er van hoezeer men allen vrouw Lincoln had lief gehad.

Het was een droevige sombere winter, welke nu volgde. En toen de twaalfde Februari aanbrak, de dag, waarop Abraham tien jaar zou worden, was er geen gedachte aan eenige feestelijkheid in Lincoln's huis. Hoe zou men er aan kunnen denken! . . . Moeder was er immers niet meer, die lieve moeder, die zulke

dagen zoo blij en gezellig wist te maken ! Vader dacht aan zoo iets nooit uit zichzelf en nu deed hij het minder dan ooit. Hij zat daar maar stil en gelaten aan de tafel, met de hand onder het hoofd en de drie kinderen bewaarden al evenzeer het zwijgen. Het was wel een sombere verjaardag ditmaal.

Hoezeer Lincoln dien dag aan zijn lieve overledene dacht, bleek Abraham uit wat vader, plotseling als wakker schrikkend uit zijn gepeins, tot hem zeide.

„Bram, je moet eens probeeren een brief voor me te schrijven aan dominee Elkins. Zou je denken dat het gaat?”

„O, jawel, vader, zeg u me maar wat er in moet staan.”

„Je weet 't, mijn jongen, dat dominee zooveel van je moeder hield. Nu wilde ik, dat je het eens aan hem schreef, dat van je moeder, want hij weet er nog niets van natuurlijk Ik zou zoo graag willen, dat hij eens bij ons kwam en dan een lijkpredikatie hield op moeders graf. Ik snak daarnaar, mijn jongen, ik heb er zoo echt behoefte aan weer eens een preek te hooren en waar zal zoo'n preek meer nut doen dan op 't graf van zoo'n vrouw als je moeder was Vraag maar, of hij komt als 't hem schikt”

„Als hij ook nog maar leeft,” zuchtte Abraham.

„Hoezoo, Bram?”

„Ach, hij kan evengoed gestorven zijn als moeder en de anderen. Als hij nog leeft, weet hij 't niet van

moeder, maar evengoed kan hij ook dood zijn zonder dat we 't weten."

„Ja, dat is zoo. Maar probeer nu maar eerst eens, of je een brief kunt opstellen, 't is een moeilijk werk. En vertel hem dan ook nog zoo 't een en ander over hoe we 't hier hebben."

Abraham trok er nu op uit om papier, pen en inkt bij elkaar te scharrelen, wat heel wat tijd vorderde, want de Woods, waar hij 't halen ging, woonden een half uur verder. Maar 's middags was Bram zoo ver, dat hij beginnen kon.

Een uurtje later kwam vader weer thuis. „Is de brief al af, Bram? Laat eens hooren, wat je allemaal geschreven hebt?"

Bram las nu den eersten brief, dien hij van zijn leven geschreven had, voor aan vader. Er zaten natuurlijk heel wat taalfouten in, want het onderricht, dat hij genoten had, was, zooals wij weten, allergebrekkigst geweest. Maar de stijl van den brief was lang niet kwaad. Zonder dat hij 't zelf wist had hij op zeer roerende wijze alles van moeders ziekbed verteld, van haar sterven, van de begrafenis op het stille heuveltje En verder nog een massa dingen meer, hoe ze hier woonden, hoe het er uitzag, wie de bureu waren Vader Lincoln zat in stomme verbazing te luisteren naar het voorlezen van den brief; zoo nu en dan knikte hij eens goedkeurend. En toen de brief uit was, stond hij op en teeder zijn hand op

Bram's hoofd leggend, zei hij en er klonk een groote warmte in zijn stem: „'k Had nooit kunnen denken, dat je 't zoo goed zou kunnen doen, Bram. Ik heb nog nooit zoo'n mooien brief hooren voorlezen. 't Schijnt wel, mijn lieve jongen, of je 't verstand van je lieve moeder geërfd hebt en ook haar vroom karakter. Zoo'n brief te kunnen schrijven, is meer waard dan een boerderij te bezitten, werkelijk!”

Het laat zich denken, dat Bram blij was over vaders lof; de tranen sprongen hem in de oogen. Maar ja, vader had ook weer over moeder gesproken en dan had hij altijd te vechten met zijn waterlanders. Die lieve moeder ook!

De brief werd nu verzonden, maar Lincoln kon er niet toe besluiten dan na hem aan verschillende burenen te hebben laten lezen, zóó trotsch was hij op zijn zoon. De burenen waren het er allen over eens, dat de kleine Bram een wonderkind was en daar zij zelf al evenmin als zijn vader goed met de pen overweg konden, kreeg Brammetje het wät druk met het voeren van hun briefwisseling. Hoe vereerend dit ook voor hem was, hij kreeg het er wel wat al te druk mede, maar ook in dit opzicht was hij als zijn moeder: hij was voor ieder behulpzaam en hij had veel voor een ander over. En zoo schreef hij dan maar zoo goed als alle brieven van de menschen uit de omgeving.

Het duurde een heelen tijd vóór Lincoln bemerkte, dat zijn brief terecht gekomen was. Het was een

maand of drie later, dat Abraham zelf, toen hij een paar mijl van huis aan het werk was, den Baptisten-dominee het eerst van allen ontmoette. In de verte zag hij een zonderling ruiter naderen, geheel in het zwart gekleed en met een breedgeranden hoed wel, daar kwam zoowaar dominee Elkins aanrijden op zijn ouden bruin, die zoo vaak in het oude blok-huis in Kentucky gestald had gestaan, als de dominee een godsdienstoefening in de hut kwam leiden! Toen Bram den dominee zag, kon hij wel juichen van blijdschap.

Ook de dominee had op zijn beurt Abraham herkend.

„Wel, Brammetje, ben jij dat? Dan ben ik dus al dicht in de buurt van je huis.”

„Ja, dominee. U hebt dus mijn brief gekregen?”

„Jou brief? Je bedoelt 'je vaders brief?”

„Nu ja, maar ik heb 'm geschreven ziet u.” Bram was zóó vaak om dien brief geprezen, dat hij vanzelf vergat, dat hij er niet trotsch op mocht zijn. Maar dat was ook wel een beetje te begrijpen, al was het niet heelemaal in den haak.

Ook dominee Elkins had schik in het geval; hij vond dien brief werkelijk heel goed, vooral waar het Bram's eerste proeve was. Bram moest maar voortgaan, dan zou hij 't nog wel beter leeren.

Zoo pratend was het tweetal spoedig bij de woning van Lincoln angekommen. Op den drempel kwam vader den predikant reeds tegemoet.

„O, dominee,” riep hij uit, „er is hier heel wat gebeurd sinds wij u het laatst zagen.”

„Ja man, ik weet het wat je verloren hebt, ik heb haar gekend. Maar zij is nu bij God en dien Hij lief heeft, kastijdt Hij.”

„Zoo is het, dominee,” antwoordde Lincoln. „Daar-

om had ik zoo graag, dat u nog eens een lijkrede hield en allen eens ernstig vermaande; wij hooren er hier nooit van in de wildernis."

Dominee Elkins verklaarde zich bereid aan het verzoek te voldoen; hij was er trouwens voor gekomen.

Besloten werd, dat het geschieden zou op den grafheuvel. „Het is de beste plaats daarvoor, die ik ken," zeide Lincoln. „Ik zal ze u laten zien."

Dominee Elkins was gekomen op een Woensdag en naar alle zijden werd nu bericht gezonden dat hij den Zondag daarop op het grafheuveltje preeken zou. In de tusschen liggende dagen bracht de predikant tal van bezoeken aan de kolonisten rondom, om met hen over hun zieleheil te spreken en Abraham mocht hem overal vergezellen, om hem den weg te wijzen. Overal luisterde hij met eerbied naar de hartelijke woorden van den trouwen Godsdienaar en hij heeft die dagen nooit vergeten.

Eindelijk was het Zondag, een prachtige zomerdag, helder en warm. Van heinde en ver waren zij gekomen, de kolonisten, van de oudsten tot de jongsten. Grijsaards waren er onder en jonge moeders met hun zuigelingen op den arm en allen zaten onder de schaduw der groote cipressen en mammoutsboomen rondom een in der haast opgeslagen spreekgestoelte, dat vlak voor de drie graven door Lincoln uit ruwe planken in elkaar getimmerd was. Over den lessenaar was een witte doek gespreid en daar had Abraham

den ouden huisbijbel op neergelegd. Het was voor de kolonisten een grootsche gebeurtenis, deze eerste hagepreek in dit deel van Indiana.

Dominee Elkins sprak met grooten ernst en met het vuur eener warme overtuiging over hen, die daar kort geleden ter ruste waren gelegd. Hij sprak van de rust, die voor Gods volk overblijft en waarin vrouw Lincoln nu reeds eenige maanden deelde, maar ook over de rust in gemeenschap met Hem, die gezegd heeft: „Komt tot Mij, gij allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven”. Dat pioniersleven was wel terdege een vreemdelingschap op aarde, een tocht door de woestijn, maar er viel manna uit den hemel en er vloeide water uit den rotssteen Christus, voor alle hongerenden en dorstenden naar de gerechtigheid.

De eenvoudige prediking maakte een diepen indruk op de kolonistenschare. Velen zaten met tranen in de oogen, maar Abraham vooral voelde zich als aangegrepen met kracht uit de hoogte door Gods eigen hand. Nooit heeft hij die preek vergeten en het was hier voor het eerst, dat hij iets begon te beseffen van het leven in gemeenschap met God, waarop de eeuwige ruste volgen moet. Als hij in later dagen wel eens somber en moedeloos was, ging hij dikwijls naar den grafheuvel en overdacht op die dierbare, geheiligde plek dit aangrijpende Godswoord.

Wijd en zijd weerklonken de liederen, waarmede de prediking afgewisseld en gesloten werd en na de

dankzegging verdrongen zich alle hoorders, om zoowel den prediker als Lincoln te danken voor dezen dag, den besten, dien zij, naar zij zeiden, nog in de wildernis hadden doorgebracht.

Aan Abraham's leven gaf deze prediking op moeders graf richting. Later mocht hij dikwijls te schroomvallig zijn om te belijden, dat hij een christen was, hij moest toch erkennen, dat de vreeze Gods zijn eerste schreden in het leven bestuurd had. En welke preek hij later ook hoorde, hij moest altijd erkennen, dat die van den eenvoudigen Baptisten-dominee Elkins op het graf zijner moeder de schoonste en heerlijkste was geweest.

VI.

Bunyans Christenreis, het eerste boek, dat Abraham van zijn vader present kreeg.

Voor de kolonisten van Indiana zou het wel heel goed en nuttig zijn geweest, wanneer er voortdurend een dominee onder hen gewerkt had, want naarmate de streek dichter bevolkt werd, namen lichtzinnigheid en dronkenschap toe en zelfs hoorde men nu en dan reeds van diefstal, waarvan men vroeger nooit gehoord had. Maar predikanten waren er niet onder hen en die er kwamen, kwamen maar voor een kortstondig bezoek.

Op die manier bleven de menschen zeer dom en onwetend; de meesten hunner konden amper lezen of schrijven en het was daardoor dan ook, dat zij zoo op den kleinen Lincoln gesteld waren, want die knapte nog maar steeds de moeilijke karweitjes van brieven schrijven voor hen op. Natuurlijk trok het schrandere kereltje daar zijn conclusie uit: de menschen wisten niet veel, als zij zoo'n kleinen jongen noodig hadden. Gelukkig was hij van nature bescheiden en liet hij er

zich niet op voorstaan, maar zelf merkte hij het natuurlijk ook wel, dat hij alles veel beter en vlugger begreep dan vele ouderen. Die bewondering der burens had echter dezen goeden kant voor Abraham, dat hij zijn bedeesdheid verloor en een prettige prater werd, naar wien de menschen graag luisterden. Want al spoedig was het te merken, dat hij van zijn vader de gave van het vertellen had.

Eens op een avond, toen Lincoln thuis kwam van een reis, had hij iets bijzonders voor Abraham meegebracht.

„Kijk eens, Bram, wat ik onderweg gevonden heb.”

Bram's oogen straalden. Vader hield een boek in de hoogte.

„Gevonden? Onderweg?” Bram's gezicht drukte de grootste verbazing uit.

„Nu ja, gevonden,” herhaalde zijn vader, „dat is het woord niet, maar een van de kolonisten, die ik sprak, had het boek dubbel en heeft er toen een aan mij verkocht.”

„Is het een mooi boek, vader?”

„Ja, een héél mooi boek. Zelf heb ik het nooit gelezen, maar als jongen hoorde ik er al van. Als de lange avonden weer komen, moet je 't maar eens voorlezen.”

Bram was dolblij met het geschenk. „Christens reize naar de eeuwigheid” heette het en de schrijver er van was John Bunyan. O, dat zou wel mooi zijn.

Wat was vader toch goed voor hem, dat hij dit boek voor hem gekocht had.

Bram viel op het boek aan met een graagte als anderen van zijn leeftijd zouden aanvallen op koek of taart. Hij had er eerst wel wat moeite mee, want het was wel wat een eigenaardig boek, vond hij. Maar hij las met oordeel en hij rustte nooit voor hij alles wat hij las ook begreep. En zoo kreeg hij ook bij Bunyan's boek wel een keer den draad te pakken, waarbij zijn groote bekendheid met den Bijbel hem uitermate te pas kwam.

Op een anderen keer bracht vader weer eens een boek mee, nu een heel ander. Het was een geschenk van een kolonist, die van Abraham's briefschrijfkunst had geprofiteerd. De „fabelen van Esopus" heette dit boek.

Ook hier viel onze weetgierige jongen weer met gretigheid op aan. Eerst vond hij het wat vreemd, dat al die dieren praatten en redeneerden als een mensch, maar toen hij daaraan gewend was, begon hij den diepen zin van al die gebeurtenissen te begrijpen. Hij las het boek niet eenmaal, doch herhaaldelijk en op het laatst kende hij alle fabelen van buiten. De bedoeling, die achter zoo'n fabel school, had hij dan echter reeds lang begrepen.

Vader Lincoln kreeg er echter spoedig een beetje spijt van, dat hij zijn zoontje die twee boeken had meegebracht. Vroeger behoefde hij zijn jongen nooit

te waarschuwen, dat het tijd voor het werk was, maar nu begon dat voor te komen.

„Kom Bram, berg dat boek weg, 't is tijd,” zei Lincoln dan.

„Ja vader, nog één minuutje, ik wou dit nog even uitlezen.”

„Ja, ja, als 't dan maar geen lange minuut is,” bromde vader wat korzelig. Maar Bram hoorde het niet eens, zoo verdiept was hij dan weer in de lectuur.

„Wil je dat boek eens dadelijk dicht doen? Goede jongens gehoorzamen dadelijk, die behoef je niet als varkens te drijven.”

„Varkens drijven,” herhaalde Bram in gedachten. „Moet ik naar de varkens, vader?”

Nu verloor vader zijn geduld. „Bram, dadelijk dat boek weg en mee. Je zou op die manier voor 't werk totaal bedorven worden. Ik heb er bepaald spijt van, dat ik die boeken heb meegebracht, ze maken je maar lui.”

Verschrikt borg Abraham de boeken weg en volgde vader, die dien dag dan niets meer over hem te klagen had. De beschuldiging, dat Bram lui zou geworden zijn door de boeken, was onverdiend, want lui was de kleine Lincoln niet en hij kon werken als de beste. Toen hij jaren later een groot hospitaal bezocht, waar ongeveer drie duizend gewonde soldaten lagen, ging hij alle kribben langs, om al die menschen de hand te drukken. Bij die gelegenheid

zeide iemand, dat zijn hand wel moe zou wezen van al dat handen geven, maar Lincoln greep lachend een

bijl, die daar juist lag en zwaaide er rechts en links mee rond, kloofde met één slag een dikken knuppel en hield het zware wapen toen nog een heelen tijd recht vóór zich uit.... „Zie eens,” zei hij lachend, „dat heeft mijn vader mij indertijd geleerd, dat is nog wat anders dan iemand de hand drukken. Wie kan, mag het nadoen.”

Maar er was daar niet één, die het kunstje nadoen kon; de bijl zwaaien, er mee hakken en hem dan nog een heelen tijd recht vóór zich uit houden.

Dat gebeurde vele jaren later, toen hij een man van groote beteekenis geworden was. Maar in zijn jeugd had hij dan ook al

zijn spieren geoefend en niet alleen zijn hoofd en reeds als knaap kon hij met die duchtig ontwikkelde spieren dingen doen, die andere knapen niët vermochten.

Evenwel, prettig vond hij het werken met bijl en spade niet, al deed hij het ook zoo goed mogelijk. Een buurman, tot wien zijn vader eens geklaagd had, dat Bram te lui was geworden om aan het werk te gaan, nam hem eens een dag in het werk en vergde werk van hem als van een volwassen knecht. Toen Bram 's avonds naar huis ging, zeide de man: „Nu, Bram, je vader heeft je werken geleerd, daar heeft hij eer van.”

„Ja, buurman,” antwoordde Bram, „werken leerde vader mij wel, maar van het werk te houden, dat heeft hij mij niët kunnen leeren.”

Buurman begreep het maar half wat Bram daar zei, maar den jongen achterna ziende, mompelde hij: „Een wonderlijke jongen, maar goed en degelijk. Hadden alle vaders maar zulke jongens! Die Bram wordt vast een flinke kerel, als hij in leven blijft.”

Van de „Fabelen van Esopus” hadden intusschen ook anderen dan Bram schik. Als het werk gedaan was en het jonge volkje was op de gewone verzamelplaats bijeengekomen, namelijk onder den grooten mammoutsboom bij de smederij, dan moest Bram vertellen, daar hielp niet aan. Nu, daar leenden die fabelen zich wel voor, Bunyan's Christenreis natuurlijk veel minder.

Gewoonlijk kwam het gesprek vanzelf op die fabelen. Meestal ging dat dan zoo. De een of ander vertelde iets, wat hier of daar dien dag voorgevallen was en dan zei Bram: „Zoo, dat is net als met dien vos en die druiven.” Of: „Dat lijkt wel wat op de fabel van den ezel en den leeuw.”

Natuurlijk werd dan dadelijk geroepen: „Wät was er dan met dien vos en die druiven?” Of: „Wat deden die ezel en die leeuw?” En zoo kwam de noodzakelijkheid van het vertellen vanzelf. Bram stond dan ineens midden in den kring van aandachtig luisterende jongens en begon dan te vertellen en uit te leggen en hij deed dat op zijn eigen manier. Want waar het te pas kwam, haalde hij er iets uit Bunyan of den Bijbel bij aan en van alles wat hij wist, trok hij partij, door zijn verhalen levendig en bevattelijk te maken. En zoo werd hier, onder de boomen van de smidse, de eerste stap gezet op den langen weg, die naar het redenaarschap zou leiden, doch waarvan onze jonge vriend zich natuurlijk nog in het geheel niet bewust was. Maar in elk geval kwam reeds in die dagen zijn groot talent te voorschijn als verteller, vooral als verteller van anecdoten, iets waar hij zich in later jaren zoo beroemd mede heeft gemaakt.

Was Bram dan uitverteld, dan gebeurde het nog wel eens, dat de smid zelf zich bij het gezelschap voegde. En dat was een even geziene figuur in den kring der kolonisten-jongens, want de smid had veel

gereisd en ondervonden en hij kon daar zoo mooi over vertellen, dat men den tijd er bij vergat. Bram dacht wel eens, dat hij het even mooi kon als zijn vader, maar de smid had op vader voor, dat hij zoo'n prachtige stem had. Wat een stem had die smid, een stem als een bazuin!

O, als hij zijn zwarte, gespierde armen ophief en de vuisten ballend, van die felle, donkere oogen zette, dan zagen de jongens niets anders meer dan het tafereel, dat die zwarte kerel in zijn ongekunstelde, maar welsprekende taal daar voor hen liet oprijzen. Dan hielden de jongens den adem in en als hij dan, vertellend van zijn ontmoetingen met Indianen of roovers, met geweldige stem uitriep: „Pak je weg, slangengebroid, of je laatste uur is er,” dan sprongen sommigen soms verschrikt op zijde, zoo zaten ze dan in het verhaal. En onder die luisteraars toonde Bram Lincoln misschien nog de grootste belangstelling, want met ooren, mond en oogen verslond hij al wat de man zei en deed.

Bram's neef Dennis Hanks was een heel andere jongen dan de jonge Lincoln. Die gaf om zulke verhalen niet, zijn eenige belangstelling was voor den ploeg. Later schreef hij dan ook over dit gedeelte van Abraham's leven: „Die Bram was te traag tot het werk; hij zat altijd maar te lezen, te schrijven en te rekenen of maakte verzen, allemaal van die dingen, waar men weinig of niets aan heeft.”

De afkeuring, die Dennis hier uitsprak, was niet verdiend en teekende eigenlijk meer dengene, die ze neerschreef, dan hem, dien ze betrof. Maar in later jaren leerde Dennis zijn neef toch wel beter waardeeren. Wat, Bram Lincoln zou traag zijn? Maar hoe zou men met traagheid behept dan ooit President der Vereenigde Staten hebben kunnen worden!

Er is nooit een President geweest, die harder gewerkt heeft, soms werkte hij in die jaren achttien uur per dag. En zou uit een tragen jongen ooit zulk een ijverig man hebben kunnen groeien? „Het kind is de vader van den man,” zegt een bekend spreekwoord en dat geldt zeker voor Abraham Lincoln. Als hij een luie jongen was geweest, dan zou hij zeker een luie man zijn geworden. Maar de opmerking van Dennis bewijst, dat men Bram in zijn omgeving niet begreep, niet kòn begrijpen, al waren er verschillenden, die voelden, dat er iets heel bijzonders in hem stak.

Intusschen kon diezelfde Dennis, die zoo veel op zijn neef aan te merken had, hem ook wel eens een groot genoeg doen.

Op een avond kwam Dennis thuis, vermoeid; Abraham zat al weer over de boeken gebogen.

„Zeg Bram,” zei Dennis, „zou je de levensgeschiedenis van Washington wel eens willen lezen?”

„Wat! Vraag je dat nog? Dat is de bevrijder van ons land geweest. Waar is dat boek?”

„Nee, ik heb 't niet, maar ik heb 't gezien, te An-

dersons Creek, een zekere Ramsley heeft het geschreven."

"Wat denk je, Dennis, zouden ze het mij willen leenen? Ik zou dolgraag wat over hem lezen, de smid heeft al eens van hem verteld. Je weet toch, dat die Washington de aanvoerder in onzen vrijheidsoorlog is geweest. Heb je 't voor me ter leen?"

"Ja, als je er goed op past, kun je 't te leen krijgen. Als je daar eens voorbij komt, vergeet 't dan niet."

Vergeten! Dat was ook wat! Bram zou een boek vergeten; alles eerder dan dat! De eerste dagen kon hij niet van huis, maar zoodra hij tijd had, ging hij naar Andersons Creek en toen hij thuis kwam, had hij het boek. Onderweg had hij nog een ontdekking gedaan: „Robinson Crusoë" was er ook en dat boek kon hij ook te leen krijgen. Als hij „Washington" zonder vlekken of vouwen terugbracht, dan mocht hij om „Robinson Crusoë" komen.

Bram was overgelukkig met „Washington". „Dat boek," dacht hij, „moet ik heelemaal van buiten kennen, als ik het terugbreng. Dan heb ik het toch . . ."

VII.

De stiefmoeder en wat met haar meekwam.

Meestal denken de menschen niet vriendelijk over een stiefmoeder. Vreemde zorg is zorg zonder liefde en zulk een tweede moeder is een vreemde. Gelukkig zijn er echter heel wat moederlooze kinderen, die deze bewering door Gods goedheid kunnen tegenspreken, maar wie ooit of ergens over een stiefmoeder te klagen had, voor Abraham Lincoln was zij tot een rijken en uitnemenden zegen. God had den jongen Lincoln rijke gaven geschonken, maar wat zou er wellicht van die gaven terecht gekomen zijn, als hij door Gods goedheid niet een voortreffelijke stiefmoeder had gekregen? Het valt natuurlijk niet te zeggen, maar het had heel best kunnen zijn, dat hij dan nooit anders dan een houthakker of een landbouwer was geworden en dan nog wel een houthakker of landbouwer, die moedeloos of terneergeslagen was, omdat hij voelde, dat zijn gaven nutteloos waren gebleven. Maar nu schonk God hem een stiefmoeder, die hem begreep en liefhad en die er haar vreugde in stelde, hem vooruit te helpen.

De zoon van den pionier 6

Het was December van het jaar 1819. Thomas Lincoln was nu bijna veertien maanden weduwnaar geweest en de groote smart over het verlies zijner lieve vrouw had plaats gemaakt voor een gevoel van zachten weemoed.

In zijn huishouden miste hij echter al te zeer de zorgzame hand eener huisvrouw. Sara was nu een meisje van twaalf jaar en ze deed haar uiterste best om den boel aan kant te houden. Water koken, vuur aanleggen, de meubels schoon houden, den vloer vegen, och daar konden de beide jongens haar nog wel bij helpen en het moet worden gezegd, beiden lieten zich niet onbetuigd. Maar zelfs al was het eten op tijd klaar en al zag de wasch er zindelijk uit, toch ontbrak er iets aan het gezin, iets wat een twaalfjarig meisje niet geven kan, n.l. de rechte huiselijkheid. En zodoende dacht vader Lincoln er wel eens over na, of hij er niet goed aan zou doen, ook met het oog op de opvoeding der kinderen, een tweede huwelijk aan te gaan.

Eens, op de markt, vernam hij van een ouden kennis, dien hij daar ontmoette, dat Sally Bush, die indertijd met pachter Johnson getrouwd was, al drie jaar geleden weduwe was geworden. Zij woonde in Elisabethtown in Kentucky en was van Lincoln nog een oude kennis. Voor hij Nancy Hanks had leeren kennen, had hij er wel eens over gedacht Sally tot vrouw te vragen, doch hij was maar een arme jongen

en weldra was de welgestelde Johnson gekomen en had de mooie Sally ingepakt. Nu dacht Thomas, dat hij niet beter kon doen, dan de weduwe Johnson tot vrouw te vragen en hij deed dit niet tevergeefs.

Nu was dit voor beiden een heele stap. De weduwe Johnson leefde zoo in geheel andere omstandigheden dan Lincoln. Zij had het goed en had keurig huisraad, waarvan de kolonisten in Indiana eenvoudig geen denkbeeld hadden. Bovendien was zij een beschaafde en zeer ontwikkelde vrouw, die gewoon was met dames om te gaan. Moest Lincoln nu zóó'n vrouw vragen zijn vrouw te worden? Bij hem te komen wonen in zijn blokhuis?

Inderdaad, het moest wel wat vreemd lijken, dat Lincoln haar vroeg. Maar hij kende Sally; hij wist, dat ze werken kon als de beste en er van hield ook. Dat ze zich wel met dames kon ophouden, maar dat haar hart niettemin eenvoudig was. En dus waagde hij het er op en Sally zeide geen neen.

Spoedig was de nieuwe vrouw Lincoln nu van Kentucky naar Indiana overgebracht. Een neef van Lincoln, Ralph Browne, bracht haar met haar kinderen, Johan, Sara en Mathilde en haar huisraad over. Er was een sterk vierspan voor noodig, om zulk een zware vracht te trekken.

Het was inderdaad een groote feestdag, toen de nieuwe moeder aankwam. Bram vooral was in de wolken, vooral toen hij zag, welk een prachtige

meubels de nieuwe moeder meebracht. Denk eens aan, de nieuwe moeder bracht een bureau mee, dat veertig dollars had gekost. Voorts had ze een linnenkast, een tafel en zes stoelen, echt meubelmakerswerk uit de stad, mooie heldere bedden met fijne veeren gevuld, allerlei koperwerk en tin, dat blonk als goud en zilver en een massa keukenartikelen. Toen de kinderen al dat moois zagen, twijfelden zij er alleen maar aan, of het wel allemaal een plaats in de hut zou kunnen krijgen.

Maar wat wel het heerlijkst was voor Lincoln's kinderen: zijn tweede vrouw bracht een hart vol vriendelijkheid voor hen mee. Dadelijk trok zij de beide moederlooze kinderen tot zich om hen te liefkoozen. Zoo iets was Bram na den dood zijner moeder nog niet overkomen en onder den teederen kus zijner nieuwe moeder moest hij schreien van innerlijke ontroering.

Al heel spoedig merkte de nieuwe moeder welk een buitengewonen aanleg er in Bram school. Zij zelve was wat men noemt flink „bij”, ze kon niet alleen goed lezen, schrijven en rekenen, maar ze hield ook bijzonder van poëzie.

Nu, voor wat poëzie had ze al dadelijk te zorgen, al was het dan ook poëzie van een andere soort, die hier noodig was. Hoe triest en ongezellig zag Lincoln's woning er van binnen uit; haar goede smaak verzette zich daartegen. Inzonderheid die ramen met reuzelvel in plaats van met glas, stonden haar erg tegen evenals

de aarden vloer. Als het regende, behoefde men niet eens naar buiten te gaan, om modder aan de voeten te krijgen, dat kreeg men wel *in* huis. Het eerste wat zij dan ook van haar man begeerde was, dat hij een planken vloer zou timmeren en Lincoln haastte zich om aan dien wensch te voldoen. Toen dat gebeurd was, zorgde zij er voor, dat er gewone glasvensters kwamen; hij ging die koopen op de markt, twintig mijlen van huis, waar zij wist, dat schuiframen te koop waren. En van lieverlede knapte zij van het spaarduitje, dat zij nog bezat, haar nieuwe woning verder op. Toen alles eindelijk gereed was, kwamen de meubelen, die zij had meegebracht, eerst goed tot hun recht. Na een paar weken zou men de oude hut van Lincoln niet meer herkend hebben en ieder, die dit zag, was er over uit, hoe goed Lincoln het met zijn tweede vrouw getroffen had.

Maar voor de kinderen van Lincoln zorgde zij niet minder. Haar eigen kinderen staken in kleeding en manieren sterk af bij die uit het Lincoln-gezin en zij oordeelde, dat dit niet zoo blijven mocht. Dus werden ook Bram, Sara en Dennis in betere plunje gestoken, zoodat het onderscheid al spoedig niet meer te zien was.

Dennis Hanks verklaarde later: „Binnen weinige weken was alles veranderd en waar kort te voren schier aan alles gebrek was, heerschte nu overvloed. De nieuwe vrouw Lincoln was een energieke vrouw,

die een goeden smaak had en daarbij zeer zuinig en arbeidzaam was. Altijd zindelijk gekleed, eischte zij dit ook van de anderen en met de kinderen wist ze uitstekend om te gaan. Zij was een flinke vrouw, recht van houding en met een prettig uiterlijk. Voor ieder had zij een vriendelijk woord en een goeden raad. Vooral van Bram hield zij veel en tot aan den dag van zijn dood heeft hij die liefde met warmte beantwoord. Er zullen niet veel kinderen zijn, die zoo hun eigen ouders liefhebben als Bram zijn stiefmoeder lief had. Zij moedigde hem aan bij zijn leeren en elke billijke wensch, dien hij had, werd door haar, als het maar even kon, vervuld. Ook de kinderen konden van weerszijden uitnemend met elkaar opschieten en zoo kon niemand merken, dat zij niet allen eigen broers en zusters waren, dan alleen uit de omstandigheid, dat er twee Sara's voorkwamen in hetzelfde gezin. Vrouw Lincoln had spoedig opgemerkt, dat zich voor Abraham een wijd veld opende en een grootsche loopbaan hem wachten kon en daarom deed zij al het mogelijke, om zijn talenten te ontwikkelen."

Zoo schreef Dennis Hanks in later jaren en niet-tegenstaande hij niet eens tot de familie behoorde, kon hij zich onmogelijk een verstooteling achten. Later bleek dit ook wel uit het feit, dat hij met een dochter van zijn pleegmoeder huwde. Zoo had God dus na al het leed over het verlies van een onvergetelijke moeder toch weer Zijn troost in Lincoln's woning

gebracht in de komst dezer voortreffelijke vrouw.

In den winter van 1819 op 1820 had er nog een belangrijke gebeurtenis plaats, maar deze betrof niet alleen het gezin der Lincolns, maar den heelen omtrek. Er kwam namelijk een school in deze omgeving, de eerste in dit gedeelte van Indiana.

De kolonisten hadden een laag blokhuis gebouwd en daarin was voor een paar maanden het onderwijs geven aan een zekeren Dorsey opgedragen. Natuurlijk gingen alle zes de kinderen van Lincoln er heen. Vader Lincoln kocht van een der burens een oud, half versleten rekenboek en gaf dit aan Bram mee met de opdracht zich nu eens goed op dit vak te gaan toeleggen.

Welgemoed trok onze Bram er op los, netjes gekamd en in goed verzorgde kleren. Op een bukskin broek droeg hij een kiel, half wol, half linnen. Verder bestond zijn uitrusting uit een paar schoenen van eigen geloid leer en een muts van berenvel. Moeder had dit deugdelijk schoolpak grootendeels zelf vervaardigd en Brammetje was van zijn leven nog niet zoo mooi gekleed geweest. Hij en de broers en zusters zagen er bepaald keurig uit in vergelijking met de andere scholieren en ze vormden op school eigenlijk zoo'n beetje de aristocratie van de streek. Maar Bram stak nog op een ander gebied boven zijn medescholieren uit; hij was ze verre de baas in het leeren en was al spoedig nummer een op school.

Dorsey bleef niet zoo heel lang aan de school en

na hem kwam een zekere Crawford, iemand die bepaald een man van veel kennis was. Hij kon ook in de andere vakken dan de gewone les geven, zoo in aardrijkskunde en geschiedenis en op het gebied van de wiskunde was hij ook al goed thuis.

Deze Crawford kwam nogal eens bij de Lincolns aanloopen. Op zekeren avond was hij daar weer en toen de familie bij het licht eener heldere lamp onder een lekkeren kop koffie bijeen zat, zeide hij tot Lincoln:

„Jou Bram is een verbazend knappe jongen, Lincoln, de beste leerling, dien ik ooit gehad heb. Hij moet letterlijk alles wat ik hem leer tot in de puntjes weten en wat een ander kent, moet hij ook kennen, het kost wat het kost.”

Het is te begrijpen dat de onderwijzer dat zeide, terwijl Bram er niet bij was en zoo konden Lincoln en hij vrijuit spreken.

„Ja, zoo is Bram wel, meester. Hij houdt ontzettend van de boeken, naar mijn idee wel een beetje al te veel. Als hij ook maar zooveel van werken hield . . .”

„Dat is onmogelijk, Lincoln,” verdedigde meester Crawford zijn veelbelovenden leerling. „Je kunt nu eenmaal niet van twee dingen tegelijk evenveel houden. Als hij meer van werken hield, zou hij natuurlijk weer niet zoo best leren.”

„'t Is mogelijk,” antwoordde Lincoln weer. „Maar 't werk is noodzakelijker. Een kolonist mag wel wat

meer weten dan ik en anderen weten, maar 't is niet noodig, dat je alles weet."

Meester Crawford ging op die laatste opmerking niet rechtstreeks meer in. Alleen zeide hij: „Geloof maar gerust, dat die jongen niet altijd in de bosschen blijft."

„Ja, dat denkt zijn moeder ook. Ik hoop, dat je gelijk hebt, meester."

„En weet je wat ik ook zoo prettig van hem vind hij is zoo oprecht. Je weet, dat ik zoo'n grooten herts-hoorn boven de deur heb hangen? Nu, gisteren zag ik, dat die gebroken was. Ik riep dadelijk de jongens bij me, om te vragen wie hem gebroken had. En wat deed Bram? Zonder zich te bedenken, stapte hij naar voren en zegt: Dat heb ik gedaan, meester, ik ging er aan hangen, maar had ik geweten, dat hij dat niet lijden kon, dan zou ik het niet gedaan hebben. Maar 't is gebeurd en 't spijt me nu erg."

„Ja, zoo is onze Bram," zeide vrouw Lincoln en er klonk een warme toon in haar stem. „Wij hebben hem nog nooit op een leugen betrapt."

„En weet je, dat hij zulke goede opstellen maakt?"

„Opstellen? Neen, dat wisten wij niet. Brieven wel, die schrijft hij heel goed."

„Ja, opstellen! Ik had ze hem niet opgegeven, want ik dacht niet, dat een van de jongens daartoe al in staat zou zijn. Maar laatst toen hij zijn sommen weer zoo gauw af had, zag ik, dat hij met iets anders bezig was en toen ging ik eens kijken. Het was een opstel

over de „godeloosheid van de wreede behandeling der dieren”, en ik moet je zeggen: 't was een héél mooi opstel.”

„Hoe kwam hij dáaraan, zou men zeggen,” vroeg vrouw Lincoln.

„Wel, hij vertelde me, dat hij ruzie had gehad met andere jongens, omdat ze de musschen zoo martelden. Ze bonden ze de pooten vast en verbrandden ze dan levend. Dit had hij niet kunnen aanzien, maar omdat zij het, toen hij er zich mede bemoeide, toch niet wilden laten, trachtte hij zijn gemoed lucht te geven in dat opstel.”

„Ja, hij heeft altijd veel van beesten gehouden,” zei vader Lincoln. „Hij kan niet dulden, dat ze noodeloos moeten lijden.”

„En weet je wat hij ook niet dulden kan?” merkte meester Crawford op. „Hij kan niet zien, dat zijn kameraden twisten met elkander, dan tracht hij er altijd tusschen te komen. Ze noemen hem dan ook wel eens: de vredemaker.”

„Nu, zoo'n naam te hebben, is nog zoo leelijk niet,” glimlachte vrouw Lincoln. „Staat er niet in den Bijbel: Zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genaamd worden?”

Maar nu moesten de Lincolns en meester Crawford het onderwerp van gesprek loslaten, want daar vloog de deur open en Abraham en de anderen kwamen thuis van de smidse, waar ze weer met de andere

jongens bijeen waren geweest. Vrouw Lincoln haalde den pot met brij van het vuur en meester bleef mee eten. Na het eten werden nog enkele godsdienstige liederen gezongen, waarbij allen genoten van meesters mooie stem en toen ging de familie naar bed. Alleen de heer des huizes bracht den meester nog een eind weg door het bosch. En natuurlijk had men het onderweg nóg weer eens over den veelbelovenden Bram.

Den veelbelovenden Bram; een kleinen Bram kon men den jongen Lincoln niet meer noemen. Zoo langzamerhand was hij een flink uit de kluiten gewassen kerel geworden. Wilt ge zijn portret uit dien tijd ongeveer? We bedienen ons daartoe van de beschrijving, die Grigsby van Abraham gaf, toen deze pas de school verlaten had en bij hem kwam. „Hij was lang, schraal en sterk, terwijl zijn groote handen en voeten en de lengte van zijn armen en beenen buiten alle verhouding waren van zijn romp en zijn hoofd. Zijn voorkomen was donker en zijn gelaatskleur ietwat geel. Zijn lengte was op zijn veertiende jaar reeds tusschen de vijf en de zes voet. Hij droeg lage schoenen, een broek van bukskin, een wollen kiel en een muts van otterbont of berenvel. Zijn broek was hem reeds iets te kort, zoodat er altijd nog een duim of twaalf van zijn magere beenen te zien bleef. Hij was bijzonder beleefd, nam altijd voor vreemdelingen den hoed af en zou ook nooit een kamer binnen loopen dan na zijn hoed te hebben afgezet.”

VIII.

Arbeid, handel en politiek.

Er was nog iemand in den omtrek, die den naam van Crawford droeg, maar die werd door de kolonisten heel wat minder geacht dan de onderwijzer. Die man was Jozia Crawford, een gierige landbouwer, die verbazend dronk en daardoor in geen goed blaadje bij de bevolking stond.

Onze Bram, die altijd een fellen afkeer van dronkenschap had gehad en dat niet het minst door de voortdurende waarschuwingen van zijn overleden moeder, had niettemin een bijzondere belangstelling voor den man. Dat kon natuurlijk niet zijn om diens persoon. Van gierige menschen hield Bram niet en nog minder hield hij van hen, als ze ruw en drankzuchtig waren. En heel het uiterlijk van Jozia Crawford wees er op, dat deze man al te zeer van een borreltje hield. Zijn stekende oogjes gaven hem al geen gunstig voorkomen, nu de randen rood zagen van het voortdurend drankmisbruik, zag hij er nog ongunstiger uit. En zijn neus, die reeds door zijn lengte opviel, trok bovendien

ook de aandacht, doordat de punt er van zoo rood zag als een biet.

En toch voelde Bram zich aangetrokken tot dezen man. Of eigenlijk, niet tot den man, maar tot diens boekenhanger, wat dus meteen het geheim van deze belangstelling verklaart. Jozia Crawford had een boekenhanger vol boeken; niemand in de buurt bezat er zooveel. Bram meende, dat het er wel een dozijn moesten zijn.

Op een dag in den nazomer, toen Bram met een vracht gemaaid koren naar huis ging door het bosch, kwam hij een jongen tegen, dien hij kende en waar hij een oogenblik mede praten bleef. Beide jongens kregen het over de politiek en de regeering en beiden moesten bekennen, dat zij er eigenlijk geen zier van begrepen, al hoorden zij er de ouderen ook weleens een enkelen keer over praten.

Toch wist Bram wel meer van die dingen af dan die jongen. En toen hij bemerkte, dat deze het had over de republiek en over de Engelschen, zeide hij:

„Je moest dat boek over Washington maar eens gelezen hebben, dat ik gelezen heb, dan zou je weten, dat er nooit een grooter man heeft geleefd dan hij.”

„O, dat is die Washington, die de roodbaadjes op de vlucht joeg?” vroeg de ander.

„Die Washington! Die Washington! Alsof er wel een half dozijn zijn geweest. Nee hoor, er is er maar één geweest, maar dien eene moet ieder Amerikaan

dan ook kennen. Hij was de vader des vaderlands."

„Nu ja, dat kan wel zoo zijn. Maar weet je wie een heel mooi en dik boek over hem heeft?"

„Neen."

„Baas Crawford, je weet wel, die met z'n rooien neus."

„Ja? En zou hij 't me willen leenen?"

„Nu, dat weet ik niet, hoor; misschien wel. Als hij tenminste een beetje goede bui heeft, want anders Als hij wat op heeft, moet je maar uit zijn buurt blijven. Dan is het: van-hier-en-ginder. Nu ja, je begrijpt me wel'

Natuurlijk begreep Bram hem. Ja, hij wist 't wel: Crawford kon geweldig vloeken. Maar toch zou hij 't maar eens wagen. Als de man op die manier begon, was hij zoo de deur uit.

Nog denzelfden avond klopte Bram bij Jozia Crawford aan.

„Zoo Bram, kom je me eens opzoeken. Uitstekend, vertel ons eens wat."

Bram moest lachen. Vertellen! Wat zou hij hier vertellen? Hij besloot maar dadelijk met zijn boodschap voor den dag te komen.

„Ik heb gehoord, baas, dat u zoo'n mooi boek hebt over Washington."

„Ja, dat is zoo, Bram; het is geschreven door Weems. 't Is het beste boek, dat er over hem bestaat."

„Ik heb er ook een over hem gelezen ; dat was van Ramsay.”

„Nu ja,” deed de ander minachtend, „maar 't mijne is veel grooter en beter precies als dat een vat brandewijn grooter en beter is dan een flesch vol.”

Waar het hart vol van is, vloeit de mond van over, dacht Bram, maar hij wachtte zich er wel voor, die gedachte uit te spreken. „Mag ik 't eens van u leenen ? Ik zal er goed op passen, dat beloof ik u.”

„O, best, neem maar mee Wacht, hier heb je 't,” zei de man, het boek van de plank halend en 't Bram overhandigend. Toen deze het eenmaal vast had, draalde hij niet lang meer met heen te gaan ; hij brandde van verlangen, om er in te gaan lezen.

Bram genoot buitengewoon van de prachtige lectuur. Maar toen hij het boek zoowat acht dagen in huis had, gebeurde er iets, dat hem wanhopig maakte.

Elken avond had hij het boek op den zolder weggeborgen, veilig, in een hoekje. Maar nu, op een nacht, begon het te plasregenen, met het gevolg, dat het doorlekte op zolder, waar Bram sliep. Hij merkte er niets van, want hij had een gezonden slaap en op de plek waar hij lag, drong de regen niet door. Maar toen hij 's morgens merkte, dat er een groote plas water op den vloer lag, begreep hij alles en vloog hij naar den hoek, om te zien, of het kostbare boek droog was gebleven. O wee, het was zoo nat als 't maar

kon, het was geheel doortrokken van het vocht.

„Moeder, kijk eens,” was zijn eerste woord, toen hij beneden gekomen was. Hij was zoo onthutst over het gebeurde, dat hij heelemaal vergat goeden morgen te zeggen. „Wat moet ik nu beginnen? Geld om een ander te koopen heb ik niet. Wat zal die Crawford woedend op me zijn en gelijk heeft hij! Maar wie had dááaraan nu kunnen denken!”

„Kunnen wij het niet drogen?” vroeg vrouw Lincoln.

„Och, maar dat helpt toch niet; het boek is totaal bedorven,” zeide Bram en hij snikte het uit. „O, wat moet ik nu beginnen?”

„Weet je wat je doet, Bram?” mengde zich nu ook vader Lincoln in het gesprek. „Vraag of je er voor moogt werken.”

Moeder Lincoln droogde het boek en 's avonds ging Bram er mede naar den man met den rooden neus. Het trof al heel ongelukkig, hij had net weer te veel gedronken dien dag en toen hij aan Bram's schuchtere woorden bemerkte wat er met het boek gebeurd was, begon hij te tieren en te razen, zooals hij dat alleen kon. En daar hij zich steeds meer opwond, vreesde Bram in ernst, dat het op een pak zou uitloopen. Het eenige wat hij er op wist te antwoorden, was: „Ik wil er bij u voor werken, zeg u maar wat ik doen moet.”

Gelukkig kwam ook Crawford's vrouw, een goedig

menschje, den knaap te hulp en eindelijk bedaarde de vertoornde dronkelap. Ja, het was waar, hij kon dien jongen er voor laten werken. Hij had juist een veld koren, dat afgemaaid moest worden en hij zei, dat Bram dat dan maar eens doen moest.

„Het heele korenveld?” vroeg Bram.

„Ja, natuurlijk, wat denk je, zoo'n duur boek, daar mag je gerust wel een dag of vijf, zes voor werken.”

Nu was die eisch onbillijk, want op die manier werd de prijs van het boek wel driemaal vergoed. Maar Bram nam het aan, want hij had nu eenmaal schuld en hij was blij, dat de man weer gekalmeerd was. Bovendien, nu was het boek van hem, al was het dan ook door het water bedorven. Hij nam dus het voorstel aan.

Reeds den volgenden dag, de zon was nauwelijks op, ging Bram aan het werk . . . drie dagen later was het geheele veld afgemaaid. De gierige dronkaard was verbaasd, dat die Bram Lincoln zoo werken kon. Hij vroeg hem, of hij voorloopig bij hem aan het werk wilde blijven tegen 25 cents per dag ¹⁾, zijn zuster Sara zou dan zijn vrouw kunnen helpen aan de schoonmaak en bij de botermakerij. Voor beiden zou er dan wel tot aan de lente werk zijn.

Abraham nam het voorstel met graagte aan.

„Heb je daar nu zoo'n lust in, om voor zoo'n

¹⁾ 25 dollarcenten, dat is in onze munt: 25 halve stuivers.

beetje bij dien gierigen Crawford te gaan werken?" vroeg zijn moeder.

„Of ik," glimlachte Bram. „Weet u waarom,

moeder? Ik heb met hem afgesproken, dat ik dan in mijn vrijen tijd al zijn boeken mag lezen en dat is me eigenlijk nog meer waard dan die 25 cents."

De Lincolns hadden van dat werken bij dien gierigen

Crawford geen groote verwachtingen, maar tenslotte viel het hun toch mee. De man was wel erg lastig, maar zijn vrouw, die goed en vriendelijk was, vergoedde veel. En Abraham genoot met volle teugen van de lectuur van al die prachtige boeken. Eén van die boeken bekoorde hem bijzonder; het bevatte enkel samenspraken en voordrachten voor rederijkers en hij rustte niet voor hij ze letterlijk uit het hoofd kende. Het genot van al die gratis-lectuur zette hem gemakkelijk over de overweging heen, dat Crawford hem toch eigenlijk veel te weinig betaalde. Slechts in één opzicht nam hij wraak op den gierigen dronkelap. Hij maakte namelijk een vers op hem, dat later zelfs gedrukt werd en dat 's mans grooten bietneus door heel de Vereenigde Staten bekend heeft gemaakt, van Noord tot Zuid en van Oost tot West.

Zoo nu en dan werd er ook weer eens een preek in Lincoln's woning gehouden. Het ging er dan gezellig toe, want van alle kanten kwamen de buren dan bij hen, dikwijls al een paar uur te vroeg. Den tijd van het wachten op den dominee kortte men dan door allerlei opgewekte gesprekken. Ook na de preek bleven de meesten dan nog een uurtje bij de Lincolns plakken.

Bij een van die gelegenheden zeide James Taylor, die bij de monding van Andersons Creek woonde, tot Lincoln:

„Zeg eens, Lincoln, wat denk je er van, als ik

Bram eens bij mij in dienst nam. Ik wil er maandelijks vijftien gulden voor geven boven kost en inwoning. Voor een jongen van zestien jaar lijkt me dat toch een goed loon."

"Ja, dat loon is zeker goed. Waar wil je hem voor gebruiken? Op je veerboot over de Ohio en de Andersons Creek misschien?"

"Ja, ook dat. En verder voor allerlei andere dingen, wat boerenwerk en het in orde houden van de paardenstallen"

"Ja, eigenlijk is dat werk voor een man, maar ik kan natuurlijk geen vol loon voor hem vragen, daarvoor is hij nog te jong."

"Juist daarom. Maar aan andere jongens zou ik 't niet geven. Maar ik weet, dat hij een degelijke jongen is en dat je op hem aan kunt."

Reeds den anderen dag was Abraham bij Taylor in dienst. Afspraak was, dat hij voor minstens negen maanden ingehuurd was. Het werk beviel Bram uitstekend, want als alle jongens was hij dol op roeien en hij kon het goed ook.

Daar zat hij nu als veerman, de jongen, die later het schip van den Staat besturen zou, en hij deed zijn werk met lust. Voor ieder, dien hij overzetten moest, was hij beleefd en vriendelijk en hij zorgde er voor, dat niemand zich over iets te beklagen had.

Maar hij had ook nog ander werk te doen. 's Morgens was hij het eerst van allen bij de hand.

Dan maakte hij het vuur aan, zette het water op en als de huisgenooten dan voor den dag kwamen, was de koffie al gereed. Was dat alles gebeurd, dan ging hij hout en water halen en na het ontbijt begaf hij zich naar de boot, om die schoon te maken en verder te wachten tot er iemand opdagen kwam, die „over” wilde.

Taylor en zijn vrouw hadden veel schik in den ijverigen knaap en behandelden hem als was hij hun eigen zoon. Alleen Green, hun eigen zoon, had nogal wat op Bram aan te merken. Hij was zoowat even oud als Bram en beide jongens sliepen te zamen. Maar juist daarom had Green niet zoo veel met Bram op, want deze hield hem soms tot diep in den nacht wakker. Want onze Bram had weer een boek ontdekt bij de Taylors en hij was daar zoo geestdriftig over, dat hij anderen ook deelgenoot van zijn vreugde wilde maken, als hij er in las. Dat boek was: „De Geschiedenis der Vereenigde Staten” en hij las er zelfs nog in, als Green reeds lang te bed lag, maar tot zijn groot verdriet niet slapen kon, nu eens omdat het licht hem zoo in de oogen scheen, dan weer doordat Bram van louter genoegen hardop ging lezen. Ja, soms kwam Bram zelfs bij hem, om hem iets er uit voor te lezen, wat hem bijzonder getroffen had. Maar Green sliep liever en stelde even zoovele malen als Bram zijn aandacht opeischte, dezen teleur.

Taylor had gezegd, dat hij ook nog ander werk

moest doen. Nu, dat was waar, want de baas zette hem letterlijk aan allerlei bezigheden. En toen Bram na negen maanden zijn vier en vijftig dollars zonder mankeeren aan zijn moeder ter hand stelde, kon hij dan ook zeggen op de lachende vraag: „Wel, Bram, is dat nu je loon als veerman?” dat het dit slechts voor het vijfde part was, want dat hij voor de andere vier vijfden huisknecht, koetsier, boer en varkensslachter was geweest. En hij scheen alles naar Taylor's genoegen te hebben gedaan, wat niet behoefde te verwonderen, als men weet, dat Bram's hoofdkaraktertrek nauwgezetheid was. En iemand, die alles doet zoo goed als hij dat kan, is meestal voor allerlei werkzaamheden geschikt.

Toen Bram van de Taylors weer thuis kwam, vond hij de ouderlijke woning versierd. Zijn zuster Sara ging trouwen met Aäron Grigsby. Bram kwam dus juist op tijd om de bruiloft mee te vieren en die op te luisteren met een door hem in der haast gemaakt vers, dat bewaard gebleven is en dat gezongen kon worden op de wijze van een bekend volkslied. „Adam's en Eva's bruiloftslied” noemde hij het.

Bram hield veel van zijn zuster, waarmede hij opgegroeid was, maar haar jonge echtgenoot mocht niet lang gelukkig met haar zijn. Reeds een jaar na den huwelijksdag eischte de dood haar op en zij werd bij moeder en de anderen op den heuvel begraven. Bram was weer erg bedroefd over dit verlies en drukte die

droefenis uit in een graflied. Evenals na den dood zijner moeder verviel hij weer in een zwaarmoedige stemming. Hij bleef nu thuis, om op vaders hoeve te werken, tot een winkelier, een zekere Jones te Gentryville, welke plaats op een kwartier afstands van het ouderlijk huis was gelegen, hem vroeg bij hem in dienst te treden.

„Bram, kun je varkens afhakken? Ik meen dat gehoord te hebben.”

„Of ik dat kan,” luidde het antwoord. „Ik kan alles met varkens, van het slachten tot het opeten toe.” Dit zeggende richtte hij zich in zijn volle lengte op, een echte reus: zes voet en vier duim lang, haast al te groot om in een planken hut te wonen.

Jones had een zeer omvangrijken handel. Hij kocht gemeste varkens op, die hij dan weer verkocht of ook wel verruilde voor andere goederen als wildbraad, koren, weit en andere graansoorten. Het koren kostte tien cents per schepel, de weit vijf en twintig cents. Dat alles werd uit het huis verkocht.

Daarom had hij dan ook nog meer aan Bram te vragen. Het was ook van belang te weten, of Bram in een winkel helpen kon.

Nu, dat had hij, zeide hij oprecht, nog nooit gedaan. „Maar mij dunkt,” voegde hij er aan toe, „ik zou mijn goed wel aan den man weten te brengen; met een vriendelijk praatje zou dat toch wel gaan.”

„Nu, ik wil je eens in de gelegenheid stellen te

laten zien, of je het kunt. Er is heel wat in mijn zaak te doen. Daar heb je allereerst de varkens; die moeten verzorgd worden, geslacht, gezouten en ingepakt. Dan de waren, die moeten gewogen worden, de prijs er van moet worden berekend en genoteerd. En verder moet van de uitgaven en ontvangsten nauwkeurig boek worden gehouden. Je ziet het, er is heel wat te doen voor iemand, die bij de pinken is, maar juist daarom wil ik het graag eens met jou probeeren."

Bram nam met graagte het aanbod aan en al spoedig bleek, dat beiden geen berouw behoeften te hebben over hun besluit. Jones had plezier van zijn bediende en de bediende had plezier in den handel.

Maar voor onzen Bram was daarmee het genoegen niet uit. Jones was een ontwikkeld man, die geregeld zijn couranten las, ook had hij heel wat mooie en leerzame boeken, zoo b.v. een boek over Benjamin Franklin. En daar moest je nu net Bram voor zijn, om in zoiets bijzonders schik te hebben! Na korten tijd vergastte Bram zich nog meer aan de boeken en couranten dan aan het spek.

Jones zelf was een echte radicaal en hij deed al zijn best zijn bediende ook in die richting te krijgen. Ook de jonge Lincoln luisterde aanvankelijk graag naar zijn radicale leerstellingen, maar gelukkig niet heel lang, want door het lezen van Henry Clay's levensgeschiedenis kwam hij tot andere gedachten. Deze Clay was begonnen als molenaarsknecht, maar had

het zoo ver gebracht, dat men hem „den grooten Harry van het Westen” noemde. Toen Abraham deze levensgeschiedenis las, ontwaakte in hem het verlangen, om ook eens nuttig te worden voor zijn volk en vaderland.

Voor anderen nuttig te wezen — die trek zat er reeds als kind bij hem in. Nu hij een jongeling geworden was, was die trek dieper en sterker geworden en hij volgde dat innerlijke verlangen steeds op, waar er iets goeds voor anderen viel te doen, zelfs al zou men er hem dan ook om uitlachen, wat ook weleens gebeurde.

Zoo vonden hij en zijn makkers eens op een laten avond een dronkaard half bevroren aan den kant van den weg. Zijn vrienden wilden den man laten liggen, maar Bram legde hem op zijn machtige schouders en zwoegde een half uur met hem voort. „Laat dien zuiplap toch liggen,” spotten zij, „er is toch niets aan hem verbeurd.” Maar Bram dacht er anders over en hij rustte niet vóór hij den half dooden dronkaard bij iemand in huis had gebracht, die nu vlug een vuur aanlegde, waardoor de man weer het bewustzijn terug kreeg.

Zoo toonde zich de jonge Lincoln een waar menschevriend, een echt zoon zijner onvergetelijke moeder.

IX.

Abraham schrijft een opstel over de afschaffing, dat gevolgen heeft.

Het oud-Hollandsche spreekwoord zegt: „Twaalf ambachten, dertien ongelukken” en daarmee wordt dan ook bedoeld, dat er niet veel terecht komt van iemand, die telkens verandert van beroep, omdat hij op die manier niets goed leert.

Op den jongen Lincoln was dat spreekwoord echter niet toepasselijk. Hij pakte alles aan wat een kolonist aanpakken moest in een nog zoo schaarsch bevolkte streek en alles wat hij deed, deed de Heere welgelukken. Maar toch voelde hij altijd in zich de begeerte om zijn talenten te ontwikkelen en al deed hij ook bij al zijn werk zijn best, toch ging zijn hart uit naar de studie, toch voelde hij een vurige begeerte in zich, om ook vorderingen te maken in kennis en wetenschap.

Toen Jones hem niet meer noodig had, ging hij weer naar het bosch terug en hielp daar weer even ijverig als vroeger mede bij het rooien der boomen. Maar ieder erkende hem daar als zijn meerdere. Zoodra

was het schaftuur er niet, of Abraham kreeg een heelen troep mannen en jongens om zich heen, die allen bij hem aandrongen, weer eens wat te laten hooren. En altijd was Bram daarvoor te vinden, nu eens voor het voordragen van een mooi gedicht, dan weer voor het houden van een politieke toespraak. En dat laatste ging hem zeer goed af: hij sprak met zulk een overtuiging, dat hij zijn toehoorders telkens opnieuw weer wist te bezielen. Alleen vader Lincoln had met die redevoeringen van zijn zoon niet zoo heel erg op. „Die jongen houdt de arbeiders maar van het werk af,” verzuchtte hij wel eens, en een beetje gelijk had hij wel, want op een kwartier zag Bram niet, als hij eenmaal aan het woord was.

Bram had ook een bijzonder talent om andere sprekers na te doen. De dominees die des Zondags over kwamen om te preeken, bootste hij zelfs tot in de gebaren en de stembuiging na. En toen er eens zoo'n rondtrekkend dominee was wezen preeken, die een stem had als een orkaan en bovendien sterk door zijn neus sprak, was Bram den volgenden dag bezig met onnavolgbaar talent hem na te doen. Het bosch weergalmde van het geloei en geschetter, dat Bram ten beste gaf, terwijl hij met zijn groote armen stond te zwaaien als waren het molenwieken. Gelachen dat er werd! Maar Bram was gelukkig wel zoo wijs de woorden der Heilige Schrift voor dit grappig gedoe te heilig te achten en dus koos hij zelf maar een

onderwerp van politieken aard, om er zijn hoorders mede te vermaken.

Weldra echter zou hij tot nuttiger dingen geroepen worden. Zoo nu en dan werkte hij met zijn vader als timmerman bij Woods, Lincoln's eersten kennis te Spencer County, een man van veel kennis en ontwikkeling. Voor Bram was het een waar feest, als zij daar werken moesten, want Woods kreeg ook een afschaffersblad en in dat blad stelde Bram zeer veel belang.

Bram moest namelijk nog altijd niets hebben van sterke drank. Zijn lieve moeder, die nu al zoovele jaren in het graf rustte, had hem altijd ingeprint zich toch nooit met dien naren drank op te houden en op haar graf had hij aan haar nagedachtenis beloofd, dat hij nooit één druppel zou drinken.

Aan die belofte was hij nog altijd trouw gebleven, ook al hadden zijn vrienden hem hier al vaak om uitgelachen. Wanneer hij ergens op bezoek was, waar sterke drank werd geschonken, vroeg hij dadelijk, als men voor hem een glaasje neerzette, dit weer weg te nemen; deed men dit niet, dan keerde hij eenvoudig het glas om op den vloer. Bij Jones in den winkel had hij zelfs drank moeten verkoopen, maar hij deed het met een gezicht alsof hij zeggen wilde: het is vergif, wat ik daar verkoop, en dadelijk ging hij dan zijn handen wasschen, als er eens een druppel op terecht gekomen was. Zijn stiefmoeder vond, dat

hij in dit opzicht wel wat overdreven deed, maar hij liet ieder praten en ging gewoon zijn gang.

Het is te begrijpen, dat het voor iemand van deze opvattingen iets heel prettig moest zijn eens een afschaffersblad in handen te krijgen.

„Ik voor mij,” zeide hij eens tot Woods, „zou wel willen, dat alle sterke drank, die er in de wereld is, op den bodem van de Ohio lag bij de vaten van vader, toen hij er mee naar hier onderweg was. Ik zie er meer kwaad van dan goed.”

„Zoo is het,” bevestigde de oude Woods. „Er valt ook niet veel goeds van te zeggen, het kwaad, dat de drank doet, kan ieder zien. En voor de kolonisten is hij al heel slecht.”

Dien avond zette Abraham zich aan het schrijven van een groot opstel over „de matigheid”, waarin hij zijn afkeer van den drank eens den vrijen teugel gaf, al zijn grieven er tegen opsomde. Den volgenden dag bracht hij het mede naar Woods.

„Heb jij dat allemaal geschreven?” vroeg de oude kolonist met het oog op de groote lengte van het stuk. „Ja zeker, baas en ik zou wel graag hebben, dat u het eens doorlas. Als u er dan iets in vindt, dat u niet juist lijkt, moet u het me zeggen.”

„Dat zal ik stellig doen, Bram,” zei Woods en dien eigen avond zette hij zich nog aan het lezen. Onder het lezen was hij een en al verbazing. „Van mijn leven las ik nog zoo iets degelijks niet. En toch

zoo duidelijk en prettig geschreven," zeide hij tot zijn vrouw, terwijl hij het stuk zorgvuldig in zijn lessenaar borg.

Den volgenden dag kwam de predikant bij hem logeeren, die des Zondags voor de kolonisten preeken moest. Dezen liet hij het stuk lezen, maar hij zeide niet, wie de schrijver er van was.

Ook de dominee vond het een voortreffelijk stuk. Hij was het met Woods eens, dat er weinig stukken in de afschafferscourant stonden, die zoo belangrijk waren.

„Maar van wie is het, Woods?”

„Van den jongen Lincoln, u kent hem wel.”

„Wat zeg je, van dien langen jongen? Ik heb wel eens gehoord, dat hij een heel goed geheugen moet hebben en dat hij daardoor heele stukken van mijn preeken onthoudt. Maar dit is nog iets heel anders, hier heb je met eigen gedachten te doen. En wat een helderheid van stijl!”

Woods was van oordeel, dat het stuk moest worden opgezonden naar de redactie van het blad en de predikant was het met hem eens; hij zou zelf wel zorgen, dat het in de courant kwam.

Toen Bram van den ouden Woods vernam, waar zijn opstel heen gezonden was, was hij er in het geheel niet over gesticht; hij meende, dat de redactie het wel terug zou zenden. Maar dat deed de redactie niet, integendeel. Toen het volgend nummer verscheen,

stond Bram's artikel met zijn voorletters er onder als hoofdartikel in de courant. In Spencer County ging het blad van hand tot hand en Bram werd zeer geprezen om zijn werk. Intusschen hadden de menschen meestal den drank nog te lief, dan dat zij den raad, die in het stuk gegeven werd, ook opvolgden.

De oude Woods was met Bram's schrijven zoo ingenomen, dat hij niet rustte voor deze ook eens een stuk over de politiek had geschreven. „Kom,” zeide hij, „probeer nu ook eens of je ook zoo duidelijk onze staatsregeling als vrije Amerikaan kunt uiteenzetten.”

Bram was ook daarvoor weer te vinden en zoo schreef hij een opstel over „Onze Staatsregeling”. Hij schreef er in, dat de Amerikaansche regeeringsvorm de beste was voor een verstandig volk, maar dat, om dit volk verstandig te maken, door het geheele land goed en degelijk onderwijs moest worden gegeven. En verder, dat de grondwet ongeschonden moest bewaard blijven en de eenheid van alle staten hoe langer hoe meer verzekerd, opdat de wet geëerbiedigd zou worden door het geheele rijk en ieder naar kennis en vermogen medewerken mocht tot dat groote doel: het heil der burgers en den roem van het geliefde vaderland.

Dit alles was met redenen omschreven en met voorbeelden verduidelijkt, zoodat de oude Woods telkens weer zijn bril afzette, om bij elk punt een oogenblik na te denken, of hij wel ooit zulk een kranig stuk had

gelezen. Dit artikel getuigde niet alleen evenals dat over de matigheid van een gezond verstand en een warm hart, maar ook van een zoodanige studie van de staatsregeling en kennis van de wetten des lands, dat de oude kolonist gulweg bekennen moest, dat het stuk hem boven zijn bevassing ging en hij dus niet in staat was het naar eisch te beoordeelen.

Woods gaf het niet dadelijk aan Abraham terug, zooals deze hem verzocht had, maar wachtte er mee tot een advocaat, Pritchard genaamd, die wel eens zaken met hem deed, eens in de buurt kwam. Toen dit gebeurde, gaf hij hem het stuk in handen met verzoek het eens met een critisch oog te lezen, maar wijselijk verzweeg hij, dat een jongen van achttien jaar er de schrijver van was. Want de advocaat voelde zich nogal en zou zich ongetwijfeld beleedigd hebben getoond, als Woods de aandacht voor een opstel van een jongen gevraagd had.

De heer Pritchard toonde zich na lezing zeer ingenomen met het stuk. „Dat is heelemaal in onzen geest, Woods,” zeide hij, „het staat flink op pooten en ze zullen er een harden dobber aan hebben het betoog omver te redeneeren. Ik wist niet dat er hier zulke echte republikeinen woonden, die zooveel kennis van zaken hebben. 't Is niet heelemaal vrij van taalfouten en daar merk ik aan, dat de man, die het schreef, blijkbaar geen gestudeerd persoon is. . . . Maar er zit niettemin heel wat studie in dit stuk.”

De oude Woods genoot van die lofuitingen. „Die het schreef,” zei hij triomfantelijk, „ging alles bij elkaar geen vol jaar school en dan nog op zoo'n pioniersschool. Het is Bram van Thomas Lincoln.”

„Wat zeg je? Die lange jongen met die magere beenen? Kan die zóó goed met de pen overweg? Dat

is al heel merkwaardig. Die jongen moet een beetje geholpen worden. Weet je wat, Woods, ik zal het stuk in ons politiek blad laten zetten en je zult zien, dat het met plezier gelezen wordt.”

En zoo gebeurde het ook. Het artikel wèrd geplaatst en toen Lincoln drie en dertig jaar later president der Vereenigde Staten was, kon nog door hem en anderen er op gewezen worden, dat hij de in dit eerste politieke artikel beleden beginselen nimmer ontrouw geworden

De zoon van den pionier 3

was. Natuurlijk waren deze beginselen in hem tot breeder ontplooiing gekomen, maar zijn eerste toespraak als president der Unie was toch in hoofdzaak niets anders dan een herhaling van wat hij eenmaal als aankomend jongeling in al zijn eenvoud opgeschreven had.

Het stuk ging er bij de menschen in als koek en de redactie, die dit bemerkte, beval zich voor meerdere stukken uit Spencer County aan. Aan welken wensch Bram alweer voldeed. Dat zijn geschrijf ook geldswaarde kon hebben, kwam toen nog niet bij hem op; dat leerde hij eerst later verstaan.

Gelukkig bleef Bram bij dat alles dezelfde eenvoudige jongen, die hij altijd geweest was. Natuurlijk ontging het hem niet, hoe ieder in de omgeving tegen hem opzag om zijn stukken in de courant, maar hij veranderde er niet door; hij bleef een jongen onder de jongens. Bij de spelen en de lichaams oefeningen was hij vooraan en de ziel van de pret. En in het worstelen was er niet een, die het tegen den achttienjarigen reus kon volhouden, want hij was iemand van geweldige lichaamskracht.

Van die lichaamskracht gaf hij een kras staaltje, toen zijn neven Richardson een keukentje van palen en planken gebouwd hadden en zich gereed maakten het op groote, sterke draagstokken te vervoeren, met een man of vier. Bram zag hun getob en riep: „Ga maar op zij,” meteen de heele keuken op zijn schouders

nemende en die alleen wegdragende. En toch woog het heele gevalletje meer dan twee honderd pond.

Men zal toegeven: hiervoor was een geweldige lichaamskracht noodig. Maar hij bezat gelukkig nog een andere kracht, die tenslotte van veel meer beteekenis is: wilskracht. En die toonde hij in zijn standvastigheid, waar het de trouw aan vroeger verkozen beginselen betrof en dat onder alle omstandigheden des levens. Want hoe hooger men op de maatschappelijke ladder klimt, hoe moeilijker het is, om trouw aan zijn beginsel te blijven. Maar Bram blééf het en zelfs toen hij jaren later tot President der Unie verkozen werd en alle grooten en waardigheidsbekleeders hem kwamen gelukwenschen, toonde hij zich nog altijd trouw aan zijn belofte in zijn jeugd: nooit drink ik één druppel sterken drank. Hij liet zich toedrinken, maar met niets anders dan zuiver en frisch water. En zoo'n houding vereischt inderdaad karaktervastheid in onze samenleving. En toen allen de glazen aan de lippen hadden gezet, merkte de nieuwe president lachend op: „Ik gebruik nooit anders dan „Adams-bier”.”

Nu, bij dát bier heeft hij zich altijd best bevonden, zijn geheele leven door

X.

Een expeditie per vlotboot naar New Orleans. Abraham begint in de negerkwestie belang te stellen.

Gentry, de eigenaar van Gentryville, een groot handelsman van dien tijd, deed aan Abraham Lincoln het voorstel met zijn zoon Allen een reis te maken naar New Orleans, wel 1800 mijl, dat is 600 uur, ver. Er moest namelijk een lading koopwaar naar die stad worden gebracht en daar te gelde worden gemaakt en nu had hij een vertrouwd persoon noodig voor dien tocht, iemand die slag had met een boot om te gaan. Allen zelf was wel ouder dan de jonge Lincoln, maar lang zoo sterk en vlug niet als deze. Gentry had ruimschoots gelegenheid gehad op te merken, welk een flinke kerel Abraham was. De tocht zou gemaakt worden met een platboomde schuit, doch de jongelui zouden per stoomboot terugkeeren; Bram zou er acht dollars per maand mede verdienen.

Zoo'n reis per platboomde schuit was waarlijk niet zoo gemakkelijk. Er was heel wat kracht voor noodig zulk een boot tegen den reusachtigen stroom van de

Ohio of de Mississippi op te roeien. En als het stroomafwaarts ging, dan liep men groot gevaar om te slaan of overal tegen aan te drijven. Men had er dus heel wat ervaring en voorzichtigheid voor noodig, om het er goed af te brengen. 's Nachts legde men zoo'n boot dan maar ergens vast aan den oever, maar ook dan nog was oppassen de boodschap. Meestal sliep de schipper op het dek, alleen door een groot zeil en een deken tegen koude en regen beschut. Het was echt een beroep, dat varen op zoo'n vlotboot en men moest er gespierde, taaie kerels voor hebben, die voor geen klein geruchtje vervaard waren. Maar zulke menschen vroegen natuurlijk een flink loon en dus was Gentry nog zoo scheutig niet tegenover Bram met zijn aanbod van maandelijks acht dollars.

De reis lokte Abraham wel aan. Zóó ver de onbekende wereld in te gaan, zulk een groote verantwoordelijkheid! En dan terug per stoomboot! Het denkbeeld lachte den jongen Lincoln wel toe. Stoombooten had hij tot nog toe slechts uit de verte gezien.

Maar zelfstandig kon de negentienjarige Lincoln natuurlijk niet beslissen. „Ik wil er eerst thuis over spreken,” zeide hij.

Moeder Lincoln keek bezorgd, toen Bram het voorstel van Gentry overbracht. Bram, die het zag, vroeg haar: „Vindt u het niet goed, dat ik eens wat van de wereld kan zien?”

„O jawel, jongen,” antwoordde zij, „als je maar

niet den bodem van de Mississippi te zien krijgt."

"O, maar dat kan ook anders wel gebeuren."

"'t Is waar, maar ach, jongen, er zijn er al zooveel op die groote rivier omgekomen."

Bram keek teleurgesteld. „Nu, als u het niet graag hebt, dan sla ik het wel af, moeder,” zeide hij.

„Nee jongen, daar denk ik niet aan. Ga maar, God moet je toch overal bewaren. Wij zijn altijd en overal in Gods hand.” En daarmede stemde vader Lincoln volkomen in.

Toen Bram kwam mededeelen, dat hij het voorstel aannam, werden onmiddellijk de toebereidselen voor den tocht gemaakt. Den volgenden dag begon men reeds met de boot te laden en spoedig daarna nam de reis een aanvang. Met een sterk besef van zijn verantwoordelijkheid roeide Abraham de groote rivier op en de wijde wereld in. Dat belette niet, dat hij intusschen sterk genoot van het natuurschoon langs de beide oevers, hetwelk tafereelen te zien gaf vol afwisseling en leven. Maar ook kreeg hij andere dingen te zien, dingen waar hij nog maar weinig van af wist.

Langs die oevers lagen tal van plantages, waarop negerslaven werkten en die slaven werden dikwijls heel ruw behandeld. Abraham kon zich daar met eigen oogen van overtuigen, want herhaaldelijk zag hij, hoe de opzichters de zwarte werklieden met de zweep tot harder werken aanspoorden. En die tafereelen stuitten

hem geweldig tegen de borst en hij sprak er onop-
houdelijk met Allen over.

Wat den tocht zelf betreft, die bleef niet zonder
moeilijkheden. Een paar stormen maakten de beide
jongelieden mede, waar ze geweldig mede te kampen
hadden en waarin ze slechts met de grootste moeite
de boot vast wisten te leggen aan den oever. Het
ergste was daarbij, dat ze dan tot op de huid toe nat
werden van den regen en van het rivierwater. En als
zoo'n storm 's nachts losbrak, dan was er tegen zoo'n
regen geen zeil bestand, ze werden dan doornat.

Maar het grootste gevaar, dat ze op dien tocht te
doorstaan hadden, kwam van de zijde van menschen.
Lincoln heeft het zijn geheele leven niet vergeten, zoo
groot was dat gevaar.

Zes mijlen ten zuiden van Baton Rouge lag de
plantage van madame Bushanes, die tal van slaven in
haar dienst had en ze niet al te menschelijk liet be-
handelen. Daardoor waren die negers dan ook nogal
woest en ruw, als ze eens even onder het toezicht der
opzichters weg waren. Nu, op een nacht hadden Bram
en Allen de boot juist vastgelegd in de buurt van de
plantage en toen beiden rustig lagen te slapen, werden
zij midden in den nacht opgeschrikt door het geluid
van voetstappen op het dek.

„Dat is daar boven niet pluis," zei Allen. „Ik ge-
loof, dat er een troep negers aan boord is gekomen,
om ons te berooven. Wacht, ik zal ze eens bang

maken." En met veel lawaai opspringende, riep hij, zoo hard als hij kon: „Bram, de geweren. Schiet ze dood."

Maar de negers bleven waar ze waren en de stilte was even groot als de duisternis.

„Dat ziet er gek uit," zei Bram. „Wij zullen voor ons leven moeten vechten, kameraad." Tegelijk greep hij een geweldigen knuppel.

„Wie is daar?" riep hij nu, maar er volgde geen antwoord.

„Wie is daar?" herhaalde hij, nog harder.

Toen klonk er tenminste eenig antwoord, maar het was niet bemoedigend; de negers lachten hoonend.

„Wat doen jullie hier, schelmen," schreeuwde Bram, terwijl hij op hen losstoof. „Van de boot af of ik gooi je het water in." Maar ook de negers waren met stokken gewapend en een hevige worsteling volgde nu.

„Sla ze dood, Allen," riep Bram. „Gooi ze in het water."

Beiden ranselden nu onverdroten op de zwarte indringers los en ze gaven ze geweldige slagen. Maar zelf kregen ze er ook genoeg, want de negers hadden de overmacht. Dat ging zoo een minuut of tien door en niemand kon vermoeden, hoe het zou afloopen. Het dek werd met bloed bespat, zoo hevig werd er gevochten.

Eindelijk lukte het Abraham een der zwarten in het water te gooien. Met een schreeuw en een gewel-

digen plomp ging hij kopje onder en nu sprongen de anderen ijlings terug op den oever.

„Ze achterna,” schreeuwde Bram, alsof hij wel de beschikking had over een man of twintig. En met zijn beiden zetten ze de vluchtelingen na, wel een kwartier achtereen en ze maakten daar zoo'n lawaai bij, of ze wel met z'n tien waren. De schrik zat er bij de zwarten nu zoo in, dat ze zelfs niet meer durfden om te kijken. Toen Bram en Allen meenden, dat ze de negers ver genoeg van de boot hadden weggedreven, keerden ze weer terug naar hun boot. Maar ze hadden toch geen lust meer op die gevaarlijke plaats te blijven en ze gingen nu maar zoo lang op stroom liggen tot de zon opkwam. Dan maar eens wat korter slapen, dien nacht!

Toen het dag werd, zagen ze eerst goed, hoe gevaarlijk hun toestand geweest was. Het dek was bespat met bloed en daar was ook van het hunne bij, want beiden hadden ze verscheidene wonden opgelopen. Abraham had bij het vechten een zoo hevigen klap gekregen, dat hij voor heel zijn leven er een litteken van behield. En bij Allen liep het bloed uit rug en armen.

„Dat wil ik je wel zeggen,” merkte Bram op, „als ik weer eens naar New-Orleans ga, ga ik niet meer ongewapend. Op zoo'n tocht kun je niet zonder geweer.”

„Ja, als wij ieder een geweer hadden gehad, dan

zouden de veeren er af gestoven zijn," lachte Allen.

„Je meent: de wol," lachte nu ook Bram. „Negers hebben wol, geen veeren"

„Het was natuurlijk hun bedoeling ons te vermoorden," zei Allen.

„Dat spreekt. Als je iemand berooven wilt, laat je hem niet in 't leven, om hem de kans te geven het aan je meester te gaan zeggen. Maar 't is gelukkig goed afgelopen. En eigenlijk moet je nog medelijden met die arme zwarte kerels hebben ook. Wat heeft nu een slaaf aan zijn leven; hij heeft niets meer dat 't zijne is. Is het dan wonder, dat ze ons, blanken, haten! Al zijn 't negers, het zijn toch evengoed menschen als wij."

„Jij bent toch wel een edele vent ook, Bram," lachte Allen. „Nu hebben ze je nog wel een blauw oog geslagen en nòg kom je voor hen op. Je blijft je beginsel dus wel trouw."

Allen zeide daar iets, waarin hij volkomen gelijk had. De negers wisten het niet, dat ze dien nacht bijna den besten vriend vermoord hadden, dien God hun geschonken had. Want diezelfde Abraham Lincoln, die in dien duisteren nacht voor zijn leven tegen de negers vechten moest, zou dertig jaren later hun bevrijder worden en eindelijk zelfs als offer voor hen vallen. Inderdaad, Gods wegen zijn wonderbaar. En van dat oogenblik kwam Abraham waar het pas gaf, voor hen op, er voor pleitende, dat zij als menschen

behandeld moesten worden, die door denzelfden God waren geschapen en voor wie dezelfde Heiland Zijn dierbaar bloed aan Golgotha's kruis vergoten had.

Het verdere gedeelte van de reis werd nu zonder hindernissen volbracht. De koopwaar werd vlug van de hand gedaan en per stoomboot keerden de twee jongelieden naar Spencer County terug, waar Bram zijn loon in ontvangst nam en, weer in het ouderlijke huis terug, heel wat te vertellen had.

Hij zou nog wel gaarne in dit avontuurlijk bedrijf werkzaam zijn gebleven, maar vader was voornemens een nieuw huis te bouwen en daar had hij Abraham bij noodig.

En zoo bleef hij aan land.

XI.

Abraham Lincoln gaat een gerechtszitting bijwonen.

De mensch overdenkt zijn weg, maar God bestuurt zijn gangen en dat bleek ook in het leven der Lincolns. De boomen, die vader Lincoln en zijn helpers voor de nieuwe woning gekapt hadden, zijn er nooit voor gebruikt geworden, daar de Lincolns naar een andere streek verhuisden. Maar hoe deze verhuizing zoo plotseling opkwam, vertellen wij nog wel. Eerst moeten wij nog het een en ander mededeelen over een ontdekking, die Abraham bij David Turnham deed en waartoe die ontdekking leidde.

Turnham was ook iemand van een onderzoekenden geest en kocht daardoor nog wel eens een boek, dat zijn belangstelling wekte. Als hij het dan uit had, liet hij het gewoonlijk ook aan Abraham lezen.

Zoo kwam hij weer eens op een dag bij de Lincolns binnen loopen met de mededeeling aan Abraham, dat hij een boek had gekocht, waar heel wat studie in zat. Het was een rechtsgeleerd werk en heette: De Statuten van Indiana.

Dat was weer net iets voor Bram. „O, David, dat mag ik toch zeker ook wel eens leenen?”

„Welzoo, wil je dan in de rechten gaan studeeren?”

„Waarom niet? Ik wil graag alles weten, als het kan. En ik denk, dat het recht een heel mooie studie is. Ik denk, dat het iets heerlijks moet zijn een onschuldige vrij te pleiten voor het gerecht. Maar zoo ver is het nog niet. Leen mij uw boek maar eerst eens.”

„Ja, goed en wel, Bram, maar ik moet het eerst lezen, want ik wil wat meer weten van de wetten van mijn land. Dat hoort een burger te weten, dunkt mij.”

Het gesprek was gevoerd in een half ernstigen, half spottenden toon, maar het slot was toch, dat Bram elken avond bij Turnham zat, om daar in „De Statuten van Indiana” te lezen.

„Een droge lectuur, al die wetten en rechten,” zei Turnham al spoedig, daar de lectuur hem niet mee viel.

„O jongen, neen,” antwoordde Abraham, „dat ben ik niet met u eens. Luister maar eens hoe wijs en voorzichtig zoo’n artikel is gesteld.” En meteen ging hij het vol geestdrift aan David voorlezen.

Nu, Turnham zag spoedig van de verdere bestudeering af en liet Abraham er voortaan maar alleen mee omspringen. En die maakte er een uitnemend gebruik van. Alles wat hem trof, en wat hij goed onthouden wilde, schreef hij reeds lang in een aantekeningboek op. Dat deed hij ook met de lectuur van

„De Statuten van Indiana”. Het kon gebeuren, dat men Bram tegenkwam met een plank onder den arm, waarop hij met potlood of krijt het een en ander geschreven had. Dan kwam hij van Woods of een

ander, waar hij gewerkt had en een mooi boek of courantenartikel had gevonden, waaruit hij, bij gebrek aan papier, in zijn schaftuur op die plank iets opgeschreven had. Thuis werd het dan weer overgebracht in het aantekenboek.

Bram had, buiten de studie, weinig behoeften. Als hij maar wat inkt, pennen en papier had, was hij al tevreden. Bier of sterken drank gebruikte hij niet en al zijn geld bracht hij tot den laatsten cent thuis. Zoo-doende hielp zijn moeder hem graag aan wat hij wenschte. Op het punt van kleeren stelde hij zichzelf ook al geen eischen, in dat opzicht was hij al heel nonchalant. Al was zijn broek nog zoo oud, hij trok ze zonder pruttelen aan; hij lette er niet eens op behalve wanneer er een scheur in zat, want daar moest hij niets van hebben. Of hij verder wat kort was, of wat nauw, hij bekommerde er zich niet om. „De kleeren maken den man” was een spreekwoord, dat voor hem niet scheen te bestaan.

Het schijnt, dat het lezen van dit boek, dat hij grootendeels overgeschreven en van buiten geleerd heeft, Abraham een krachtigen stoot heeft gegeven, om zich op de studie van het recht toe te leggen. Nauwelijks had hij het boek doorgewerkt, of hij zeide tot David:

„Ik moet eens naar Booneville, naar het gerechts-hof, ga je met me mee?”

„Zoo, waarvoor? Wil je me gevangen laten nemen, of moet je zelf achter slot?” schertste David.

„Nee, ik wil eens zien, hoe het toegaat op een gerechtszitting, hoe een vonnis wordt uitgesproken en hoe het toegaat met dat pleiten van de advocaten.”

„En hoe wil je de reis doen? Te paard? Of met een wagen?”

„Welneen, ik ga loopen.”

„Nu, waag jij je lange beenen maar, ik blijf thuis. 't Is nogal niets: vijftien mijlen aan één stuk loopen en dat eind dan ook nog eens terug. En dat alleen om te zien, hoe een schelm zijn straf krijgt. Neen man, ik bedank voor de eer.”

„Nu, dan ga ik alleen,” besloot Abraham.

En hij ging. Vroolijk en welgemoed wandelde hij de vijftien mijlen heen en terug en toen hij eenmaal te Booneville was, bekeek hij het gerechtshof terdege van buiten en van binnen. Maar dien dag was er juist geen belangrijke zaak en het publiek was dan ook maar schaarsch. Wel vernam hij, dat er spoedig een geruchtmakende moordzaak zou voorkomen en dat de beroemde advocaat Breckinridge den verdachte verdedigen zou. Dat zou veertien dagen later gebeuren.

Toen Bram dat vernam, ging hij naar huis met het vaste voornemen weer terug te komen, om dien advocaat te hooren pleiten. En precies veertien dagen later was hij al om vier uur 's morgens uit de veeren, om bijtijds te Booneville te zijn.

In het gerechtshof te Booneville verdrong het publiek zich achter de balie, zoo groot was de belangstelling voor deze zaak. Alles verliep heel ordelijk, maar toen eindelijk het woord aan den beroemden pleiter gegeven werd, was het zóó stil, dat men een

speld kon hooren vallen. De advocaat sprak dan ook prachtig; zijn woorden pakten, zij ontroerden en sleepten de hoorders mee. En elk argument, hoe nietig het ook scheen, gebruikte de pleiter, om de schuld van den beklagde zooveel mogelijk te verlichten.

Bram wist waarlijk niet wat hij hoorde; het was, of hij leefde in een droom. Welk een pleiter! En zonder aarzelen, zonder te bedenken of het hem misschien ook kwalijk genomen kon worden, stapte hij na afloop der terechtzitting op den advocaat toe en met een van geestdrift gloeiend gezicht zeide hij:

„Mijnheer, dat was de beste toespraak, die ik ooit gehoord heb.”

De heer Breckinridge wist even niet wat hij er van denken moest. Moest hij nu boos worden of glimlachen om die vrijmoedigheid van dien armelijk gekleeden boerenjongen, die meende het recht te hebben hem te mogen prijzen alsof hij een kenner was? Hij deed geen van beiden, maar na Bram van het hoofd tot de voeten te hebben opgenomen met een blik, als bekeek hij een vreemdsoortig beest, ging hij zonder één woord te spreken, weg. Ja, nu begreep Bram, dat hij te ver gegaan was, al had hij het ook goed gemeend.

Dertig jaar later had dezelfde beroemde advocaat het gebracht tot gouverneur van Texas, maar de boersche jongen, die hem die onwelkome goedkeuring had gegeven, had het nóg verder gebracht: tot het

presidentschap der Unie. Toen ontmoetten die beiden elkaar nòg eens en toen herinnerde de president den gouverneur aan zijn pleidooi te Booneville. We vermoeden, dat de gouverneur toen wel een beetje zuinig gekeken zal hebben.

Van dien dag af was de jonge Lincoln aanhoudend te Booneville, om er in het gerechtshof naar pleidooien te luisteren. Een sterke drang ging er in hem leven, om zich ook uit te spreken, met anderen over ernstige onderwerpen van gedachten te wisselen. Maar hij kende niemand van genoegzame ontwikkeling, om aan dien wensch tegemoet te komen en dus moest hij zich met zijn omgeving behelpen.

In al die jaren had Gentryville zich langzamerhand tot een stadje ontwikkeld en zodoende woonden er in Bram's omgeving nu ook heel wat jongelui. Op die jongeren had Bram het oog gevestigd, toen hij besloot pogingen aan te wenden, om een soort van rederijkerskamer, waar men met elkaar zou kunnen debatteeren, in het leven te roepen. Nat Grigsby, David Turnham, Allen Gentry en nog heel wat andere jongelui waren dadelijk voor het plan te vinden, ook al meenden zij zelf, dat ze lang niet genoeg ontwikkeld waren voor zoo'n vereeniging.

Zoo werd dus al spoedig een vereeniging opgericht zooals Bram die zich gedacht had en men gaf haar den weidschen naam van Lyceum. De toevloed was zelfs nog grooter dan men verwacht had.

Natuurlijk was Abraham de leider van den kring. Hij had er recht op als oprichter niet alleen, maar ook om zijn spreek talent. Niemand deed dit zoo goed en duidelijk als hij. Hij had een geboren aanleg om met pakkende voorbeelden en verhalen zijn redeneering aantrekkelijk en begrijpelijk te maken en zelfs de minst ontwikkelden konden hem daardoor volgen.

In het Lyceum werden ook vragen ingediend, waarover dan onderling gedebatteerd moest worden. Nog niet lang bestond de vereeniging, of de vraag werd gesteld, wie wel het meest reden hadden zich te beklagen: de Indianen of de negers.

Dat was nu net een kolfje naar Bram's hand. Eerlijk erkende hij, dat de Indianen zijn sympathie niet hadden en hij schreef dit toe aan de indrukken, die hij in zijn vroegste jeugd gekregen had van de wreedheden der Roodhuiden. Maar evenzeer moest hij erkennen, dat die menschen wel reden hadden gehad zich te beklagen, want voet voor voet was hun grond hun ontnomen, stap voor stap waren ze teruggedreven naar het oerwoud. Niettemin, voor de negers had hij veel grooter sympathie en met groote warmte bepleitte hij dan ook hun zaak in het Lyceum. De arme zwarten waren tegen alle menschelijke en goddelijke wetten in uit hun vaderland gehaald, om in den vreemde als vee te worden verkocht en mishandeld. „Als ik iets te zeggen had,” zoo zeide hij, „of ooit iets te zeggen kreeg in onzen staat, dan zou de vrijmaking der slaven

een taak zijn, waaraan ik mijn beste krachten zou geven. In een vrij land als Amerika mag geen slavernij worden geduld. Onze voorouders zijn hierheen gevlucht omdat de vrijheid hun dierbaarder was dan hun vaderland! Ze hebben zich bij de dieren des wouds een woning gezocht, omdat hun medemenschen over hun geweten heerschten en zouden wij dan nu de zegeningen der verworven vrijheid verzondigen en waardeeloos maken door onze medemenschen als vee te behandelen, menschen wier eenige misdaad is, dat zij een zwarte huid hebben ontvangen van hun Schepper, die ons blank in de wereld komen deed!"

Zoo besloot Abraham zijn toespraken en het debat over deze kwestie bracht heel den omtrek in beweging door de billijke en heldere denkbeelden, welke hij uitsprak. Dat deze vurige woorden de innige overtuiging zijns harten uitspraken, heeft de toekomst bewezen.

„'t Was zonderling te zien," zeide een vreemdeling, die het Lyceum bezocht, „welk een achting en liefde men dezen jongeling toedroeg. Ik zag hem daar zitten in zijn armoedige kleeren en meende een armen koeherder voor mij te zien, die misschien nog niet eens tot honderd kon tellen. Maar toen diezelfde jongen opstond en achter den lessenaar ging staan, toen zijn vurige oogen zoo open en schrander rondstaarden, toen hij zijn hand opstak en zijn krachtige stem liet dreunen, toen was het, of hij opeens van gedaante

veranderde en wie naar hem luisterde, raakte onder een vreemde betoovering."

Toch denke men niet, dat hij geheel zonder vijanden was. Hij deed wel eens heel onvoorzichtig en zoo bezorgde het gedicht over den rooden neus van Crawford hem enkele vijanden. En nog erger maakte hij het, toen de gebroeders Gregsby gingen trouwen en hij niet op de bruiloft verzocht werd. Hij had een klein meeningsverschil met hen gehad en daarom noodigden zij hem niet uit. Maar wat deed Bram nu? Hij maakte een lang gedicht op hen, een echt hekeldicht en in dat gedicht haalde hij beiden zoo geweldig over den hekel, dat niemand, die het las of hoorde, zijn lachen bedwingen kon. Onwaarheid schreef hij er niet in, maar later had hij er toch erg spijt van, want hij verloor er voor eenigen tijd zijn vrienden door. Later werd alles vergeten en tot eer der Gregsby's moet gezegd worden, dat zij hem nooit hun stem hebben onthouden.

Voor het Lyceum te Gentryville was het een groot verlies, toen de Lincolns gingen verhuizen, want het verloor er zijn leider door. Maar opgeheven werd het toch niet

XII.

Door dik en dun naar Illinois.

Lincoln had de planken voor het nieuwe huis al klaar liggen, maar vóór hij met den bouw begon, besprak hij de plannen nog eens met zijn vrouw, in wier doorzicht hij een onbeperkt vertrouwen stelde.

De zaak was, dat de melkziekte zich weer in de omgeving had vertoond en het ligt voor de hand, dat de familie die vreesde. En dan kwam er nog wat anders bij: neef John Hanks was naar Illinois getrokken en schreef in zijn brieven zooveel goeds van deze streek, dat zelfs vrouw Lincoln lust kreeg er zich te vestigen. Bovendien had Lincoln, toen hij zich in Indiana vestigde, slechts den halven prijs van het land betaald. Hij woonde er nu twaalf jaar en moest de andere helft nog altijd betalen, wat nu eindelijk toch eens gebeuren moest. Trok hij naar elders, dan was hij natuurlijk vrij en het land had zijn inkomsten gegeven. Dat alles bij elkaar deed de familie tenslotte maar besluiten naar Illinois te gaan.

Op Nieuwjaarsdag van 1830 werd dit besluit genomen. Dennis Hanks en Levi Hall, die met de

dochters van vrouw Lincoln getrouwd waren, zouden ook meegaan. Dennis zelf was er reeds geweest en had bij zijn terugkomst veel goeds van de nieuwe streek verteld. Om John had hem allervriendelijkst ontvangen. De omgeving was er prettiger en ook beschaafder en het klimaat was er beter dan in Indiana.

Lincoln zelf had zeer veel schik in het plan. Hij was het oude zwerversleven nog niet vergeten en hij was er ook de man niet naar, om lang te wachten. Onmiddellijk toen het besluit genomen was, stapte hij naar Gentry, wiens oudste zoon graag een hoeve wilde kopen. Aan dezen verkocht hij het huis en David Turnham kocht zijn graan voor tien cents per schepel, terwijl deze ook een goeden prijs voor zijn varkens gaf. Het andere nam hij allemaal mee, maar het ging nu minder primitief dan een jaar of twaalf geleden, toen het gezin Kentucky verlaten had. Lincoln had nu een grooten wagen met stevige ijzeren hoepels om de wielen en op dien wagen werd al het huisraad, het mooie bureau en het timmermansgereedschap gepakt. Verder nam hij al het vee, dat hij niet verkocht had, mee; acht sterke ossen zouden den wagen trekken en Bram zou ze besturen. Vader Lincoln zelf reed als de leider van alles te paard. In het geheel namen er dertien personen deel aan den tocht, het was dus een heele karavaan. Wat Bram betreft, dien hadden de kennissen wel allen in Gentryville willen houden, maar hij wilde zijn ouders niet in den steek laten; als ze

eenmaal veilig en wel in Illinois zaten, zou hij wel verder zien.

Het was een heele afstand, dien de familie had af te leggen, meer dan tweehonderd mijlen en de wegen waren meestal zeer slecht. Vooral als het geregend had, waren ze bijna onbegaanbaar, dan zakte men telkens tot over de enkels in de modder weg. Maar met zoo'n zwaarbeladen wagen ging het nog moeilijker en dikwijls zakten de ossen tot aan den buik in de modder.

Het weer was nog zoo kwaad niet voor den tijd van het jaar, want de tocht had plaats in Februari 1830. Het afscheid van de langjarige vrienden en kennissen was niet gemakkelijk geweest en aan Lincoln, Bram en Dennis was inzonderheid het laatste bezoek aan moeders grafheuvel heel moeilijk gevallen. Maar tenslotte, men moest verder op den weg door het leven en dus het hoofd omhoog en met moed de onbekende toekomst in! De lange ossenzweep knalde en de karavaan reisde af.

Nauwelijks hadden zij de bewoonde streek achter zich, of het ging minstens een voet diep door het slijk en zoo ging het mijlen achtereen. Bij elken stap van de ossen spatte de modder wijd en zijd en Bram, die naast den wagen liep, kreeg er goed zijn deel van; zelfs de vrouwen en kinderen op den wagen werden bespat. Maar het werd nog erger, want tenslotte moesten zij over onder water geloopen land en de reusachtige Bram moest er tot aan de knieën door heen waden.

Op die wijze hadden de kolonisten reeds een honderd en vijftig mijlen afgelegd, toen zij bij de Kaskaskia-rivier kwamen, die buiten haar oevers getreden bleek te zijn, zoodat er geen weg meer te be-
kennen was.

„Wat nu?” vroeg Dennis.

„Ja, wat nu?” herhaalde Bram lachend.

„Wachten tot het water weer zakt en de weg weer te zien komt,” meende Dennis.

„Nu, dan kunnen we nog wel een maand wachten,” antwoordde Bram.

„Maar wat dan, kerel?”

„Wel, we probeeren even of het hier doorwaadbaar is. Gisteren zei die reiziger, dat als de rivier overstroomt, je wel drie mijl door het water kunt gaan. Welnu, laat het zes mijl zijn . . . we gaan door dik en dun verder.”

De oude Lincoln gaf zijn zoon gelijk. Verder dan tot den buik zou men toch wel niet door het water moeten, meenden zij na een kort onderzoek. Het moest maar geprobeerd worden.

„Komaan dan, ik zal wel voorop gaan,” zei Bram. „Jullie houden me maar goed in 't oog. Zie je me kopje onder gaan, dan weten je, waar we aan toe zijn. En dan maken jullie maar weer rechtsomkeert.”

„Vooruit dan; wat jij waagt, durf ik ook wagen,” zeiden Dennis en de anderen.

Abraham klapte met de zweep en de ossen zetten

zich weer in beweging. Het was een geweldig waagstuk. Drie mijl ging het nog, maar toen men aan de onstuimige rivier zelve kwam, dreigde de storm telkens de ossen van de been te lichten en met wagen en al weg te spoelen. Moeder Lincoln hield de handen voor de oogen, om het gevaar niet te zien.

Maar Bram leidde alles zoo goed, dat men behouden over kwam. En op den eersten Maart hielden de kolonisten, gezond en wel, voor de woning van oom Hanks stil, die maar niet begrijpen kon, dat onder zulke omstandigheden de tocht in veertien dagen geschied was. Gewoonlijk rekende men er een maand voor.

„De goede God is met ons geweest,” zeide Abraham. „Hij bracht ons door het water, zooals vroeger Zijn volk Israël en zooals Hij beloofd heeft: wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal met u zijn. Nu oom, hebt u een plekje, waar we eens flink kunnen opdrogen?”

Oom Hanks had tijdens hun tocht ook niet stil gezeten. Toen allen rondom het vuur zaten, vertelde hij, dat hij op niet verren afstand al een prachtige plek had uitgezocht en dat daar de balken al bij hoopen gereed lagen, zoodat men dadelijk aan het bouwen kon gaan.

„Prachtig, vader,” riep Bram vol geestdrift uit. „Binnen veertien dagen is alles in orde en dan weten we niet eens meer, dat we zoo'n tocht gemaakt hebben.”

't Moeten wel menschen met een ijzersterk gestel geweest zijn, die pioniers, dat ze na zulk een tocht niet ziek werden. Integendeel, den volgenden dag begonnen ze al met het bouwen.

Eerst werd de hut gebouwd en daarna een keuken, een stal en een schuur. De boerderij zag er werkelijk heel aardig uit, toen de vrouwen en kinderen met den ossenwagen aankwamen en de meubels op hun plaats werden gezet. De hut was heel geriefelijk in tweeën verdeeld en vaders timmerwinkel werd in de schuur ondergebracht.

De weilanden waren daar uitnemend en de graan-

velden gaven er een rijken oogst. Al dadelijk pakten de Lincolns flink aan en inzonderheid Bram weerde zich weer geducht; met zijn zwagers ploegde hij al heel spoedig een stuk land van vijftien acres om voor een korenveld. Voor het overige maakte hij zich weer net als in Gentryville zeer nuttig bij de bureu, die al heel spoedig bemerkten, welk een bekwame jongen Abraham was.

Die eerste winter in Illinois viel echter niet mee. Het was toen de winter, die bekend is gebleven als de winter van de „sneeuw.” Weken aaneen lag er een voet of drie sneeuw, hetgeen het verkeer met de omgeving en de werkzaamheden ten zeerste belemmerde. Maar ook dien moeilijken tijd kwam men door en voor Bram was nu de tijd aangebroken, om het ouderlijke huis te verlaten en de wijde wereld in te gaan. Wat dat ouderlijke huis betreft, daar kwam later nog weer een verandering in, in dien zin, dat na eenigen tijd toch nog weer een andere hoeve werd betrokken, een hoeve, die beter was en in Cole's County was gelegen. Maar diën tijd heeft Abraham niet meer doorleefd, al bleef hij nog jaren lang het ouderlijke huis als zijn huis beschouwen. Want nog vele jaren na zijn vertrek heeft hij zijn vader mogen behouden, niet minder dan een en twintig jaar. En zijn stiefmoeder heeft hem zelfs overleefd.

XIII.

Klerk in een pioniersbazar.

In Maart van het jaar 1831 maakte Abraham Lincoln opnieuw een tocht naar New-Orleans. Ditmaal had hij met de twee makkers, die hem vergezelden, er zelf eerst een boot voor gebouwd.

Op dien tweeden tocht naar New-Orleans kreeg hij opnieuw gelegenheid de slavernij in haar verschrikkelijke excessen te leeren kennen en te verfoeien. Zoo zag hij op zekeren dag eenige slaven, aan elkaar gebonden, door een paar blanken met zweepen voortdrijven en toen hij dit schouwspel zag, riep hij uit: „Hoe onmenselijk toch! Een volk, dat zulke wreedheden en zulk onrecht duldt, zal er eens vreeselijk voor moeten boeten. Dat verzeker ik u.”

„Och,” luidde het onverschillige antwoord, „dat zwarte gespuis heeft immers toch veel weg van vee.”

„Goed dan. Maar als zij dan als de beesten worden, dan is het de schuld van hen, die ze daartoe hebben verlaagd en ze maar steeds nog meer laten verdierlijken. Gods vloek zal ons nog treffen wegens die onmenselijkheid.” En rood van verontwaardiging

keerde Abraham zich van den man af, tot wien hij zijn boosheid geuit had.

Het gesprek had plaats op een stoomboot, toen Bram van New-Orleans, waar de zaken voorspoedig geregeld waren, weer op den terugweg was. Zijn patroon was ook aan boord en verraste hem toen met het volgende voorstel:

„Bram,” zei hij, „wat zou je er van denken, als ik je eens in een bazar zette?”

„Goed, maar wat verkoopt u daarin?”

„O, van alles, je weet zelf wel, wat er in een pioniersbazar zoal te koop is.”

„Nu, dat zou me best aanstaan. Alleen als ik er maar geschikt voor ben!”

„Daar ben ik niet bang voor,” glimlachte de patroon. „Voor menschen zooals jij, geldt altijd het spreekwoord: Waar een wil is, is een weg. Weet je wat, ik zal je in Nieuw Salem in een winkel zetten.”

Over de voorwaarden waren beiden het spoedig eens; Bram stelde nooit hooge eischen wat zijn loon betreft. Nog altijd was hij dezelfde eenvoudige jongen van vroeger en aan zijn kleeding liet hij zich nog steeds maar heel weinig gelegen liggen. Uit een grappig voorval aan boord van dezelfde boot is dat wel heel duidelijk gebleken.

Er was namelijk een goochelaar aan boord, die met zijn goocheltoeren den passagiers den tijd kortte en ze op die wijze aangenaam bezighield. Een van zijn

kunstjes was, dat hij eieren kookte in een hoed. Voor die gelegenheid viel zijn oog op Bram en hij vroeg hem even zijn hoed te mogen leenen. Maar Bram weigerde beslist.

„Och kom,” zei de man, „hij zal er niet van bederven.”

„Daar ben ik ook niet bang voor,” lachte Bram. „’t Is dan ook niet uit respect voor mijn hoed, dat ik hem u weiger, maar integendeel uit respect voor uw eieren, want ze zijn te goed om in mijn hoed gekookt te worden.” Allen schaterden het uit van lachen en Offut, Lincoln’s patroon, beloofde hem een nieuwen hoed.

Op 1 Augustus 1831 vestigde de jonge Lincoln zich te Nieuw Salem, nadat hij eerst nog een bezoek aan zijn ouders had gebracht. Terwijl de winkelgoederen aankwamen en gelost werden, gebruikte Bram zijn vrijen tijd om het stadje, dat toen nauwelijks twintig huizen telde, eens op te nemen en een praatje aan te knopen met de bewoners. Bram hield erg van gezelligheid, maar hij deed het ook met het oog op den winkel, want onbekend maakt onbemind en als de menschen hem reeds van te voren zoo’n beetje kenden, kon dit niet anders dan goed zijn voor de zaak. En hij bedroog zich niet; de nieuwe kennis werd overal hartelijk verwelkomd en daar hij een vlot en prettig prater was, luisterden de menschen gaarne naar hem.

In die dagen werden er juist politieke verkiezingen gehouden en ook te Nieuw Salem was er natuurlijk een stembureau.

„Wij hebben een klerk noodig,” zeide de rechter. „Weet u iemand, die daar geschikt voor is?” Dit vroeg hij aan den schoolmeester, die reeds een paar malen met Bram gesproken had en toen al gemerkt had, dat deze behoorlijk ontwikkeld was. Hij maakte den rechter dan ook opmerkzaam op den jongen Lincoln. „Die lange jongen daar, die pas hier is komen wonen, hij zal wel behoorlijk kunnen schrijven, denk ik.”

De president riep Bram bij zich en bood hem voor dien dag den post van klerk aan. Volgens zijn gewoonte nam Bram het aanbod in alle bescheidenheid aan; hij zou het gaarne probeeren. En hij probeerde het en deed het tot groote tevredenheid van allen. Het was Lincoln's *eerste officieele werk in staatsaangelegenheden*. Voortaan had men er geen last meer van dat men geen klerk kon vinden; nog vóór zijn winkel geopend was, had Bram dit baantje veroverd.

Nog een ander buitenkansje wachtte hem, terwijl hij in zijn nieuwe woonplaats wachtte op het lossen der winkelgoederen. Dokter Nelson verhuisde in die dagen juist naar Texas en zag geen kans, daar de rivier buiten haar oevers was getreden en het bovendien erg woei, zijn vlotboot met het huisraad over de rivier te krijgen. Juist stond Bram aan den steiger,

toen daar de dokter ook was, ten einde raad, omdat hij niemand vinden kon, die zijn boot overbrengen durfde. Nu, Bram aarzelde niet lang, hij had nu genoeg ervaring op het water en hij bood zich dus gaarne aan om het te probeeren; hij begreep, dat er flink wat aan te verdienen viel. Het was geen gemakkelijk werkje, dat hij daar op zich nam en het ging met levensgevaar gepaard, maar 't lukte en Bram had zijn buit binnen.

Maar onder al die bedrijven was de winkelvoorraad nu gelost en het werd tijd voor Bram, om aan het uitpakken te gaan. Daar waren kruidenierswaren, drogistartikelen, ijzerwaren, potten, pannen, messen, lepels en vorken, schoenen, laarzen, koffie, thee, suiker, boter, kruit, tabak en tal van andere artikelen, te veel om op te noemen. En brandewijn was er ook weer bij, want het scheen wel, dat ieder, Bram dan uitgezonderd, brandewijn voor onmisbaar hield.

De bazar had al dadelijk tal van klanten. De nieuwe artikelen trokken de koopers aan en de nieuwe winkelier zorgde er door zijn voorkomendheid en vriendelijkheid wel voor, dat de klanten bleven. De patroon was dan ook in zijn schik met zijn bediende en stelde in Abraham een onbeperkt vertrouwen. Zoozeer was hij ingenomen met Bram, dat hij overal waar hij er de gelegenheid voor had diens lof zong. En in zijn geestdrift ging hij zoover met te zeggen: „Let eens op wat ik je zeg, die Bram wordt nog eens

president van de Vereenigde Staten. Er is er niet een, die hem overtreft." Wel niemand zal toen vermoed hebben, dat deze woorden nog eens in vervulling zouden gaan.

Het was merkwaardig, maar iedereen had schik in Bram. De bazar werd langzamerhand het centrum van samenkomsten en Lincoln was spoedig de populairste jonkman uit heel den omtrek. Zelfs de huismoeders hadden niets dan lof over hem. Hij was steeds gereed ze te helpen, ried haar altijd het beste en voordeeligste aan, ruidde in wat zij bij vergissing verkeerd of te veel genomen hadden en toen eens een zekere vrouw Duncan zes centen te veel had betaald, zonder dat een van beiden het merkte, liep hij 's avonds na winkelsluiting een half uur ver, om haar de zes centen te brengen.

En zoo deed hij telkens; hij behartigde de zaak alsof het zijn eigen zaak was. Eens op een avond kwam er juist tegen winkelsluiting iemand om een pond thee. De thee werd inderhaast gewogen en de vrouw ging weer heen. Maar den anderen morgen merkte Bram, dat hij verkeerd gewogen had; er lag namelijk vier ons in de schaal in plaats van een pond. Nu woog onze nauwgezette vriend dadelijk nog een ons af en ging dit nog gauw even naar de vrouw brengen met verzoek zijn abuis toch door de vingers te willen zien; het was ook allemaal zoo haastig gegaan

Op een anderen dag kwam er een worstelaar in

zijn winkel, juist toen Bram een paar vrouwen bediende. De ruwe kerel sprak de vrouwen zeer onbetamelijk toe en Bram boog zich over de toonbank heen, om hem toe te fluisteren, dat hij zulke vuile taal niet gebruiken mocht tegen vrouwen.

De man was echter tamelijk dronken en de waarschuwing hielp daardoor niet. Integendeel, zijn praatjes werden nog gemeener en om Lincoln te tarten voegde hij er bij: „Ik zou wel eens willen weten, wie mij verbieden kan te zeggen wat ik wil.”

„Wacht maar tot die vrouwen weg zijn, dan leer ik 't je wel,” zeide Lincoln nu.

Even later verlieten de vrouwen den winkel en onmiddellijk sprong Lincoln over de toonbank heen.

„Kom maar op met je lange beenen,” dreigde de dronkaard. Maar vóór hij 't wist, had Lincoln hem al bij den kraag gegrepen en den winkel uitgegoid. Woedend wilde de man nu met Lincoln gaan worstelen, maar deze wipte hem heel handig tegen den grond en hield hem zoo een poos onder, intusschen zijn dronkemansgezicht flink met brandnetels inwrijvende, die hij inderhaast uit het gras had gegrast.

De dronkelap kermde van de pijn. „O, laat me los,” smeekte hij, „dan zal ik weggaan.” En toen Lincoln hem losgelaten had, maakte hij beenen en voor een dronkaard liep hij inderdaad vlug. 't Scheen, dat de brandnetels hem een beetje ontuchtterd hadden.

Ook de onderwijzer Graham liep wel eens bij Lin-

coln aan. Toen hij eens alleen met Abraham was, zeide deze: „Ik zou wellust hebben de Engelsche spraakkunst eens goed te leeren, dat heb ik nog nooit gedaan.”

„Ik vrees, dat je er geen tijd voor hebt,” zeide de onderwijzer. „Zulk werk gaat niet zoo gemakkelijk en je bent van den morgen tot den avond bezet.”

„O, dat is niets, den tijd zal ik wel uitkoopen.”

„De beste spraakkunst is die van Kirkham. Een uur of twee hier vandaan weet ik iemand, die er een heeft en die ze wel zal willen verkoopen. Als je nog eens later in het openbaar wilt optreden, is het noodig, dat je zuiver spreekt en schrijft, dat is zoo. Maar maak nu van den nacht geen dag om te studeeren, want je gezondheid is ook wat waard.”

Lincoln bedankte den onderwijzer voor zijn raad en liep twee uur ver, om de spraakkunst van Kirkham te gaan koopen. Vroolijk keerde hij terug, want hij was daarin geslaagd.

Nu begon de studie opnieuw en met alle kracht. Daar de winkel natuurlijk niet vanwege de studie lijden mocht, moest hij de aangename avondjes met de jongelui uit de stad er aan geven. Nu, deze waren niet in hun schik, dat Abraham in dit vervelende boek ging zitten suffen, in plaats van hen te vermaken met zijn verhalen of voordrachten.

Een hunner zeide eens tot hem:

„Zeg Bram, wat een vervelend boek heb je daar toch?”

„Wel, dat is een spraakkunst. Ik moet toch ook iets van de taal leeren en te weten komen of Lincoln een gewoon zelfstandig naamwoord is of niet.”

„Van gewone zelfstandige naamwoorden weet ik niets af, maar wel weet ik, dat jij een buitengewonen naam zult krijgen,” zei de ander, die hem zoowel een

compliment wilde maken als hem een beetje in 't zonnetje wilde zetten.

„'t Is maar de vraag, hoe ver of je komt,” zei Abraham en daar bleef het bij.

Als Lincoln maar even een oogenblik vrij had, studeerde hij. Nu eens lag hij onder een boom voor zijn winkel te lezen in zijn boek, dan weer op de toonbank, maar als er een klant kwam liet hij onmiddellijk het leeren in den steek. Wat hij voor zijn studie te kort kwam, spaarde hij op zijn nachtrust uit. Om licht te

sparen, brandde hij dan spaanders op het vuur van den kuiper in diens werkplaats; zoo had hij warmte en licht tegelijk. Was er een feestdag of werd de winkel om een of andere bijzondere reden gesloten gehouden, dan trok Abraham met zijn boeken naar het bosch en bleef daar dan den heelen dag, op een stuk brood terende.

Als er eens een vreemdeling in Nieuw Salem kwam, sprak het vanzelf, dat men dien ook even bij Lincoln bracht. Op die wijze maakte Bram ook kennis met zekeren Richard Yates, een zeer bekwaam man, die het later nog tot gouverneur van Illinois bracht. Met dezen Yates sloot Lincoln vriendschap en ze zijn tot hun dood trouwe vrienden gebleven. Juist in den tijd, dat deze man kennis met Lincoln maakte, was hij ook op eigen houtje met de studie begonnen en zodoende hadden beiden het druk over de Engelsche spraak-kunst tot groote verveling van de lieden, bij wie Yates gelogeerd was en die liever heel wat anders hoorden dan redeneeringen over vervoegingen en verbuigingen, over voornaamwoorden en voorzetsels en zoo meer. Maar de beide „studenten” trokken zich daar hoege-naamd niets van aan.

Intusschen hield de studie Lincoln niet geheel af van het verkeer met zijn vrienden; integendeel, al had hij ook minder tijd, toch oefende hij een grooten invloed op hen uit. Een aardig staaltje van dien invloed is het volgende.

In dien tijd hadden de sterkste en ruwste jongelui van Nieuw Salem tot gewoonte, om nieuwelingen onder de jonge bewoners eens flink te ontgroenen. Ze vormden daartoe een echte bende en wie nu maar de ergste vechtersbaas was en daarbij sterk, had in die bende, zooals vanzelf spreekt, het meest te zeggen.

Het ging er ruw toe, als die bende zich weer eens tot taak had gesteld een nieuweling te ontgroenen. Deze werd dan uitgedaagd tot een worsteling; nam hij die aan en voldeed hij aan de proef niet al te slecht, dan werd hij tot een goed burger van Nieuw Salem verklaard, maar als hij weifelde of heelemaal niet durfde, dan bekwam het hem slecht. Den eenen keer werd zoo iemand eens flink onder water gehouden, den anderen keer wikkelde men hem in een varkenshuid en liet men hem van een hoogte afrollen, kortom, het waren ruwe praktijken, die de jonge mannen van Nieuw Salem er op na hielden.

Vreemd genoeg had men met Abraham Lincoln die kuren niet gehad. Maar toen bedachten eenige belhamels zich plotseling, dat Bram toch ook een beurt moest hebben en om die te krijgen vertelden ze overal, waar er gelegenheid voor was, dat Bram Lincoln Kobus Armstrong vast niet aan kon, den sterkste van de bende. De jongelui gingen er zelfs onderling weddenschappen op aan en toen het zóó ver was, werd aan Lincoln medegedeeld, dat men er op rekende, dat Kobus en hij eens zouden worstelen met elkaar.

„O neen,” zei Bram, „ik houd niet van zulke ruwe dingen, wat heb je er aan?”

Men hield echter niet op. Een was zelfs zoo brutaal hem onverhoeds bij den neus te trekken, maar die kreeg mèt de uitnoodiging wat minder familiaar te zijn, een paar klinkende oorvegen.

„Lafaard,” riep men, „hij durft niet.”

Lincoln zag nu wel in, dat hij er niet onder heen kon en dat hij Armstrong tegen den grond moest werken. Onder het hoongelach van de bende liep hij op Kobus toe, pakte hem met zijn lange armen beet en wipte hem plotseling achterover tegen den grond. De sterke Kobus was er even verbluft van, maar hij herstelde zich en stond boos op, om nu zelf op Bram aan te vallen.

„Pas op, kerel,” zeide deze, „kom mij niet te na.”

Maar de anderen riepen: „Toe Kobus, niet bang worden, jongen . . . pak hem maar aan.”

Maar wéér kwam Kobus er bekaaid af. Bram greep hem bij de keel, of liever in zijn kleeren ter hoogte van de keel, hield hem toen op een armlengte van zich af en schudde hem zoo onzacht heen en weer, dat de jongen buiten adem geraakte. Waarna hij Kobus weer tegen den grond slingerde, vragend, of het nu genoeg was.

De andere leden van de bende konden de nederlaag van hun aanvoerder niet verkroppen en wilden eerst met z'n allen op Bram aanvallen. Maar Kobus

was zoo eerlijk zijn nederlaag te erkennen en stak Lincoln trouwhartig de hand toe.

Werd Abraham nu als de sterkste het hoofd van de bende? Natuurlijk niet, zulke ruwheden liet hij aan de dommen over. Maar wèl werd hij een goed vriend van Kobus en kreeg zulk een invloed op hem, dat hij de bende verliet. En dien invloed kreeg Lincoln ook op anderen, die óók zoover kwamen, dat zij zich over hun ruwheid gingen schamen. En toen het zoover was, bestond de bende ook niet meer en was het met de ontgroeningspraktijken in Nieuw Salem gedaan.

XIV.

In den oorlog.

Aardsch geluk en aardsche voorspoed zijn wisselvallig en dit ondervond ook Lincoln's patroon, de heer Offut. Wèl verdiende hij flink geld met zijn bazar te Nieuw Salem en dat vooral dank zij de trouw en de nauwgezetheid van zijn bediende, maar hij had ook nog een molen laten bouwen en daarmede ging het minder goed. Wat hij op het eene won, ging op het andere weer verloren en op het laatst zag hij zich genoodzaakt èn bazar èn molen op te geven. Bram moest maar uitverkoop houden, dan was het met de zaak gedaan.

Als Bram ambitie voor den winkel had gehad, dan zou hij hier ongetwijfeld een flinke broodwinning in hebben gevonden en om hem te koopen, zouden zijn vele vrienden hem wel aan geld geholpen hebben. Maar die ambitie bezat hij niet en liever zag hij uit naar een anderen werkkring, dien God voor hem mocht hebben weggelegd. En die andere werkkring kwam.

Op een morgen kwam zijn vriend Green bij hem met een courant in de hand. Daarin kwam een bericht voor, dat het beruchte Indianen-opperhoofd, de „Zwarte Havik”, een strooptocht had ondernomen in de nederzettingen der blanken en dat nu de gouverneur van Illinois vier regimenten vrijwilligers opriep om tegen hem te vechten.

Zonder zich te bedenken zeide Bram, dat hij zich zou opgeven daarvoor. „Is in Nieuw Salem al een oproep verschenen?”

„Neen, maar ze kan ieder oogenblik komen. Maar als jij meedoet, doe ik het ook.”

„Of ik meedoe! Allereerst heb ik hier toch zoowat niets meer te doen. En dan, die oorlog lijkt me zeer noodig. Die Zwarte Havik is een van de gevaarlijkste en verraderlijkste Indianen; het wordt tijd, dat hij doodgeschoten wordt. Verleden jaar heeft hij nog beloofd en het zelfs bezworen, dat hij aan den overkant van de Mississippi zou blijven en nu is hij er tóch overgekomen om te moorden en te plunderen.”

„Dat is Indianengewoonte,” zeide Green. „De eenige manier om van hen af te komen is, ze dood te schieten.”

„Nu, dat zou ik je nog niet nazeggen, vriend, maar in elk geval, die Zwarte Havik moet er aan, dat is een verrader. Die kerel is alleen in zijn element, als hij blanken kan vermoorden.”

„Ik heb ook gelezen, dat ze van plan zijn er niet

lang over te doen, het mag niet langer dan dertig dagen duren. Voor zóólang wordt er volk voor gevraagd."

„Ze kunnen mij krijgen voor dertig dagen, dertig weken of dertig maanden, dat kan me allemaal niet schelen, maar de Zwarte Havik moet er aan."

Reeds den volgenden dag was er gelegenheid voor inschrijving van vrijwilligers. Lincoln was de eerste, die zich aanmeldde en toen gaven Green, Armstrong en al de leden van de vroegere bende zich op. Te Nieuw Salem was de ambitie zoo groot, dat alleen dit plaatsje wel een compagnie vrijwilligers opbracht.

Een paar dagen later waren allen te Bushville aangekomen en daar moest elke compagnie haar officieren kiezen.

„Lincoln wordt onze kapitein," zeiden de jongelui onderweg tot elkaar. Maar Bram had een mededinger; de zaagmolenaar Fitzpatrick van Spring Creek was zeer populair en sterk. De lieden uit zijn buurt wenschten hem en hij had het voordeel, dat hij wel tien jaren ouder dan Lincoln was.

De keuze van kapitein had als volgt plaats. De twee kandidaten werden tegenover elkaar gesteld met een flinke tusschenruimte. Op een teeken liepen de mannen allen tegelijk naar den persoon toe, dien zij zich tot aanvoerder kozen. Zoiets was natuurlijk het werk van een oogenblik; wie van beiden dan de meeste aanhangers had, werd de kapitein. Op die

wijze nu werd Abraham het, want drie vierde van de compagnie had zich bij hem gevoegd. Onder groote geestdrift werd hij nu tot aanvoerder gekozen.

„Kapitein, nu ook een toespraak!” riepen de manschappen. Nu, daar was Abraham dadelijk voor te vinden. Hij sprak met groote warmte en overtuiging en dankte voor de eer, welke hem bewezen was, ofschoon hij zelf betuigde nog te moeten beproeven in hoeverre hij aan de opdracht zou kunnen voldoen.

Toen hij uitgesproken had, was Green de eerste, die met den hoed in de hand en een diepe buiging zijn vriend naderde. „Kapitein Lincoln,” zeide hij en allen volgden zijn voorbeeld. Zoo werd Abraham de leider der compagnie in den Zwarten Haviksoorlog.

Het ging overigens onder zijn manschappen erg gemoedelijk toe. Zoo zeide Green eens tot een vreemdeling: „Onze kapitein is de sterkste kerel uit heel Illinois.”

„Dat is niet waar,” zei iemand uit een andere plaats. En hij noemde een ander als den sterkste.

„Hoeveel gewicht kan hij optillen?” vroeg Green.

„O, hij tilt een vol vat net zoo gemakkelijk op als ik een pot aardappelen,” zei de man.

„Onze kapitein kan er wel twee optillen, als het niet de kwestie was dat hij ze niet kan vasthouden.”

De ander lachte ongeloofig.

„Waarom gewed?” riep Green, die warm werd.

„Ik durf er mijn hoed wel onder te verwedden en dat is nog wel een splinternieuwe.”

Bram hoorde van de weddenschap. „Ik voel er niets voor u mijn kracht te toonen,” zei hij tot den vreemde. „Maar nu moèt ik wel, omdat mijn vriend anders zijn nieuwen hoed kwijt is. En met zijn blooten knikker kan hij niet mee op de Indianen los.”

De vreemde eischte nu, dat Bram een vat brandewijn zou optillen, het boven zijn mond houden en dan uit het spongat een slok van den inhoud zou drinken.

In een ommezien was de zaak in orde. Het vat werd gehaald en Abraham zette zijn mond aan het spongat en dronk brandewijn.

„Is gebeurd,” zei Green tevreden; hij kon nu zijn hoed houden. „Maar dat is de eerste slok, dien ik je van mijn leven zie drinken, kapitein.”

De kapitein antwoordde niet, maar spooog onmiddellijk al wat hij in den mond had, weer uit. „En toch heb je me het vocht niet zien drinken, kameraad, daar ligt het.” Allen lachten hartelijk en de vreemde stond verbaasd. Maar de kapitein had nog een appeltje met zijn vriend te schillen en dezen apart nemende zeide hij: „Nu moet je nooit meer zulke dwaze weddenschappen aangaan, versta je. Ze zijn mannen van ons soort onwaardig. Als je wéér zooiets doet, laat ik je in den steek, al zou het je ook al je kleeren kosten.”

Nu trok de Nieuw Salem-compagnie op Beardstown

aan, waar gekampeerd werd en drie dagen later togen zij naar het tooneel van den strijd. Maar de dertig dagen, waarvoor zij geteekend hadden, verliepen zonder dat ze één vijand zagen, want de Indianen hielden zich schuil. Sommige vrijwilligers hadden er reeds na die dertig dagen genoeg van, maar Lincoln en de meeste anderen teekenden voor nòg dertig dagen dienen. Maar ook diè maand verliep als de vorige en wéér vielen er vrijwilligers af. Gelukkig kwamen er nieuwe de opgevallen plaatsen innemen en ook Lincoln bleef weer op zijn post. Vóór deze maand verstreken was, had de slag van Bad-Axe plaats, waarin het doel bereikt werd. De oorlog was ten einde.

Lincoln had in dien strijd zijn paard verloren, dat onder hem doodgeschoten was; hij huurde nu een kano en roeide daarmee de Rotsrivier op tot aan Dixon. Daar doorkruiste hij te voet het land tot Peoria, waar hij weer een boot machtig werd en de Illinois-rivier opvoer tot op veertig mijlen afstands van zijn ouderlijk huis. De laatste zestien uren van den tocht legde hij te voet af. En zoo kwam hij thuis.

Verschillende lotgevallen hadden er plaats op dien tocht. Op een dag kwam een oude Indiaan in het leger; hij gaf voor de blanken welgezind te zijn en vroeg aan Lincoln's manschappen om bescherming.

„Wij zijn gekomen om met de Indianen te vechten,“ zei een der jongens, „en dus ga je er aan. We zullen je een kogel laten slikken.“

„Welja, schiet dien kerel maar dood,” riepen de anderen. En weer anderen opperden het vermoeden, dat men met een spion had te doen.

De arme Indiaan begreep, dat het hachelijk voor hem werd en nu haalde hij een verkreukeld papier te voorschijn, dat hij kapitein Lincoln overhandigde. Het was een vrijgeleide, geteekend door generaal Cas, die zeide den man voor een oprecht vriend te houden.

„De oude zal ons niet bij den neus nemen,” zei Clary, een der manschappen en laadde reeds zijn geweer. Verscheidene leden van de oude bende stemden daarmee in.

Toen sprong Lincoln naar voren en riep: „Laat dat, generaal Cas heeft het bevel gegeven hem door te laten en dus laten we hem door.”

„Ik wil en zal hem doodschieten,” riep Clary, van wien Lincoln al vaker last had gehad.

„Dan moet je het mij eerst doen!” zei Lincoln en vastberaden ging hij in zijn volle lengte voor den ouden Indiaan staan.

Nu hielden de manschappen op en gingen terzijde. Maar één zei vrij luid, zoodat Abraham het wel moest hooren: „Die Lincoln is een lafaard.”

„Die dat gelooft, moet er maar eens de proef van nemen,” zei de kapitein. „Ik wacht hem.” Maar niemand had daar den moed toe en ieder begreep op dat oogenblik, dat men niet voor niets Lincoln tot kapitein had gekozen. Intusschen blijkt uit zoo'n staaltje, dat het

met zulke ongeregelde troepen niet zoo gemakkelijk is om te gaan als met goed gedisciplineerde soldaten.

Maar op een anderen keer nam Lincoln het weer voor zijn makkers op. Hij had gemerkt, dat de ge-

regelde troepen beter gevoed en verzorgd werden dan de vrijwilligers en hij wist nu te bewerken, dat allen op gelijken voet werden behandeld, waarvoor hij den dank ontving van zijn manschappen. Hij zelf telde echter zijn aandeel in de schermutselingen met de Roodhuiden niet bijzonder mee, hetgeen bleek uit

De zoon van den pionier 11

een redevoering, die hij later eens in het Congres hield, om den democratischen candidaat, generaal Cas, eens op zijn nummer te zetten.

In het verslag van die zitting staat letterlijk het volgende:

„De heer Lincoln stond op van zijn zetel en zeide: „Meneer de president! Het is u zeker onbekend, dat ook ik een militaire held ben, die lauweren op het slagveld geoogst heb. Ja, mijnheer, het is van de dagen van den Zwartten Haviks-oorlog, dat ik spreek; ik vocht toen, stortte mijn bloed en ontkwam als overwinnaar. Waar ik generaal Cas over zijn heldendaden in dien oorlog hoor spreken, gedenk ik ook aan de mijne. Ik was niet bij de nederlaag te Stillman, maar ik was er toch ongeveer even dicht bij als Cas bij de overgave van Hull en evenals hij zag ik de plaats daarna dikwijls. Toen trok ik er geen zwaard, want ik had er geen; na de overwinning hield ik op kapitein te zijn, maar ik gebruikte mijn geweer niet tevergeefs. Als generaal Cas mij vooruit was in het opzamelen van blauwbessen, dan geloof ik, dat ik hem overtrof in een charge op de wilde uien. Als hij een levenden, vechtenden Indiaan zag, was het meer dan ik deed, maar ik heb vele bloedige gevechten geleverd met de musketen en ofschoon ik nooit flauw viel van bloedverlies, ik kan toch verklaren, dat ik vaak bitteren honger had. Indien ooit de democraten het in den zin mochten krijgen mij candidaat te stellen voor president,

dan hoop ik toch niet, dat zij mij de schande zullen aandoen mij wegens de exploiten van dien Zwartten Haviks-oorlog als een militaire held uit te schelden. Zoo iets doet men slechts aan generaal Cas."

Met deze korte redevoering heeft hij den candidaat en zijn heldendaden zóó belachelijk gemaakt, dat niemand hem meer durfde noemen.

Maar wij loopen vooruit op de geschiedenis en op het tijdstip, waarvan wij nù vertellen, zat Lincoln nog niet eens in het Congres.

XV.

Abraham Lincoln, lid der Staten.

De Zwarte Haviks-oorlog was nu geëindigd en onze kapitein zwierf weer zonder bepaalde bezigheden rond in Nieuw Salem. Voorloopig logeerde hij bij de familie Herndon, wier kinderen hij uit liefhebberij wat onderwijs gaf. 's Avonds zocht hij meestal zijn trouwen vriend Green op en ging met dezen bezoeken brengen aan bevriende families.

Eens, op zoo'n avond, zeide Lincoln tot Green: „Hoor eens, kerel, ik moet eens vertrouwelijk met je praten. Mijn geld is op en ik moet zien wat te verdienen, maar ik kan nergens werk vinden. Wat zou je er van zeggen, als ik eens smid werd? Als jongen heb ik daar ook wel eens lust in gehad.”

„Maar Bram, is het niet goed meer in je binnenkamer? Jij smid? Kapitein Lincoln smid?” En Green lachte dat hij schudde.

Maar Abraham meende het ernstig. „Lach je daarom?” vroeg hij, een beetje geraakt. „Is het soms geen eerlijk vak? En ben ik er soms niet sterk genoeg voor? En wat het kapiteinschap uit den Zwarten

Haviks-oorlog aangaat, nu, dat geeft ook wat! Zóó kan de heele wereld wel kapitein worden."

„Dat ben ik niet met je eens, Bram. Maar in ernst, er is heel wat beters voor je te doen. Wil ik je eens een goeden raad geven? Ga dan in de rechten studeeren; je bent toch al half op weg. En dan zal ik je ook eens een geheim meedeelen; 't is me in vertrouwen verteld."

„Welja, maak me nu ook nog eens nieuwsgierig."

„Neen, ik maak er geen grapje van. Maar 't is me voor de vaste waarheid gezegd, dat de mannen van de Clay-partij van plan zijn jou candidaat te stellen bij de verkiezingen."

„Zijn ze nu heelemaal gek?" riep Lincoln. Hij zat een oogenblik als versuft; die mededeeling leek hem al te dwaas.

„Nu, ik vind, ze konden geen betere keus doen, Bram."

„Och wat, ik ben nog maar een jonge kerel en ik heb wel andere namen hooren noemen. John Stuart bijvoorbeeld, kolonel Taylor en Peter Cartwright. Me dunkt, dat zijn andere namen en een van die komt er vast met vlag en wimpel door. Laten we er maar niet langer over praten. 't Is te gek om alleen te loopen."

„En als ik je nu eens zeg, dat ik vanavond juist bij je kom om er eens over te praten. Jij staat een be-ginsel voor, dat het onze is en niemand kan het beter verdedigen dan jij. Waarom zouden wij je dus geen candidaat mogen stellen?"

„Och Willem, schei toch uit; je zoudt me er belachelijk mee maken.”

„Volstrekt niet. Ja, jij vindt dat nu, omdat je nu eenmaal zoo bescheiden bent. Maar ik ken onze menschen. Zou dat nu zoo bespottelijk zijn, als je Taylor of Stuart klopte? 't Zou dunkt mij een eer voor je zijn.”

„Daar is geen sprake van. De Clay-partij zal wel iemand weten, die ouder en wijzer is dan ik ben, om die tegenover zoo'n beroemd man te zetten.”

Green ging heen, maar reeds den volgenden dag was Lincoln candidaat gesteld. Een der invloedrijkste burgers had zich daar in het bijzonder voor ingespannen, namelijk de heer Rudledge. Hij had Lincoln eens gehoord en zich bij die gelegenheid verbaasd over zijn helderheid en vlugheid van geest. „Toen,” zoo getuigde hij daar later eens van, „die magere, lange jonkman opstond, zijn handen in de broekzakken, had ik niet durven verwachten, dat hij tien woorden in goed redelijk verband zou spreken. Maar jawel, het duurde niet lang of alles leefde aan hem; zijn oogen, zijn stem, zijn handen, elke buiging van zijn lichaam duiden er op, dat hij heelemaal opging in zijn onderwerp. En zijn argumenten waren niet te weerleggen.”

Toch, al die geestdrift was niet bij machte, om Lincoln ditmaal gekozen te krijgen. Veel scheelde het niet en van de 284 stemmen, die in zijn district werden

uitgebracht, had hij er 277 op zich vereenigd. Wel een bewijs, dat hij daar ten zeerste gezien was. En tijdens de verkiezingscampagne nam zijn populariteit nog toe, want zijn candidatuur noodzaakte hem vanzelf hier en daar een redevoering te houden.

Maar toen de politieke strijd achter den rug was, stond hij weer voor de oude vraag: Wat nu? Het leek inderdaad niet onwaarschijnlijk, dat hij bij een volgende verkiezing beter slagen zou en al zijn vrienden rieden hem aan met het oog daarop in de rechten te gaan studeeren. Zelfs was hij daartoe ook half besloten. Maar . . . van de studie kan men niet leven en hij moest dus wel werk zoeken.

Gelukkig kwam er nu juist weer een lichtpunt voor den jongen Lincoln. Herndon, bij wien hij logeerde, had een aandeel in den winkel van zekeren Berry en hij stelde Bram nu voor met dien man te gaan samen doen; hij had toch vroeger al bewezen, dat hij geschiktheid voor zaken had. De honderd vijftig dollar, die gestort moesten worden, leende de trouwe Green hem gaarne en toen het zoo liep, begreep Lincoln, dat hij geen neen mocht zeggen.

Met al zijn energie pakte hij ook deze zaak weder aan. Maar helaas, wat hielp al zijn werken en rekenen? Berry bleek spoedig een doer niet te zijn, die alles verkwistte en verdronk en allerlei dwaze dingen deed. En op zekeren dag bleek hij met de noorderzon te zijn vertrokken en Bram met de schulden alleen ge-

laten te hebben. Eerlijk als hij was, voldeed deze aan al zijn verplichtingen, maar hij hield geen cent over, om dien goeden Green zijn geld terug te betalen. Het duurde dan ook tot het jaar 1840 eer deze de laatste dollars terug had.

Tot zijn spijt ging nu ook de familie Herndon verhuizen en was hij zijn kosthuis dus kwijt, zoodat hij in de herberg zijn intrek moest nemen. Maar juist toen hij zich weer ernstig bezorgd ging maken, kwam er weer uitkomst voor hem van de zijde van een zekeren heer Calhoun, die hem als landmeter in dienst wilde nemen.

„Maar daar heb ik geen verstand van,” opperde Lincoln, toen hem dit voorstel werd gedaan.

„O, maar dat kunt u spoedig leeren. Ik leen u Flint en Gibson wel; studeer daar maar eens in. En dan maar er op los met kompas en den koperen ketting en dan komt 't wel in orde. Iemand, die zóó rekenen kan, is daar juist geknipt voor.”

De heer Calhoun was aangesteld als landmeter in heel Sangamon County, maar had het daarmee veel te druk, zoodat hij Nieuw Salem en omgeving gaarne aan Lincoln wilde afstaan. Nu, hij kon tevreden zijn over zijn assistent. Deze ging met zijn boeken naar den schoolmeester en die hielp hem wel op dreef met de studie. En voor het overige ging hij zoo nu en dan maar eens naar zijn patroon, om te kijken, hoe deze het deed. . . . Zes weken later verbeterde niemand

meer het werk van Abraham Lincoln als landmeter.

Hij beschikte nu weer over ruime inkomsten, want er viel in dien tijd heel wat met dat werk te doen. Toch kon hij er nog wel een baantje bij gebruiken en zoo'n baantje kreeg hij er ook bij, toen president Jackson hem aanstelde tot postmeester te Nieuw Salem. Dat gebeurde in 1833.

Hij had zijn kantoor in een winkel en de winkelier was zoo bereidwillig de brieven in ontvangst te nemen of af te geven, als Lincoln van huis was vanwege het landmeterswerk. Brievenbestellers had men in die streken nog niet en wie een brief verwachtte, moest van tijd tot tijd maar eens bij den postmeester komen informeerden. Maar Lincoln's bereidwilligheid was zoo groot, dat hij, als hij op de wandeling ging, een stuk of wat brieven bij zich stak, om die meteen maar te bezorgen, dan waren de menschen van die tijd-roovende wandeling af.

Lincoln begon het nu langzamerhand vrij goed te krijgen met zijn drie betrekkingen van landmeter, postmeester en klerk van het verkiezingsbureau. Toch bleef hij eenvoudig in alles en zoo kon het gebeuren, dat hij bij zijn vriend Armstrong aan het wiegetouw trok, als diens vrouw het druk had met haar bezigheden. Vervelend vond hij die bezigheid niet; hij deed het toch werktuiglijk, want als hij maar even bezig was, haalde hij alweer een boek te voorschijn, om te studeeren.

Ja, Lincoln was hulpvaardig voor ieder. Op een van zijn veelvuldige tochten als landmeter ontmoette hij op een boerenerf eens een armen grijsaard, zekeren Ab Trent, die blootsvoets en bevend van de koude en ouderdom, bezig was een bouwvallig schuurtje af te breken en tot brandhout te hakken. Lincoln, die den ouden stumperd kende, kreeg onmiddellijk medelijden met hem.

„Maar Ab, kerel, dat is toch veel te zwaar werk voor jou. Wat verdien je daar nu mee?”

„Ach kapitein, ik moet wel, ik krijg er een dollar voor en dan kan ik schoenen koopen. Ik word ook al zoo oud.”

„Je wordt het niet, maar je bent het. Ga gauw naar binnen je voeten warmen, anders bevriezen ze nog . . . Maar geef mij die bijl eens even, want ik heb wel zin eens flink warm te worden.”

De man haastte zich naar de warme keuken en Lincoln begon. En hij schoot zoo goed op, dat binnen een paar uur het schuurtje niet alleen tegen den grond lag, maar bijna al het hout ook reeds stuk gehakt was. De goede oude Trent, die, heelemaal opgeknapt, van het vuur in de keuken terugkwam, wilde nu de rest gaan doen, maar daar wilde Lincoln niet van weten. „Neen, oude heer,” zeide hij schertsend, „half werk doen we nooit, nog een groot half uur, dan is alles klaar. Stapel jij het brandhout nu maar op.” Toen hij wegging, was het werk klaar en kon de dankbare Trent zijn dollar in ontvangst nemen.

Intusschen kwam de tijd, dat er nieuwe verkiezingen

moesten plaats hebben voor de Staten van Illinois; de afgevaardigden hadden namelijk twee jaar zitting. Ook nu werd Lincoln weer candidaat gesteld en ditmaal werd hij gekozen.

„Wie is die mijnheer Lincoln toch?” vroeg Dr. Barret aan Herndon.

„U zult hem vanavond zien en hooren in de kiezersvergadering,” luidde het antwoord. „Hij zal een rede houden.”

's Avonds was ook de dokter op de vergadering en liet zich den candidaat aanwijzen.

„Wat?” zei hij verachtelijk. „Die lange jongen, is die candidaat? Had je geen beteren kunnen vinden?”

„Wacht u maar even, dokter. U moet hem eerst hooren.”

Toen de dokter Lincoln gehoord had, moest hij volmondig erkennen, dat men inderdaad geen beteren candidaat had kunnen kiezen.

Lincoln kreeg 1376 stemmen en was nu lid der Staten van Illinois. Hij had er geen cent voor uitgegeven, ja zelfs niemand een glas bier geschonken, die vóór hem stemde, wat toen al bij sommigen in de mode kwam. Er waren soms wel candidaten, die de rekeningen van kiezers betaalden in ruil voor hun stem. Maar zoiets was natuurlijk niets voor Lincoln.

„Nu hebben jullie me wel lid van de Staten gemaakt,” zei hij tot zijn vriend Smoot, „maar nu komt pas het ergste.”

„Het ergste? Wat bedoel je daarmee?”

„Wel, een nieuw pak, want zóó kan ik toch niet bij al die deftige lui aankomen. Ze zouden er voor bedanken naast me te zitten.”

„O, is het anders niet?”

„Me dunkt, het is erg genoeg. Maar als jij het zoo onbeteekenend vindt, leen mij dan wat geld tot de zitting achter den rug is, dan krijg je alles weer prompt van me terug.”

„Met plezier. Hoeveel wil je hebben?”

„Tweehonderd dollars, dunkt me. Want ik heb ook nog andere uitgaven. Ik kan geen gebrek hebben, terwijl de zitting gehouden wordt. En dus moet ik ook reisgeld hebben en zoo meer.”

Smoot schoot het hem voor en kreeg later alles prompt weer terug. Hij had er schik in aan Lincoln het geld te hebben geleend.

Deze zag er nu inderdaad keurig uit en niemand behoefde zich meer voor hem te schamen.

Gedurende de zitting dezer wetgevende vergadering weerde Lincoln zich flink bij alles wat van hem gevorderd werd. En om geheel op de hoogte der zaken te komen, spaarde hij moeite noch tijd en snuffelde hij voortdurend in de wetten en verordeningen van vroeger.

Intusschen ging onze vriend ook snuffelen in andere geschriften, waarvan hij minder heil had kunnen belevén. Hij had namelijk ook kennis gemaakt met enkele ongeloovigen en dezen brachten hem nu op hun beurt in kennis met geschriften van mannen als zij, die zij als hun geestelijke leiders beschouwden. Boeken al Volney's „Puinhoopen” en „De Eeuw der

Rede" moesten nu ook gelezen worden door Lincoln en het gevolg bleef niet uit; waar velen door zulke boeken den koers voorgoed kwijtraakten, gevoelde Abraham zich door het lezen voor het minst in zijn godsdienstige overtuiging geschokt. Zijn eenvoudig kinderlijk geloof in de Heilige Schrift en het voorzienig Godsbestuur begon te kwijnen en bittere twijfel rees in zijn hart, een twijfel, waarmede hij jarenlang te worstelen zou krijgen. Maar tenslotte was hij een te ernstig man en had het onderwijs zijner moeder te diepe wortelen geschoten in zijn gemoed dan dat hij met dien twijfel zou kunnen leven. Slechts eenmaal kwam er een geschrift van hem uit, waarover zijn geloovige vrienden zich verontrustten en bedroefden, maar dit was dan ook het eenige en op den duur keerde hij met de oude liefde tot vaders en moeders Bijbel terug, al rees er dan nòg wel eens twijfel aan dingen, waaraan hij vroeger nooit getwijfeld had.

Lincoln's lidmaatschap van de Staten bracht hem natuurlijk in aanraking met tal van invloedrijke mannen, aan welken omgang hij voor zijn ontwikkeling veel te danken heeft gehad. De man, die een zeer grooten invloed op zijn leven heeft uitgeoefend, was een zeer geleerd advocaat uit Springfield, een zekere John Stuart, dien men op den jeugdigen afgevaardigde opmerkzaam had gemaakt en die daarna het een en ander van zijn artikelen in de bladen had gelezen en hem bovendien ook nog in de vergaderingen had ge-

hoord. De heer Stuart nu was het, die hem eens de vraag stelde, of hij er nooit eens aan gedacht had in de rechten te gaan studeeren.

Abraham was verrast over deze vraag. „Ja,” zeide hij, „anderen hebben het daar ook al eens over gehad, maar zelf durf ik er niet aan denken. Ik ben maar een arm man en vermogende vrienden heb ik niet. Ik zou in die omstandigheden toch nooit een universiteit kunnen bezoeken.”

„Dat is ook heelemaal niet noodig,” merkte de heer Stuart op. „Als u maar genoeg verdient met het landmeterswerk voor kost en kleeven, komt 't wel in orde. Ook zonder professoren komt men dikwijls een heel eind.”

„Maar u vergeet al die dure boeken, mijnheer.”

„O, is het anders niet? U kunt over mijn boekenkast beschikken. U komt maar, als u er lust in hebt. En als 't noodig is, zal ik u wel op dreef helpen.”

„O, maar dat is prachtig, mijnheer,” riep Lincoln vol geestdrift uit. „Wat ben ik u daar dankbaar voor! Maar meent u heusch, dat er een rechtsgeleerde in mij zit?”

„Ik durf er om wedden, dat u over drie jaar voor de balie pleit, als u het goed aanpakt.”

Lincoln was in de wolken. Zou zoo iets mogelijk wezen? In elk geval dan maar flink aanpakken!

's Avonds deelde Lincoln aan zijn vrienden mede, wat de heer Stuart hem aangeraden had. Ze waren

er zeer verheugd over, dat hij nu voornemens was te gaan studeeren. Dat hij, voortvarend als hij nu eenmaal was, nu ook dadelijk aanpakte, behoeft wel niet te worden gezegd. Reeds den volgenden dag ging hij naar Springfield, een tocht van twee en twintig mijlen. En toen hij terugkwam, torste hij zoo'n zwaar pak boeken, dat Green in de opperste verbazing uitriep:

„Maar Abraham, hoe heb je zoo'n vracht kunnen dragen. Je bent toch niet te voet heen en terug naar Springfield geweest?”

„Ja zeker, waarom niet? Een arm student moet toch zuiniger zijn dan een rijk advocaat. Zeker heb ik die boeken gedragen (het waren vier lijvige deelen van de „Commentaren van Blackstone”) maar ik heb meer gedaan. Ik was zoo benieuwd om te weten wat er in stond, dat ik de eerste veertig bladzijden van het eerste deel onderweg al heb gelezen en bestudeerd. Neem het boek maar eens en vraag me er eens wat uit, de eerste veertig bladzijden.”

Green stond verstomd. Eindelijk zei hij: „Ik kan me niet begrijpen wat voor een man jij bent. Ik zou al moeite hebben om die vier zware boeken zoo ver te dragen, maar jij studeert er onderweg nog in.”

„Ja, ja, dat is alles maar net zooals je het je went. Maar ondervraag me nu maar eerst eens.”

„Maar je moet toch zeker eerst wat eten en drinken. En je moet toch eerst wat rusten na zoo'n tocht.”

„Volstrekt niet, eten en drinken komt later. Over-

hoor me nu
maar eerst,"
drong Lincoln
aan. En Green
overhoorde
hem.

Zoo was hij
dan midden op
den terugweg
van Springfield
met zijn rechts-
geleerde stu-
diën begon-
nen. Hij zette
die ook voort,
maar het heeft
hem ontzaglijk
veel moeite en
inspanning ge-
kost. Soms was
hij dagen lang
van huis voor
het landmeten
en dan weer
studeerde hij
dag en nacht,
uitgezonderd
dan den tijd,

De zoon van den
pionier 12

dien hij in de vergadering der Staten doorbracht. Daar stelde men zijn inzichten zoozeer op prijs, dat hij in 1836 onmiddellijk herkozen werd.

In die zitting van 1836 werd de groote kwestie aan de orde gesteld, waarin Lincoln de voornaamste rol zou spelen: de slavenkwestie.

Er waren geschriften verspreid, die de slavernij als een vloek der moderne maatschappij brandmerkten en overal de gewetens der Amerikanen op dit gewichtige punt zochten wakker te schudden. De slavenhoudende staten waren gebelgd. Ook in Illinois was de algemeene geest, die eerst ten gunste der slaven scheen, omgekeerd, waarschijnlijk uit vrees voor de sterke tegenpartij. Daarbij waren velen omgepraat of ontrouw geworden, maar wie er veranderde of niet veranderde, Abraham Lincoln stond pal. Zijn wel-sprekende verdediging van vrijheid en recht maakte, dat hij veel aanhangers kreeg, maar daar stond tegenover, dat hij ze ook weer grootendeels verloor, toen andere kwesties hen van het groote vraagstuk der slavernij deden afzien.

Eén bleef Abraham Lincoln getrouw en stond tot het eind toe naast hem: Dan Stone. Het Huis nam natuurlijk een besluit in tegenovergestelden zin. Lincoln en Stone konden dat vanzelf niet beletten, maar zij dienden toch een scherp en raak protest tegen het besluit in, een kloeke daad, die eerst recht duidelijk maakte wat men aan Lincoln had. Zij, die hem on-

trouw geworden waren, schaamden zich nu ; anderen, die wel hielden van een krachtig, eerlijk woord, bewonderden hem om zijn moed, zelfs al was zijn zienswijze de hunne wellicht niet. Men vatte het meestal zoo op: die jeugdige overmoed zou wel verminderen, als hij de zaken later eens wat kalmer bekijken zou. Maar daarin vergiste men zich toch en de toekomst heeft dat bewezen.

Intusschen was Lincoln in 1837 tot de balie toegelaten, na in de rechten te zijn gedoctoreerd. Hij stond nu naast zijn vriend en beschermer John Stuart en nam het gaarne voor verdrukten en onschuldigen op.

Door het besluit van de Wetgevende Vergadering was de slavenkwestie niet definitief van de baan geschoven ; de geesten woelden door. Allerwegen begon men de zaken beter in te zien en toen Lincoln in 1838 weer aftreden moest, werd hij met overgrootte meerderheid herkozen en wilde men hem zelfs tot president der vergadering doen kiezen. Dit gelukte evenwel niet, maar toch werd aan hem en zijn acht medeafgevaardigden uit Sougman-County, die allen meer dan zes voet lang waren, en daarom de „Lange Negen” genoemd werden, een prachtig gastmaal aangeboden, waarbij een dronk werd uitgebracht op „*Abraham Lincoln, een geboren edelman.*”

XVI.

Al klimmend op de ladder van aardsche grootheid.

Nu stond de wijde wereld voor Abraham Lincoln open en zag hij zich telkens meer geacht en bemind. Geld om een nieuw pak te kunnen koopen, behoefde hij nu niet meer te leenen, want hij deed vele zaken en was steeds gelukkig in zijn pleidooien, daar hij voor vasten regel aangenomen had alleen te pleiten voor lieden, van wie hij de vaste overtuiging had, dat ze voor een rechtvaardige zaak bij hem kwamen. Als hij sprak, moest hij uit het hart spreken; zijn hart tot zwijgen brengen zou hem nooit gelukt zijn. Daarom was hij ook altijd zoo welsprekend, want hij geloofde steeds wat hij zeide en zeide steeds wat hij geloofde.

In het Huis van Afgevaardigden was dat precies zoo. Altijd wist hij daar de juiste snaar te treffen. Zoo was het ook aan zijn voorzichtige wijsheid en zijn groote gemoedelijke welsprekendheid te danken, dat de hoofdstad van Vandalia naar Springfield werd overgebracht zonder dat iemand er zich tegen verzette. En toch hadden de moeilijkheden zich eerst

ernstig laten aanzien, want de Vandalen wilden in het begin niet toegeven, hoewel het voor ieder onpartijdige duidelijk moest wezen, dat Springfield in alle opzichten voor hoofdplaats geschikt was.

Hoe Lincoln met zijn mede-afgevaardigden wist om te gaan, blijkt uit het volgend staaltje. Een afgevaardigde van Wabash, die al op leeftijd gekomen was, kon het de vergadering zeer lastig maken. Hij wist van wetten noch rechten veel af, maar had zich tot gewoonte gemaakt bij elk voorstel, dat gedaan werd, zich er tegen te verzetten en dan wel met het in zijn mond zeker ongepaste argument: „Dat is ongrondwettig”. De meeste sprekers putten zich dan urenlang uit om den ouden heer aan het verstand te brengen, dat wat zij voorstelden volstrekt niet tegen de grondwet streed, maar dat alles baatte dan niet: de man blééf bij zijn tegenspraak.

Nu gebeurde het op zekeren dag, dat Lincoln een zeer goed voorstel gedaan had, dat door velen werd toegejuicht, doch weer door den afgevaardigde van Wabash werd afgekeurd met de aloude machtspreuk: „Dat is ongrondwettig”.

„Wacht,” dacht nu Lincoln, „dat zal ik hem eens gauw afleeren; met degelijke redeneering is toch niets tegen dien man te beginnen.”

„Mijnheer de President,” zeide hij, „de tegenwerpingen van den afgevaardigde uit Wabash doen mij denken aan een oud vriend van mij, die een zeer

karakteristiek uiterlijk heeft, gewoonlijk niet best in zijn humeur is, een grooten bril draagt en grijze haren en groote witte, vooruitstekende oogharen bezit."

De leden, die deze persoonsbeschrijving hoorden, kregen al schik in het geval, want zij wisten onmiddellijk, dat Lincoln met dien „ouden vriend" niemand anders dan den lastigen afgevaardigde bedoelde.

„Op zekeren morgen," zoo ging Lincoln verder, „toen de man was opgestaan en zijn tuin inging, bemerkte hij daar een eekhoortje op een boomstam halverwegen tusschen den grond en de takken. Hij kreeg er lust in het beestje dood te schieten, want hij was bang, dat het anders zijn vruchten zou wegkopen. Hij haalde dus zijn geweer en legde aan, maar toen hij het afgetrokken had, zag hij het beest daar nog onbeweeglijk zitten. Hij laadde en loste andermaal, maar met geen ander gevolg. Toen werd hij boos op dat brutale beest en schoot nog wel tienmaal, maar als om hem te bespotten, de eekhoorn blééf zitten. Juist komt daar zijn Frits aan. „Jongen," zegt mijn oude vriend, „deugt dat geweer niet? Het helpt me niets, of ik het al afschiet, 't schijnt wel betooverd." „Wel zeker, vader," was het antwoord, „dat geweer is best en u schiet er mee alsof u het met de Indianen aan den stok hebt. Maar wáár mikt u dan toch wel op?" De jongen tuurt naar den boom en ziet geen eekhoorn. Tenslotte keert hij zich om en kijkt zijn

vader aan. „O,” roept hij nu, „ik zie uw eekhoorn al. Daar zit een mier op uw ooghaaren, die over uw bril heen hangen, diè ziet ge voor een eekhoorn aan! Op haar hebt ge dus geschoten!”

Men begrijpt, dat de geheele vergadering in lachen uitbarstte, maar de afgevaardigde van Wabash had de kneep gevoeld en hield zich stil.

Lincoln had tal van vrienden onder de rechters en advocaten. Een hunner, de heer Todd van Lexington in Kentucky, ontving hem dikwijls in zijn huis en het was dan ook daar, dat de jonge rechtsgeleerde kennis maakte met diens dochter, Marie Todd, met wie hij in 1842, op zijn drie en dertigste jaar, in het huwelijk trad, welk huwelijk met vier zonen werd gezegend. Edward stierf reeds toen hij nog heel jong was, William overleed op twaalfjarigen leeftijd in het Witte Huis, Thomas is op twintigjarigen leeftijd in Illinois overleden; alleen de jongste zoon Robert heeft lang genoeg geleefd om het tot een hooge positie te brengen: hij werd secretaris van het departement van oorlog.

Het district, waar onze jonge rechtsgeleerde werkte, had een groote uitgestrektheid en dat noodzaakte hem de verre tochten te paard af te leggen. Zijn eerste paard was er een, dat hij geleend had van een vriend, tot hij geld genoeg zou hebben, om er zelf een te koopen. Wanneer hij daar dan kwam aanrijden op zijn rossinant, nog altijd zeer eenvoudig gekleed en met

een breedgeranden strooehoed op, al of niet zijn katoenen paraplu medevoerende, zagen allen hem gaarne verschijnen, uitgezonderd de lieden, tegen wie hij pleiten kwam, want die wenschten hem dan wel vijftig mijlen uit de buurt.

¶ Toen hij getrouwd was, legde hij het wat royaler aan door zich een tilbury aan te schaffen. Daar reed hij, als het slecht weer was, zijn district mee rond, maar altijd was hij daarbij zijn eigen koetsier. Dikwijls was hij dagen achtereen van huis en eens zelfs moest hij zijn familie drie maanden alleen laten. Van die gelegenheid maakte zijn vrouw gebruik, om een verdieping op hun woning te laten zetten. Toen hij thuis kwam, was hij een oogenblik sprakeloos van verbazing, maar uit het rijtuig springende, had hij zijn grap alweer klaar door aan een paar voorbijgangers te vragen, of ze ook wisten waar Lincoln woonde, daar dit toch zijn huis niet kon zijn. „Jawel, mijnheer,” zeiden de menschen, „hier woont mijnheer Lincoln wel degelijk, maar ze zijn aan het verbouwen geweest.” Maar hem nu nauwkeuriger opnemende, merkten ze wien ze vóór hadden en barstten in lachen uit. „U is zelf mijnheer Lincoln,” zeiden ze en nog nalachende om de grap, liepen ze verder. Toen daarop mevrouw Lincoln, door het geratel der wielen opmerkzaam geworden, zelf naar buiten kwam, zeide Lincoln tot haar: „Marie, Marie, de menschen lachen ons uit, omdat we zoo trotsch worden.”

Als advocaat had hij een drukke practijk. Opmerkelijk was, dat hij nooit pleiten wilde in wat men „een kwade zaak” noemt. En wanneer hij later bemerkte, dat hij zich in zijn cliënt vergist had, liet hij hem in den steek, ook al had hij het proces kunnen winnen.

Zoo gebeurde het eens bij een belangrijk proces, dat de man voor wien hij pleiten zou, hem van zijn onschuld had weten te overtuigen en daarom deed hij al zijn best voor hem. Maar terwijl hij daar voor het Hof mede bezig was, toonde zijn tegenpartij onweerlegbaar aan, dat de persoon om wien het ging, een bedrieger was. Onmiddellijk verliet Lincoln de balie en toen het zijn beurt was om te pleiten, was hij niet meer te zien. De rechter liet hem waarschuwen, dat men op hem wachtte, maar hij antwoordde den bode: „Zeg aan Zijnedelachtbare, dat mijn handen vuil zijn en dat ik niet komen kan, omdat ik ze schoon wasschen moet.” Zoo verloor zijn cliënt het proces en miste hij zelf een duizend dollars, die hij gemakkelijk had kunnen krijgen, als hij het met de waarheid niet al te nauw genomen had. Maar daartoe was het recht hem te heilig.

Op een anderen keer, toen hij met den advocaat Swett samenwerkte, om in de beroemde Patterson-rechtbank iemand te verdedigen, zeide hij eensklaps tot zijn collega: „Swett, de man is schuldig.”

„Ja,” antwoordde deze, „dat had ik wel voorzien.”

„Nu, ik niet. Maar dan moet jij hem maar verder

alleen verdedigen, ik kan het niet. De rechtbank zou dadelijk aan mijn gezicht en mijn stem merken, dat ik tegen mijn geweten in sprak, als ik hem verdedigde."

Swett pleitte nu alleen en won het proces. Toen hij Lincoln zijn deel van het salaris wilde uitbetalen, weigerde deze echter er één dollar van aan te raken.

Dat hij een medelijdend hart had, kwam ook in zijn advocatenpraktijk dikwijls uit. Zoo kwam er eens een oude negerin bij hem. Zij was eenmaal slavin in Kentucky geweest, maar haar meester had haar en haar kinderen naar Illinois overgebracht en ze daar vrijgelaten. Thans verdiende haar oudste zoon voor haar het brood, maar niet lang geleden was hij per stoomboot naar New-Orleans (een slavenstaat) gevaren en daar onverhoeds door de politie gevangen genomen en weer tot de slavernij teruggevoerd. Nu kwam de moeder bij Lincoln om raad, want zij wenschte de hulp van de justitie, om hem weer te doen uitleveren.

Lincoln had diep medelijden met de arme ziel. Hij was op dat oogenblik juist vergezeld van den jongen Herndon, een zoon van zijn oude vrienden uit Nieuw Salem, die het, dank zij Lincoln's onderwijs en steun, ook tot advocaat had gebracht. Onmiddellijk zond hij den jongen rechtsgeleerde naar den gouverneur, om hem te vragen, of er ook termen waren te vinden, waarop men die uitlevering vragen kon. Maar het antwoord luidde ontkennend.

Toen de arme negerin dit treurig nieuws hoorde, brak zij in tranen uit. Lincoln, die ten zeerste met haar begaan was, dacht een oogenblik na en zeide toen: „Weet je wat? Je zoon zäl vrij!” En onmiddellijk

schreef hij naar New-Orleans en beloofde den losprijs voor den slaaf te zullen betalen, als deze in vrijheid zou worden gesteld. En toen de arme neger zijn vrijheid terug had, betaalde Lincoln dien losprijs ook, iets waar de negerfamilie hem altijd innig dankbaar voor gebleven is.

Het aangrijpendst proces, dat hij ooit won, was dat van de weduwe Armstrong, de weduwe van zijn ouden vriend Kobus, den voormaligen leider der Nieuw-Salemsche bende. Het was twee en twintig jaar geleden, dat Lincoln in haar gastvrije hut menig genoeglijk uurtje sleet, terwijl zij dan zijn kousen stopte of zijn kleeren verstellde en hem zoo nu en dan ook een bordje krachtige soep toeschoof, wat hij toen wel noodig had. Zijnerzijds wiegde hij dan, al studeerend, haar zuigeling.

Deze zuigeling was nu een jongeman van drie en twintig jaar, die na vaders dood voor het gezin den kost verdiende. Willem heette hij en hij was een jongen, die, ofschoon niet kwaad van inborst, nogal oplopend was, een eigenschap, die hij van zijn vader scheen geërfd te hebben.

Willem was iemand, die gemakkelijk ruzie krijgen kon. Op een volksvergadering in Mason County was het weer eens tot handtastelijkheden gekomen en een zekere Metzgar was daarbij zoo toegetakeld, dat hij bezweek. Bij die vechtpartij was ook de jonge Armstrong tegenwoordig geweest en juist toen Metzgar den noodlottigen slag ontving, waren hij en een zekere Norris het dichtst bij hem geweest. Het gevecht had echter des nachts plaats gehad en daardoor kon niet met zekerheid geconstateerd worden, wie de moordenaar geweest was.

De zaak kwam voor de rechtbank en verschillende

getuigen werden gehoord. De verklaringen van een dier getuigen, een zekere James, die niet te best aangeschreven stond, waren zeer bezwarend voor Armstrong; hij toch zeide, dat hij gezien had, dat Armstrong Metzgar den doodelijken slag had gegeven. Het gerecht, in aanmerking nemend, dat Willem een echte vechtersbaas was, verklaarde hem schuldig en hij werd naar de galeien verwezen.

Moeder Armstrong of tante Hanna, zooals Lincoln haar altijd genoemd had, wendde zich in haar nood tot haar ouden vriend en onder heete tranen vertelde zij hem de heele toedracht. Lincoln wilde haar gaarne helpen, ook al omdat hij evenmin als zij geloofde, dat het Willem's toelig geweest was, Metzgar te doden, want Metzgar was altijd een vriend van hem geweest. Maar wèl geloofde hij, dat haar zoon den ander dien ongelukkigen slag had toegebracht en dus zag hij er weinig kans op den jongen vrij te pleiten.

Niettemin beloofde hij haar zijn best voor haar jongen te zullen doen.

Het eerste wat hij deed was te zorgen, dat de zaak een half jaar werd uitgesteld; dit deed hij, omdat inmiddels de algemeene opgewondenheid wat tot bedaren zou kunnen komen. Tijd gewonnen is in zulke zaken veel gewonnen. Voor den jongen zelf was het wel hoogst onaangenaam een half jaar in preventieve hechtenis door te brengen, maar, zeide Lincoln, dan heeft hij zelf ook eens den tijd om tot bedaren te

komen en over zijn wilde streken na te denken.

Tante Hanna ging naar huis, overtuigd, dat haar zaak in de beste handen was. Intusschen gelukte het Lincoln niet, meer licht in de zaak te krijgen; de getuigenissen tegen zijn cliënt waren al te bezwarend.

Zoo brak dan eindelijk de dag aan, dat de zaak voor het Hof werd gebracht. De rechter ondervroeg alle getuigen met de grootst mogelijke scherpte en vooral James, wiens getuigenis zoo bezwarend was, werd geducht aan den tand gevoeld.

„Hebt u gezien, dat Willem Armstrong den doodelijken slag toebrecht?” vroeg de rechter.

„Ja zeker en het is mij alsof ik het nog zie, hoe hij zijn hand ophief en zijn vuist op Metzgar's hoofd liet neerkomen.”

„Hoe laat was dat ongeveer?”

„Tusschen tien en elf uur, edelachtbare.”

„Spreek nauwkeurig. Was het dichterbij elf uur dan bij tien? Kwart over tien of kwart vóór elf?”

„Omstreeks halfelf, Edelachtbare.”

„En was het op dien herfstdag dan niet donker? Kon u in de duisternis dan onderscheiden, wiens vuist het was? U hebt zelf gezegd, dat Norris er vlak bij stond en u kwam met tal van anderen aanloopen.”

„Edelachtbare, ik herinner mij nu ook, dat de maan onder de vechtpartij was opgekomen, zoodat het op dat oogenblik alles goed zichtbaar was.”

Daartegen viel niets in te brengen en de man had zijn eed gedaan. Er behoefde nu geen twijfel meer te bestaan aan de schuld van Armstrong. Over veertien dagen zou het pleidooi plaats hebben.

„Dat pleidooi moet Lincoln verliezen,” zeiden de menschen onder elkaar. „Daar zal hij niet veel eer mee inleggen.” Nu, Lincoln zelf twijfelde er ook half en half aan.

Maar op den grooten dag van het pleidooi was hij zeker van zijn zaak. De gerechtszaal was stampvol, want de belangstelling voor de zaak was enorm. Moedeloos, met een treurig gezicht, zat daar de beklagde tegenover zijn rechters, toen de president verklaarde, dat de beklagde zulke sterke bewijzen tegen zich had, dat men niets anders dan een bevestiging van het vonnis kon verwachten. Maar volgens recht en wet moest toch, vóór het vonnis geveld werd, de verdediger nog aan het woord komen.

Kalm en vastberaden, als altijd, stond Lincoln op in de advocatenbank. In het kort ging hij de bijzonderheden van het proces na, herinnerend aan het goedhartige, ofschoon opvliegende karakter van den beklagde. En hij stelde in het licht, dat er in elk geval geen reden aanwezig was, om een moedwilligen manslag te veronderstellen.

Daarna ging hij het getuigenverhoor na, waarbij hij hier en daar een aanmerking had. Maar aan den hoofdgetuige James komende, verhief hij zijn stem met kracht

en met zijn rechterarm naar boven wijzende, als riep hij God tot getuige, zeide hij :

„Mijnheer de Voorzitter, deze man verklaart pertinent en onder eede, dat hij in dien noodlottigen nacht om halfelf de vuist van mijn cliënt heeft zien neerkomen op het hoofd van den verslagene, *onder een helder maanlicht*. Maar hier is de Honours-almanak, dien wij allen kennen en raadplegen en daarin vind ik opgeteekend, dat de maan op dien datum *eerst om één uur is opgegaan*. Wat kan er nu van zijn pertinente getuigenis anders overblijven dan een verdichtsel? Te meer daar de getuige de vijand van Armstrong was en de verslagene diens vriend.”

Het gansche publiek, dat ademloos naar dit pleidooi geluisterd had, was door deze laatste opmerking zoo aangegrepen, dat de rechter genoodzaakt was stilte te gebieden. De emotie van het publiek was echter begrijpelijk, de verontwaardiging keerde zich nu tegen den valschen getuige, iets wat Lincoln natuurlijk had voorzien.

„En mijnheer de Voorzitter,” ging hij na een korte onderbreking voort, terwijl zijn stem van aandoening beefde, „die jongeling is de zoon en kostwinner eener brave, grijze moeder, een vrouw die met haar eerlijken man altijd een warm hart had voor ongelukkigen en armen, die een jongeling van den leeftijd, welken thans haar Willem bereikt heeft, vóór twee en twintig jaar, toen hij geen penning op zak had en met al de ruw-

heden van het lot had te worstelen, in haar woning ontving, met haar eenvoudig maal verkwikte en op nog honderd andere manieren wel deed. Die arme jongeling van toen staat thans vóór u in den persoon van den pleiter voor het leven van haar oudste kind, aan welks wiegetouw hij urenlang trok om haar goedheid eenigermate te vergelden. Die zuigeling van toen is de beschuldigde van thans en het is mij een innige vreugde te hebben mogen aantoonen, dat wat tegen hem aangevoerd is alle kracht van wettig bewijs mist. Wanneer hier recht gedaan wordt, dan is mijn cliënt vrij eer de zon is ondergegaan."

Lincoln ging zitten en de rechters verlieten de zaal om binnenskamers te beraadslagen, terwijl het publiek tranen schreide van aandoening.

Toen een half uur later de rechters in de zaal waren teruggekeerd, sprak de president onder een ademlooze stilte van het publiek het: „Niet schuldig" uit.

Uit honderden monden ging een vreugdekreet op bij het hooren van deze uitspraak. Maar Lincoln keerde zich tot zijn cliënt en zeide met groote kalmte: „De zon is nog niet ondergegaan en gij zijt vrij! Laat deze les nu niet verloren zijn."

Geen wonder dat tante Hanna door de menigte heendrong, Lincoln's handen greep en kuste en ze nat maakte met haar tranen. „Hoe zal ik 't u allemaal betalen of vergelden!" stamelde zij.

„'t Is alles reeds betaald,” luidde het antwoord. „Ik heb heden een oude schuld aan ù afbetaald. Maar zeg tot uw Willem : „Ga heen en zondig niet meer, opdat u niet wat ergers overkome!”

Wat dezen Willem Armstrong betreft, hij heeft later met roem gestreden in den grooten oorlog tot vrijmaking van de slaven. Hij was een van de eersten, die zich bij Lincoln's eersten oproep als vrijwilliger opgaf. Maar zijn vijand, die valsch tegen hem getuigd had, zag zich vanwege de algemeene verachting, die zijn deel werd, genoodzaakt een andere woonplaats te kiezen.

Dat zulk een liefhebbend en trouw man ook voor zijn ouders dezelfde bleef, behoeft wel niet te worden gezegd. Uit verschillende daden van hem is dat trouwens overtuigend gebleken. Pas had hij zijn advocatenpractijk begonnen, of hij zond zijn vader tweehonderd dollars, om een hypotheek af te lossen op diens boerderij. Zijn stiefbroeder ondersteunde hij voortdurend, maar hij deed het met verstand. Daar hij diens tragen aard kende, beloofde hij hem voor elken dollar, dien hij verdiende, nòg een dollar op den koop toe. Toen hij zijn eerste proces won en daarmede vijfhonderd dollar verdiend had, leende hij er nog tweehonderd en vijftig bij, om daarvoor landerijen te koopen, wier opbrengst zijn vader en na diens dood ook zijn stiefmoeder een inkomentje zou verschaffen.

In het jaar 1851 hoorde hij, dat zijn vader ernstig ziek was, juist op een tijdstip, dat ook zijn vrouw ziek lag en hij dus onmogelijk van huis kon. Hij schreef toen aan zijn stiefbroeder :

„Je weet, dat ik nooit hebben wil, dat het vader of moeder aan iets ontbreekt. Je hebt toch zeker van mijn naam gebruik gemaakt, om een dokter en medicijnen te bekomen. Ik hoop van ganscher harte, dat mijn lieve vader weer herstellen mag, maar bij alles wat er gebeurt, moet ge hem voortdurend herinneren, dat hij niet ophouden moet zijn vertrouwen te stellen op onzen Hemelschen Vader, die zoo barmhartig en genadig is en hem in zijn uiterste niet zal verlaten. Zonder Gods wil valt geen muschje ter aarde noch een haar van ons hoofd en Hij zal Zijn stervend kind niet verlaten, als het op Hem vertrouwt. Zeg hem vooral, dat hij, als God hem oproept, zalige dierbaren ontmoeten zal in beter oorden en dat wij, die achterblijven, door Gods genade er ook eens hopen aan te landen.”

Zulke daden en woorden geven toch wel een diepen blik in zijn hart, nietwaar?

Op zijn reis naar het Noorden bleef hij een Zondag in New-York over en bezocht daar een Zondagschool, die voor de havelooze jeugd gehouden werd. Hij stelde veel belang in het werk der inwendige zending, vooral onder de straatjongens, wier lot en toekomst hem zoo beklagenswaardig toeschenen. De

directeur van de Zondagsschool was verrast door het bezoek van zulk een grooten onbekende, die hem met zooveel nauwkeurigheid inlichtingen vroeg. Na eenige oogenblikken verzocht hij den vreemden heer iets tot de kinderen te zeggen. Lincoln voldeed aan dit verzoek zonder aarzeling. Hij sprak het jonge volkje toe, vertelde van de bosschen van Illinois, van de slaven, van de pioniersjongens en meisjes, die zich zoo ontzaglijk moeten weten te behelpen. De kinderen hingen, zooals men dat noemt, aan zijn lippen. Tweemaal wilde Lincoln ophouden, maar de kinderen lieten hem geen rust en riepen luid: „Vertel verder, mijnheer, vertel verder!” Maar eindelijk moest er toch een eind aan komen en toen vroeg de directeur met wien hij het genoeg gehad had kennis te maken. „Met Abraham Lincoln uit Illinois,” luidde het antwoord en stillekens ging de bezoeker heen, maar het bezoek zelf is nooit vergeten.

Temidden van dit alles werd Lincoln voortdurend herkozen. In 1849 kreeg hij zitting in het Nationale Huis van Representanten als lid van het Congres. In dien tijd hielden de oorlog met Mexico en de toelating van Texas als een slavenstaat alle gemoederen in spanning. Die Mexicaansche oorlog was onrechtmatig en was begonnen in het belang der slavernij en de zuidelijke staten hadden het oog op Texas, om er hun onmenschelijke politiek door te drijven. Lincoln stak zijn gevoelens alweer niet onder stoelen of banken

en viel telkens de slavernij aan als „*onrechtvaardig en wreed.*” En luide sprak hij het uit, dat God het land met ontzettende plagen zou bezoeken, wanneer het voortging zulke onmenselijke praktijken te wettigen.

XVII.

In het Witte Huis komt een vriend van de blauwe jongens.

Tot het jaar 1854 had het leven van Lincoln een kalm en rustig verloop ; hij hield zich bij zijn advocatenpraktijk en zijn verdere ambtelijke bezigheden. Maar toen in dit jaar de bekende afgevaardigde Douglas, die een fel voorstander van de slavernij was, wist te bewerken, dat het Missouri-compromis ingetrokken werd, werd het vraagstuk van de vrijmaking der slaven weer plotseling een brandende kwestie. Douglas wilde nu ook, dat in Kansas de slavernij ingevoerd werd en Lincoln sprong weer op de bres om dat te verhinderen. Hij was nu een spreker van erkende reputatie, daar hij bij de presidentsverkiezingen in 1848 en 1852, eerst ter aanbeveling van president Taylor, daarna voor generaal Scott het heele land had doorgereisd en in alle plaatsen van beteekenis in volksvergaderingen gesproken had. Maar nu het om de vrijmaking der slaven ging, sprak hij met nog veel grooter vuur evenals hij het de laatste jaren ook gedaan had als lid van het Amerikaansche afschaffings-

of matigheidsgenootschap. Zoowel de slavernij als het drankmisbruik beschouwde hij nu eenmaal als zijn doodsvijanden.

Nu deed Douglas als redenaar zeker niet voor Lincoln onder en ook hij was een man van geweldige activiteit. Hij reisde dan ook overal heen, heel Illinois door, om het volk te overtuigen van de noodzakelijkheid de slavernij te handhaven. Maar Lincoln zat hem overal na en als Douglas den eenen dag ergens gesproken had vóór de slavernij, sprak Lincoln den volgenden dag daartegen. En laatstgenoemde pleitte voor een rechtvaardige zaak en deed dat met zulk een vuur en overredingskracht, dat de menschen overal zich genoodzaakt gingen voelen nu toch eens partij te kiezen.

Dit optreden had weer ten gevolge, dat Lincoln's populariteit snel toenam in dat jaar en de volgende jaren. Bij de verkiezingen van 1856 kreeg hij zelfs alleen in zijn eigen district dan ook reeds honderd en tien stemmen voor vice-president, iets waarover hij zelf zóó verwonderd was, dat hij eerst nog dacht, dat men een anderen Lincoln bedoelde. Hij werd echter nog niet gekozen. Daar hij ook voor den senaat candidaat was gesteld, moest hij wéér menige redevoering houden en één er van is zoo beroemd geworden, dat zij met een bijzonderen naam werd aangeduid: de het-tegen-zichzelf-verdeelde-huis-rede noemde men haar. In die rede betoogde Lincoln, dat

de Amerikaansche regeering niet langer weifelen mocht; zij moest nu kiezen: òf slavernij òf vrijheid. De leidende gedachte der rede werd in het slotwoord met dit woord van den Heiland aangeduid: Een huis, dat tegen zich zelf verdeeld is, kan niet bestaan.

Deze rede was zoo fel en scherp, dat zelfs Lincoln's beste vrienden er het hoofd over schudden, vrezend dat hij op die wijze de goede gezindheid der regeering en van het kiezersvolk verspelen zou. Maar daar bekommerde Lincoln zich in het geheel niet om en hij noodigde zelfs zijn tegenstander Douglas uit tot een openbaar debat, hetwelk aanvaard werd en tot zevenmaal toe herhaald. Maar alle zeven malen werd Douglas verslagen!

Deze Douglas maakte erg veel vertooning bij zoo'n redevoering. Voor zijn reis naar de plaats, waar het debat zou plaats hebben, huurde hij steeds een extra-trein af, waarin ook een muziekkorps meereisde. Op de stations van aankomst voerde dat korps dan eenige muzieknummers uit en dan trok men met vlaggen en muziek voorop naar de vergaderzaal als ware Douglas een koning.

Maar Lincoln deed het eenvoudiger. Die kwam met een gewonen trein, op zijn eentje en zonder humbug, zoodat hij meestal niet eens opgemerkt werd vóór hij de zaal binnentrad. Maar op het spreekgestoelte veranderde de zaak dan volkomen en werd de man, die met vlaggen en muziek binnengekomen was,

uitgefloten, terwijl Lincoln werd toegejuicht. Maar de slavenpartij bleef niettemin nog tal van aanhangers tellen, wat wellicht een troost, zij het een schrale, voor Douglas is geweest, die aan zijn zeven mislukte propagandareizen met muziek maar even 15000 dollars had verknoeid.

In 1860 had er weer een verkiezing plaats voor het presidentschap en als steeds werden er ook nu weer tal van vergaderingen belegd. Men sloeg dan een „wigwam” op of stroohut, waarin duizenden op ruwe banken een plaatsje konden krijgen en waarin zich ook een spreekgestoelte bevond. Ook te Decator werd bij die verkiezingen zulk een vergadering gehouden en de gouverneur Oglesby fungeerde als voorzitter daarvan.

Opeens bemerkte men, dat ook Lincoln in de vergadering aanwezig was, hij had een plaatsje bij de deur. Het duurde niet lang, of de voorzitter richtte het verzoek tot hem ook een woordje te spreken, maar de vergadering was zoo vol, dat het onmogelijk was, om het spreekgestoelte te bereiken. Men wist er echter raad op en drie sterke kerels droegen Lincoln over de hoofden der menigte heen naar het platform.

Lincoln's toespraak verwekte als altijd instemming. Doch nog maar even was hij aan het woord, of weer kwamen een paar forsche kerels door de menigte heen dringen. Boven hun hoofden droegen zij een paar gespleten balken, die uit een schutting of schuur leken

losgerukt te zijn. Op een papier, dat er aan gehecht was, stonden de woorden: „Deze balken zijn dertig jaar geleden door Abraham Lincoln gespleten, toen hij bouwde aan zijns vaders boerderij.”

Het zien der balken bracht de menigte weer aan het juichen, maar toen het weer rustig was, zeide Lincoln onverstoorbaar kalm: „Of dit dezelfde balken zijn, die ik met vriend Hanks gespleten heb, durf ik niet met zekerheid beweren, maar dergelijke heb ik er bij honderden onder handen gehad. Wanneer gij allen ze zoo bijzonder mooi vindt, mag ik u zonder hoogmoed zeggen: ik maak nu betere!”

Weer een storm van gejuich, waarbij de hoeden de lucht in gingen en de „wigwam” schudde. Lincoln was de man der keuze. Zoo ging het ook te Chicago, waar de Nationale Republikeinsche conventie bijeen kwam in de reusachtige „wigwam”, die 25000 menschen bevatte. Er waren zeven kandidaten voor president der republiek en William Seward was de voornaamste. Lincoln behoorde ook bij die zeven, maar hij zelf dacht er geen oogenblik aan, dat hij gekozen zou worden. Wel had hij er eenig vermoeden van, dat men hem vice-president zou maken, hetgeen blijkt uit een gesprek, dat hij in die dagen had met een ouden kennis uit Nieuw Salem, een wonderlijk heer, die tot hem zeide:

„Lincoln, sinds ik u het laatst zag, heb ik honderduizend dollars gewonnen, maar ook weer ver-

loren. Zeg eens, hoe staat het met ùw financiën?"

„Wel, ik ben er beter aan toe dan u, want behalve mijn huis te Springfield bezit ik nog acht duizend dollars en als ze me nu nog vice-president maken, wordt het er stellig gauw tien.”

Maar men maakte hem geen vice-president, maar president en dat wel met groote meerderheid. Dat was me een opschudding te Springfield, toen de telegraaf er die tijding bracht. Lincoln had moeite zijn kalmte te bewaren, toen hij, na het vernomen te hebben, zich naar huis spoedde. Al spoedig was de heele stad in rep en roer, een burger van Springfield president der republiek, geen kleinigheid! En allen, die Lincoln maar eenigszins kenden, stormden naar zijn huis. Een paar rijke burgers, meenend dat Lincoln nu voor deze gelegenheid toch wel eens één keer zijn afkeer van den drank opzij zou zetten, zonden hem onmiddellijk een mand met de uitgezochtste likeuren om daarmee de gezondheid zijner vrienden te drinken. Maar Lincoln zond ze onmiddellijk terug met de boodschap, dat ze heel goed wisten, dat hij zoo iets in zijn huis niet gebruikte.

Toen talrijke burgers van Springfield in zijn woning rondom hem vereenigd waren, stond hij op met een glas helder water in de hand. Toen het stil geworden was, sprak hij dezen dronk uit: „Mijne heeren, wij moeten elkaars gezondheid drinken met den gezondsten en reinsten drank, dien God aan de menschen ge-

schonken heeft — het is tevens de eenige drank, dien ik ooit gebruikt heb en in mijn huisgezin toegelaten en daarom laat mijn geweten ook niet toe er heden afstand van te doen. Het is zuivere Adamsale uit de bron." En toen den beker aan de lippen zettende, dronk hij een teug en liet hem toen verder rondgaan onder zijn vrienden, die beleefdheidshalve zijn voorbeeld wel moesten volgen.

Een aardige anekdote wordt nog verteld over twee wel wat al te groene jongelui, die het huis mede binnengekomen waren, om Lincoln geluk te wenschen. Daar zij treuzelden bij het heengaan, vroeg hij hun: „Wel, hebt ge nog wat op het hart?"

„Wel," luidde het antwoord, „mijn kameraad zegt, dat hij minstens zoo groot is als u, mijnheer de president."

Menig ander zou zich misschien geërgerd hebben aan de opmerking, die in deze omstandigheden toch wel zeer zonderling was. Maar Lincoln deed dat niet. „Dat kunnen we gemakkelijk uitmaken," zeide hij. „Ik zal mijn stok eens halen."

Hij haalde nu een wandelstok en zette dien dwars tegen den muur boven zijn hoofd, zoodat daarop aangegeven was, hoe lang Lincoln was. „Nu jij er onder," zei hij tegen den langen lummel en ziet, deze bleek even lang als de president.

„Nu, houd jij dan maar mijn stok tot een aandenken," zei Lincoln; „dan kun je altijd zeggen, dat

we allebei even groot zijn." En alle omstanders lachten.

De verkiezing tot president had plaats gehad op zes November en meer dan twee millioen Amerikanen hadden op Lincoln hun stem uitgebracht. Het was er echter verre van af, dat allen zich over die keuze verheugden. Zeven staten van het zuiden sloten dadelijk een overeenkomst, om gezamenlijk op hun hoede te wezen tegen den bevrijder der slaven.

De tijd, die er verliep tusschen Lincoln's verkiezing en het betrekken van het „Witte Huis", het ambts-paleis der presidenten van de republiek der Vereenigde Staten, was weliswaar rijk aan de aandoenlijkste bewijzen van liefde en aanhankelijkheid, maar toch gebeurden er al verontrustende dingen. En zelfs in zoodanige mate, dat moeder Lincoln met bekommerd hart afscheid van hem nam, toen hij naar Washington vertrok. „Ik vrees, lieve Bram," zuchtte zij, terwijl zij hem teeder omhelsde, „dat wij elkaar hier op aarde niet zullen weerzien."

„Hoe denkt u dat zoo, moeder?"

„Ach, ik durf het haast niet te zeggen, maar het ligt me zoo bij, dat je vijanden zullen probeeren om je om 't leven te brengen."

De reis naar Washington werd een ware triomftocht; aan elk station werd de nieuwe president begroet en toegesproken en moest hij zelf op zijn beurt de menigte weer toespreken. Maar te Philadelphia

werd hij door den zoon van Seward gewaarschuwd toch niet verder te gaan, omdat een complot was ontdekt, om hem in den trein te vermoorden. Na rijp beraad besloot hij dus den presidentstrein te verlaten en de reis met een gewonen nachttrein voort te zetten. Op die wijze kwam hij met de zijnen behouden aan het „Witte Huis.”

Het meest beklagde hij zich over het misverstand tusschen hem en vele predikanten en andere godsdienstige menschen inzake de slavenkwestie. Met tranen in de oogen zeide hij tot den heer Bateman: „Hebt u wel gezien hoeveel predikanten van verschillende gezindten tegen mij gestemd hebben? Mijn waarde Bateman, ik ben nog geen waar Christen — gawe God, dat ik het was! — maar ik heb den Bijbel nauwkeurig onderzocht en” (hij haalde een Nieuw Testament uit zijn zak) „ik versta niets van dit boek, wanneer ik moet aannemen, dat Jezus Christus en Zijn discipelen en apostelen de slavernij in bescherming namen. Hoe kunnen mannen, die uit dit boek prediken, mijn grondbeginselen dan tegenstaan?”

In gedachten verzonken liep hij daarna eenigen tijd de kamer op en neer en daarna weer tegenover zijn vriend stilstaande, zeide hij, met de rechterhand omhoog geheven:

„Ik weet, dat er een God is, dat Hij het recht lief heeft en de ongerechtigheid haat. Ik zie den storm komen en ik weet, dat Zijn hand daarin werkt. Wan-

neer Hij een plaats en een werk voor mij heeft, ben ik gereed. Ik ben niets, maar de waarheid is alles. Ik weet, dat ik mij niet vergis. Ik heb hun gezegd, dat een huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, niet kan bestaan. Douglas kan niet doen, wat hij wil. God zal zorgen. Ik mag het einde misschien niet zien, maar de toekomst zal mij rechtvaardigen en die mannen zullen zien, dat zij hun Bijbel *niet goed* gelezen hebben."

Op gebogen knieën bereidde de nieuwe president zich voor, om zijn ambt te aanvaarden en toen hij zijn rede had

opgesteld en aan zijn familie had voorgelezen, ging hij weder in de eenzaamheid en bad God vurig om Zijn zegen voor zich en het vaderland. Hij gevoelde het, dat de groote worsteling aanstaande was en de burgeroorlog niet kon uitblijven.

Generaal Scott had een sterke militaire macht in de hoofdstad gebracht, om het volk gerust te stellen met het oog op de vele geruchten omtrent samenzweringen. Aanvankelijk ging alles goed, maar weldra bleek, dat de voortekenen niet bedrieglijk waren geweest. Helaas, maar al te spoedig brak de burgeroorlog uit; eerlang stonden twee millioen burgers en militairen onder de wapenen en werden een duizendtal slagen geleverd.

Het vorige ministerie had voor het meerendeel uit slavenhouders of hun handlangers bestaan en toen Lincoln aan het bewind kwam, vond hij de schatkist en de arsenalen ledig en de inkomsten uitgeput; 's lands gelden waren ten voordeele der slavenhoudende staten aangewend. Aan vriend en vijand verklaarde hij: „Het schijnt zoo voorbeschikt te zijn, dat mijn bestuur een regeering van „staal” zal wezen, (terwijl dat van mijn voorganger er een van „stelen” is geweest.)” Dit zei — volgens W. M. Thasser — „een schalk.”

Gelukkig had hij een flink ministerie en kwam tot zijn groote vreugde zijn machtige tegenstander Douglas zich met hem verzoenen en zijn hulp aanbieden, om den opstand te dempen. Zijnerzijds hield Lincoln

zich strikt aan zijn belofte, bij zijn ambtsaanvaarding afgelegd: „Er zal geen strijd ontstaan, tenzij gij (oproerlingen) zelf de aanvallers zijt.”

Van de zijde der opstandelingen kwam dan ook het eerste schot; op het fort Sumter in Charlestown werden hun eerste schoten afgevuurd, hetgeen plaats vond op 12 April 1861. Na twee duizend driehonderd een en zestig schoten op het fort ging het in de handen der oproerlingen over.

De tijding van den val van het fort vloog door het geheele land en de burgeroorlog was uitgebroken. Onmiddellijk liet Lincoln een proclamatie uitvaardigen, waarin om 75000 man werd gevraagd; voorts deed hij alle moeite om een krijgskas, een vloot en al het noodige te verkrijgen. Hij gevoelde dat hij het hoofd was en dat van alles de laatste verantwoordelijkheid op hem rustte, al stelde hij op de adviezen zijner ministers prijs. Een zijner tijdgenooten schreef van hem: „De president is zijn eigen minister van oorlog. Hij regelt persoonlijk de bewegingen van het leger en maakt veel werk van de krijgswetenschap.”

Zijn hartelijke genegenheid voor de soldaten der republiek was zoo groot, dat deze hem den eere naam gaven van „*Vader Abraham*”. Zijnerzijds noemde hij de soldaten met het oog op hun uniform: „*mijn blauwe jongens*.”

Toen de zuidelijken hun gevangenen zeer slecht en wreed behandelden, gaf men Lincoln den raad de

soldaten van het Zuiden, die in handen der zijnen vielen, op dezelfde wijze te behandelen, maar daar wilde hij niets van weten. Hij antwoordde slechts: „Ik kan nooit toelaten, dat menschen op zulk een beestachtige wijze worden ter dood gebracht of gemarteld; wat anderen willen doen, kan ik niet verhinderen, maar ik wil en zal mij nooit aan zulke onmenschelijke praktijken schuldig maken.”

„Als de Heere God maar aan onze zijde is, president,” zeide een afgevaardigde tot hem. „Daaraan bestaat voor mij geen twijfel,” luidde het vaste antwoord. „De Heere God is altijd aan de zijde van het *recht*, maar mijn vrees is, dat misschien *ik en dit volk* niet aan de zijde des Heeren staan.”

En hij wist, dat de Heere God barmhartigheid wil, veel liever dan offeranden en daarom trachtte hij die barmhartigheid ook in alles te beoefenen. Toen hem gevraagd werd, of hij het zich niet veel gemakkelijker kon maken door niet zoo voortdurend persoonlijk de belangen der militairen te behartigen, maar dit aan anderen, aan vertrouwde personen over te laten, zeide hij: „Deze buitengewone oorlog drukt zwaar en hard op alle klassen der maatschappij, maar *vooral lijdt de brave soldatenstand*. Wel terecht is er gezegd: „Al wat een mensch heeft, zal hij geven voor zijn leven” en terwijl allen het hunne bijdragen, waagt de soldaat zijn leven en brengt hij het vaak ten offer voor het nationaal belang. Daarom moet ook de soldaat met

het meeste respect en de hoogste liefde behandeld worden. Wat mij aangaat, de blauwe jongens behooren tot mijn familie en nooit zal ik één hunner verstooten, die bij mij komt om hulp of raad."

Voorals die laatste woorden waren veel gezegd voor een president van een groote republiek. Maar als een man als Lincoln zoo iets zeide, was het ook gemeend en handelde hij er naar, hoe bezet hij ook mocht zijn met zijn ambtsbezigheden. Hoewel hij 's morgens vroeg opstond, was hij toch elken nacht te twaalf uur nog bij zijn minister van oorlog, om het laatste nieuws van het oorlogsterrein te vernemen. Nu, voor een man, die het zoo druk met zijn ambtswerk had, moet het dus heel wat geweest zijn te luisteren naar elke klacht, die zijn soldaten of hun vrienden bij hem kwamen indienen.

Omtrent het huiselijk leven van den president geeft ons Mr. Kelley, een rechtsgeleerde uit Philadelphia, de volgende bijzonderheden:

„In het Witte Huis bleef Lincoln dezelfde liefhebbende vader voor zijn kinderen en bleef alles even eenvoudig als tevoren. Zijn omgang met zijn familie was even hartelijk als met zijn vrienden. Ik geloof niet, dat er ooit een vader geweest is, die meer van zijn kinderen hield dan hij. De president kwam mij nooit grooter voor dan wanneer ik hem des avonds gadesloeg met een boek voor zich en de kleine Tad naast hem. Er werden hem een groot aantal boeken

toegezonden van allerlei aard, 't zij uit achting, 't zij ter aanbeveling; welnu, die boeken snuffelde hij dan ook geregeld door en bewaarde alle plaat- en kinderwerken voor het schemeruurtje, waarin hij ze doorbladerde met Tad, die hem allerlei kinderlijke vragen deed. Dit uurtje was een aangename ontspanning voor hem.

Kleine Tad mocht altijd bij papa komen, 't deed er niet toe, wie er bij den president op bezoek was, Tad was steeds welkom. Het kereltje had een beetje een spraakgebrek, waardoor hij niet altijd uit zijn woorden kon komen. Maar papa had altijd geduld met hem en kon hem soms met moederlijke teederheid aan het hart drukken. Het ventje was toen een jaar of tien."

Op zekeren audiëntiedag was er zoo'n groote menigte bezoekers in het Witte Huis, dat er van handdrukken geen sprake meer wezen kon. De president deed het dus met buigingen af tegen al die senatoren, volksvertegenwoordigers, gouverneurs, enz. Maar toen hij opeens een gebrekkigen, gewonden soldaat zag aan den arm van diens moeder, een armoedig vrouwtje, liep hij op beiden toe en had hij bovendien ook nog eenige vriendelijke woorden voor hen over.

Mr. Stevens kwam eens met een oude dame bij den president. Hij had haar aangemoedigd genade te vragen voor haar zoon, een soldaat, die door den krijgsraad ter dood veroordeeld was.

„Wat denkt u van het geval?” vroeg Lincoln. „Zijn er termen aanwezig, dat ik tusschenbeiden komen kan?”

„Ik geloof stellig van ja,” zeide de advocaat, „ik heb het geval nauwkeurig nagegaan en de jongen is niet opzettelijk ongehoorzaam geweest.”

„Welnu, dan geef ik hem pardon,” zeide Lincoln. „Ik doe dat altijd graag.”

Wat was de vrouw verheugd; zij snikte het uit van dankbaarheid en aandoening. Juist op dat oogenblik kwam er weer een ander bezoeker, de president van de Kamer, de heer Colfax, die met een zelfde verzoek kwam voor den zoon van een zijner kennissen. Lincoln zeide:

„Waarde Colfax, sommige generaals klagen over mij, dat zij, omdat ik zooveel pardon geef, de discipline niet genoegzaam kunnen handhaven. Maar o, ge weet niet half hoe aangenaam mij des nachts na een drukken dag de gedachte is: mijn handteekening heeft weer een menschenleven gered en tal van menschen gelukkig gemaakt. Daarom ben ik altijd zoo blij, als ik eenige verontschuldiging kan vinden. Zeg maar aan uw vriend, dat alles in orde is: hier is het pardon voor zijn zoon.”

Op een anderen keer kwam de New-Yorksche rechter Kellogg pardon vragen voor den zoon van een zijner burenen. Het liep al tegen middernacht, toen hij op het „Witte Huis” aankwam. De president was

al naar zijn particuliere vertrekken gegaan en den anderen dag zou de jonkman doodgeschoten worden. De secretaris van oorlog, bij wien hij zich vervoegde, zeide: „Stel u er niet te veel van voor, er komen tegenwoordig zóóveel gevallen voor, dat er eens een voorbeeld dient gesteld te worden.”

„Och, maar er is toch zooveel reden om hem te vergeven.”

„'t Kan zijn, maar ik durf niets voor u doen, trouwens de president ligt al te bed.”

Maar de rechter liet zich niet terughouden. Hij wilde het „Witte Huis” binnengaan, maar de schildwacht hield hem tegen. „Ik mag niemand meer toelaten,” zeide hij.

„En ik moèt den president spreken,” zeide de ander, „al zou ik hem ook uit zijn bed moeten halen.” En daar hij den weg wist in het „Witte Huis” opende hij zonder plichtpleging de slaapkamer van Lincoln. De president lag inderdaad reeds te bed, maar sliep nog niet.

„Mijnheer de president,” zeide Kellogg, „ik ontvang daar even een telegram, dat de zoon van een mijner burens morgen wordt doodgeschoten en ik wenschte nog zijn leven te redden.”

„Wat heeft hij gedaan?” vroeg de president.

„Ja, dat weet ik niet in bijzonderheden, maar wel weet ik, dat hij altijd een uitnemende jongen is geweest, zelfs ernstig en vroom en ik kan niet gelooven, dat hij den dood verdiend kan hebben.”

„Welnu,” zeide Lincoln, „ik geloof evenmin als gij, dat het hem eenig voordeel kan geven doodgeschoten te worden. Geef mij eens pen en papier.” En zonder zijn bed te verlaten, schreef hij een pardon, gaf dat aan zijn vriend en keerde zich toen om, om te gaan slapen.

Een jong soldaat uit Vermont, een zekere Benjamin Owen, was veroordeeld om doodgeschoten te worden, daar hij op zijn post in slaap gevallen was. De familie was ten diepste bedroefd, toen zij zijn laatsten, zijn afscheidsbrief ontving, dien wij hier laten volgen:

„Lieve vader, wanneer u deze letteren bereiken, zal ik in de eeuwigheid zijn. Eerst verschrikte deze gedachte mij zeer, maar ik heb mij door Gods genade voorbereid om te sterven en nu ben ik kalm. Ik zal mijn dood tegemoet gaan als een man. En waarom moet ik nu worden doodgeschoten? U weet, dat ik de moeder van Jemmy Carr beloofd heb een oogje op hem te houden. Nu, hij werd ziek en toen heb ik voor hem gedaan wat ik kon. Hij was nog niet voldoende aangesterkt, toen er bevel kwam, dat wij weer verder moesten. Ik droeg daarom zijn uitrusting voor hem, mèt die van mezelf, wat me zuur genoeg viel, maar de stakkerd was me er zoo dankbaar voor en dat deed me goed. Op het laatst strompelde hij, op mijn arm steunend, verder, zoodat ik hem bovendien nog voort-sleepen moest. In ons bivak gekomen, meenden wij natuurlijk te kunnen uitrusten en dat mocht ook, maar er werd natuurlijk een wacht uitgezet en nu was het

wel casueel, maar het was juist Jemmy's beurt. Natuurlijk kon hij niet en toen heb ik zijn wacht maar overgenomen. Ik heb toen een uur en nog eenige minuten op schildwacht gestaan met mijn geweer op schouder, maar toen kon ik het niet langer uithouden en viel van vermoeidheid in slaap en zoo hebben ze mij gevonden. Onze kolonel is goed en die zou me wel willen redden, als hij maar kon. Hij zegt — vergeef het hem, vader — dat hij alleen zijn plicht doet. Zeg ook nooit iets onaangenaams tot Jemmy, want die arme jongen heeft zich zelf aangeboden om in mijn plaats te sterven, maar dat mag niet. O, ik kan de gedachte aan mijn lieve moeder en zuster niet verdragen. Troost haar, vader, over dit verlies! God helpe mij! Hij is mij nabij en troost mij! Hij moge mijn Redder en Zaligmaker zijn! Vaarwel, vaarwel!"

Onder aan den brief was nog een aanteekening gemaakt, dat de terechtstelling nog een week was uitgesteld.

Nauwelijks was de noodlottige brief in de ouderlijke woning aangekomen, waar de tranen en jammerklachten vele waren, of de flinke zuster van den veroordeelden soldaat stak den brief bij zich en reisde met groote haast naar Washington. En daar aangekomen rustte zij niet vóór zij op het „Witte Huis" bij den president was toegelaten.

„Wel, mijn kind, wat kom je me zoo vroeg in den morgen vragen?"

„Ik kom voor het leven van mijn broer, president.”

„Hoe heet die broer? En waarom moet hij gefusilleerd worden?”

„Hij heet Benjamin Owen en hij heeft op wacht geslapen.”

„Ja, die noodlottige slaap,” zeide Lincoln ernstig, „duizenden menschenlevens zouden door dien slaap verloren kunnen gaan.”

„Dat zegt mijn vader ook, president, maar lees uzelf eens alstublieft den brief.”

Lincoln las den brief en met tranen in de oogen schreef hij onmiddellijk een pardon. Opdat het niet te laat zou komen, ging hij het zelf per rijtuig bij den secretaris van oorlog brengen, terwijl hij tot het meisje zeide: „Ga naar uw vader en zeg hem, dat het prijzenswaardig van hem is het vonnis van den krijgsraad goed te keuren. Maar zeg hem ook, dat ik het leven van zulk een zoon te kostbaar acht, om zoo zonder oorzaak te worden vermorst.”

Hij verzocht ook om verlof voor den jongen soldaat en toen deze daarop aan de zijde van zijn geliefde zuster kwam bedanken voor de begenadiging, greep Lincoln hem bij de hand en terwijl hij met eigen hand een medaille op zijn linkerborst, dicht bij den schouder vasthechte, zeide hij: „De schouder die de uitrusting van een makker droeg, zelfs met gevaar voor het leven, verdient gedecoreerd te worden.”

Nog vele van dergelijke bijzonderheden zouden er

te vertellen zijn, maar we laten het bij de vermelde. Toch willen wij nog even iets over Lincoln's Zondagsproclamatie vertellen.

Op dit punt achtte de president zich aan Gods Woord gebonden. Nog maar nauwelijks president, vaardigde hij een order uit tot stipter viering van den

rustdag. „Het groote belang,” zoo zei hij in de proclamatie, „dat mensch en dier bij een bepaalde wekelijksche rust heeft, de heilige rechten van christelijke soldaten en zeelieden, de eerbied, verschuldigd aan een der beste gevoelens eener christelijke natie en bovenal een dure verplichting jegens den Almachtigen God, eischen dringend, dat alle Zondagsarbeid in leger en vloot tot het allernoodzakelijkste worde teruggebracht.”

En niet minder afkeer toonde hij in diezelfde proclamatie voor het vloeken en zweren. „De krijgstucht en het geheele karakter der troepen moeten daarvoor borg staan, dat noch de dag des Heeren ontheiligt wordt, noch ook Zijn goddelijke Naam. In deze dagen van algemeene droefheid mag ik waarlijk de woorden van Washington, in 1776 gesproken, wel tot de mijne maken: Er is inderdaad te veel werk in den dienst van God en van het vaderland, om zich aan losbandigheid en ongerechtigheid over te geven.” Mannen van leger en vloot! de eerste dagorde van den eersten generaal der Republiek wijst ons het pad aan, waarlangs men niet dwalen kan. Hij zegt: „De generaal hoopt en vertrouwt, dat iedere officier en ieder mindere zich zal gedragen als een Christenkrijgsmann, die het zwaard heeft aangegord om de dierbaarste belangen van vrijheid en vaderland te verdedigen!”

XVIII.

Hij valt als offer voor waarheid en recht.

Temidden van zijn regeeringszorgen en die van den burgeroorlog had Lincoln nog te worstelen met ander leed, dat als een beproeving van boven kwam en zijn hart week maakte. Tot zijn officieren zeide hij in die dagen: „Ik meende, dat de oorlog een kruis voor mij was, zoo zwaar als ik het maar kan dragen, maar de Voorzienigheid legt mij nog meer op, want deze groote droefheid is nog erger voor mij dan de oorlog!”

Wat er dan gebeurd was? Zijn zoon Willy was gestorven en nu dreigde de dood ook zijn kleinen lieveling Tad van hem weg te nemen. De ziekenverpleegster Rebecca Pomroy, die in het Witte Huis ontboden werd, verhaalt daarvan het volgende:

„Toen ik in het paleis kwam, werd ik dadelijk in de groene kamer gebracht, waar het lijkje van Willy juist was uitgekleed en daarna door de kamer van mevrouw Lincoln heen naar het aangrenzende vertrek, waar de kleine Tad zoo doodziek neerlag. Alle hoop op herstel was door de doctoren opgegeven en men

verwachtte niets anders, of binnen vier en twintig uur zou alles afgelopen zijn. De heer Lincoln zat naast het bed als een waar toonbeeld van wanhoop. Bij mijn binnenkomst stond hij dadelijk op en mij de hand reikende, zeide hij: „Het is hier een echt klaaghuis, ik ben blij, dat u gekomen is.”

Ik zette mij aan de andere zijde van het bed neder. Even later kwam er een bediende en bracht een telegram. Terwijl de president het las, verstrakte zich zijn gelaat.

„Slecht nieuws?” vroeg ik belangstellend.

„O ja, heel slecht. Te Port Hudson wordt een verschrikkelijke slag geleverd en niemand kan zeggen, hoe hij afloopt. Ik hoop, dat God ons de overwinning zal geven.”

„Wij moeten God daarom bidden,” zeide ik, „er gaat niets boven het gebed.”

„Ja, dat is het, maar ach, ik heb bijna te veel te dragen,” verzuchtte de heer Lincoln.

Een oogenblik later vroeg hij mij: „U lijkt me een zwakke vrouw te zijn. Hoe kwam u er toch toe verpleegster te worden?”

„God heeft me daartoe geroepen,” zeide ik, „ik paste twintig jaar lang mijn zieken man op. Hij stierf en drie van mijn vier zoons stierven ook. Nu is de laatste in het leger.”

„God spare uw laatste voor u, zuster Rebecca. Maar waarom werdt ge dan toch verpleegster? U

hadt toch reeds zoo lang uw eigen zieken verzorgd."

„Mijn moeder stierf en daarna mijn broer, toen mijn dochtertje, mijn eenig meisje en tenslotte mijn zoons en mijn man. Hij nam de broodwinning met zich en mijn huisje moest verkocht worden, om de schulden te kunnen betalen."

„Hoe kondt u na zóóveel verliezen nog staande blijven?"

„Door de genade Gods, president. Ofschoon ik niet zoo stil berustend was als ik had moeten zijn, want er ging heel wat om in mijn ziel. Ik wist, dat de Heere kastijdt dien Hij liefheeft, maar ik kon daar nog niet bij. Het behaagde den Heere echter mijn oogen te openen en toen zeide ik: „De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam des Heeren zij geloofd."

„O, kon ik dät nazeggen," kermde de president.

„Dat kunt u, president, als u zich volkomen overgeeft aan Christus. Maar daarbij moeten de knieën worden gebogen. Op gebogen knieën is alles te bekomen en nooit kan 't geloof te veel verwachten."

Met tranen in de oogen sprak Lincoln: „O, hêlp mij bidden! De geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak." Daarna ging hij naar een aangrenzend vertrek, om er wat uit te rusten en ik hoorde hem luid smeeken om genade en kracht voor zich, de zijnen en zijn kind en ik bad in stilte met hem mee.

Een uur later kwam er weer een telegram. De

president sprong op en las het, waarna hij onmiddellijk weenende bij mij kwam en zeide: „Zuster Rebecca, goed nieuws, ons gebed is verhoord. Fort Port Hudson is gewonnen!”

En de kleine Tad? O, wonder van Gods genade! Den volgenden dag was het kind iets beter en met den dag knapte het nu op, zoodat het weer geheel herstelde.

Bij de begrafenis van Willy drukte de president mij de hand. „O, bid voor mij,” zeide hij, „hoe gelukkig zou ik zijn, als ik dat kinderlijk geloof bezat, dat u hebt! Ik smEEK er God gedurig om.”

Van dat ziekbed af bleef ik huisvriendin in het „Witte Huis”. De president liet me den Bijbel zijner moeder zien en verklaarde mij, dat hij geen enkelen dag verzuimde daarin een gedeelte te lezen vóór hij aan het werk ging en dat hij dikwijls zooveel troost uit de Psalmen putte. Ook was hij zeer ingenomen met een preek van dr. Vinton, die deze uitspraak na de begrafenis van Willy. Hij las die zoo dikwijls over tot hij haar van buiten kende.

Tot zoover het verhaal van deze vrome verpleegster. Intusschen waren de vier jaren van Lincoln's presidentschap verstreken, doch hij werd opnieuw candidaat gesteld en bij die gelegenheid werd hij opnieuw gekozen, zoodat hij zijn werk van de vrijmaking van het gekleurde ras kon voortzetten met al de liefde van zijn hart. Tegenover de negers was hij een bijzonder

fijngevoelig mensch en toen hij eens een zekeren Frederik Douglas, een vrijgekochten slaaf, die het zeer ver gebracht had, bij zich op de thee had genoodigd, verklaarde de bezoeker over de ontvangst: „President Lincoln is de eenige blanke man onder de groote heeren, die mij in geen enkel opzicht heeft laten voelen, dat ik een slaaf ben geweest.”

De oorlog werd voortgezet en scheen zijn einde te naderen. Drie weken na zijn tweede verkiezing begaf Lincoln zich naar het laatste brandpunt van den strijd, het punt, waar de beslissing moest vallen. Hij ontmoette zijn „blauwe jongens” voor Richmond. Toen hij aankwam, juichten ze hem geestdriftig toe. Den volgenden dag zou er een groote parade worden gehouden, maar daar kwam niets van; in plaats van een parade werd het een felle strijd. Lincoln telegrafeerde naar Washington: „Hard gevochten, maar de onzen zijn teruggeslagen.” Een paar uur later verzond hij dit telegram: „Het verloren terrein is heroverd!” En na een hevige worsteling van drie dagen luidde het telegram: „*Richmond is gevallen.*”

De secretaris telegrafeerde hem terug: „Waag u niet in de stad.” Maar Lincoln moest ooggetuige zijn van de overwinning en van de blijdschap der bevrijde slaven. Evenwel had zijn intocht zonder vertoon plaats; als een gewoon particulier gekleed ging hij te voet de stad binnen en naar het stadhuis, waaruit Jefferson Davis gevlucht was. Wie zal de hartelijkheid en liefde

beschrijven, welke hem hier van de zijde der zwarten bewezen werden? Hij hoorde menig smeekgebed der zwarten, dat voor hem ten hemel gezonden werd naast de gelukwensen der blanken, dat de Unie gered was. Spoedig kwam nu ook het bericht van de overgave van generaal Lee en daarmee was de overwinning volkomen. Alles juichte, alles vlagde, overal werden versieringen aangebracht. En boven de poort van het kapitaal te Washington werd een prachtige banier aangebracht met de woorden: *Dit is van den Heere geschied en het is wonderlijk in onze oogen.* Terwijl boven het departement der Staten stond: „De Unie is gered door trouw aan de constitutie, vertrouwen in het volk en geloof in God.”

Het was inderdaad een aangrijpend iets, de groote blijdschap van een gelukkig volk te zien. De blijde boodschap des vredes verspreidde zich snel over het gansche werelddeel. Overal werden de klokken geluid, vreugdeschoten gelost en optochten gehouden, terwijl de menschen elkander op de straat om den hals vielen van louter geluk. Het groote werk, waartoe Lincoln het werktuig in Gods hand was geweest, was voltooid: het Zuiden was vernederd en tot onderwerping gedwongen. Maar helaas, de hartstocht aldaar eischte een offer.

Wel moest ieder weldenkende toestemmen, dat de slavernij in het vrije Amerika niet thuis hoorde, maar er bleven ook niet-weldenkenden over, die in Lincoln

hun vijand zagen en het op zijn leven hadden voorzien. Dat was reeds zoo, toen hij voor de eerste maal het presidentschap aanvaardde; reeds toen, zagen wij, was er een complot tegen zijn leven gesmeed. De president had dan ook in zijn lessenaar een afzonderlijk pakket brieven met het opschrift: „Bedreigingen met moord.” Aanvankelijk hadden dergelijke brieven hem wel eens verontrust, maar langzamerhand werd hij het zoo gewoon, dat hij er niet eens meer notitie van nam.

Den president had men een afdeeling ruitery als wacht rondom het Witte Huis gegeven, maar hij had daar zoo op tegen, dat hij kolonel Halpine verzocht de militairen terug te zenden. „De president van een vrij volk moet zich niet verbeelden een keizer te zijn,” zeide hij. Ook berispte hij generaal Halleck, die hem een afdeeling ruiters wilde medegeven als wacht rondom zijn rijtuig. „Mijn vrouw en ik,” zeide hij, „konden elkaar niet verstaan van al dat sabelgekletter. Ik ben veel banger, dat een karabijn van een dier huzaren bij ongeluk zal afgaan en de kogel mij zal raken dan voor sluipmoordenaars.”

Ten aanzien van dergelijke lieden zeide hij: „Voor die menschen kan toch niemand mij bewaren. Zij komen mijn kamer binnen en vragen om een paspoort of om gratie voor een of ander familielid en dan schieten ze me toch onverwacht dood. Hoe zullen de huzaren daar buiten mij daartegen beschermen?”

Op den morgen van 14 April keerde kapitein Thomas Lincoln uit den oorlog terug en vertelde zijn vader alle bijzonderheden van Lee's overgave. Generaal Owen zond hem daarbij een brief, om hem te waarschuwen toch vooral niet naar Richmond te komen, omdat daar iets broedde.

Het was dien 14en April een gewichtige dag: Goede Vrijdag, de herdenkingsdag van het sterven van onzen Zaligmaker. Maar ditmaal werd daaraan minder gedacht dan aan de overwinning, die men vieren zou door op het fort Sumter, waarop juist vier jaren geleden het eerste schot was afgevuurd, de oude vlag weer te hijschen. Er was muziek, parade, er waren volksfeesten en 's avonds zou in den schouwburg een vaderlandsch stuk worden opgevoerd. Dringend werd de president met alle andere hooge autoriteiten uitgenoodigd daarbij tegenwoordig te zijn.

Of Lincoln een liefhebber van komedie is geweest, staat nergens vermeld en is ook niet waarschijnlijk. Maar ditmaal ging hij er heen en hij kon ook moeilijk anders doen. Het gold hier een officiëel bezoek, waar hij de gelukwenschen van het volk in ontvangst had te nemen. Maar hij had er toch beter aan gedaan te bedanken, want er dreigde gevaar. Maar dat wist God alleen.

Twintig minuten over negen trad Lincoln den schouwburg binnen, vergezeld door zijn vrouw, mejuffrouw Harris en majoor Rathbone. De saamge-

pakte menigte stond eerbiedig op en juichte den grooten bevrijder der verdrukten geestdriftig toe, de muziek liet zich hooren en daarna werd alles stil.

Kort daarna werd een schot gelost, maar de meesten meenden, dat dit behoorde bij het stuk, dat gespeeld werd en gaven er geen acht op. Maar toen men een gil hoorde van Mevrouw Lincoln en haastige stappen op de galerij, waar de loge van den president zich bevond, begreep men, dat er iets ernstigs gebeurd was.

En inderdaad, hier had zich een verschrikkelijk treurspel afgespeeld. De moordenaar liep naar het tooneel en schreeuwde: „Sic semper tyrannis!” (zoo moeten alle tirannen sterven!) Daarna triomfantelijk over de menigte heen starende, riep hij: „Het Zuiden is gewroken!” Meteen was de schurk weg, want de menigte was te ontsteld om zijn vlucht te beletten.

„Ik ken hem,” riep een man uit het volk. „Het is John Wilkes Booth.”

„Schieť hem dood! Hang hem op!” donderden honderden stemmen. Men begon nu te begrijpen, dat de president vermoord was.

Het tooneel, dat nu volgde, was aangrijpend. Vrouwen en meisjes snikten het uit en vielen in zwijm. Mannen verwenschten hartstochtelijk den onverlaat of beklagden het lot van den edelen president. Op eenmaal had de grootste vreugde plaats gemaakt voor den diepsten rouw. En de smart werd nog grooter,

toen er geruchten doordrongen, dat ook de vice-president Johnson en de secretaris Seward vermoord waren en dat de zuidelijke rebellen zich een weg hadden gebaad naar de ministeries en nu het Kapitaal belegerden. Dat alles was echter onwaar, alleen op Seward was een aanslag gepleegd door zekeren Lenix Payne, die in de slaapkamer, waar Seward ziek te bed lag, doordrong en hem drie steken toebracht. De aanwezigheid van Seward's zoon en drie anderen belette gelukkig, dat de zieke secretaris op de plek afgemaakt werd. De moordenaar wist te ontsnappen.

Wat Lincoln betreft, die was na den aanslag dadelijk buiten kennis. Behoedzaam werd hij overgebracht naar het huis van dr. Peterson, vlak tegenover den schouwburg. Nog werd een spoedoperatie verricht, maar helaas viel hier niets meer te redden: de kogel was aan de linkerzijde bij het oor het achterhoofd binnengedrongen en dwars door de hersens gegaan.

Te middernacht stonden alle leden van het Kabinet rondom de legerstede van den stervenden president. Mevrouw Dixon, Mejuffrouw Harris, majoor Rathbone, kapitein Lincoln, de moeder van den president en vele vrienden stonden er bij. Toen de geneesheer constateerde, dat er geen straaltje hoop meer overbleef, liep mevrouw Lincoln handenwringend van kamer tot kamer. „Hoe is het mogelijk,” riep zij. „Waarom hebben ze mij niet liever doodgeschoten. Och, hadden ze 't mij maar gedaan, zonder hem kan

ik toch immers niet leven. Ik wil met hem sterven. Ik wil met je mee, Lincoln."

Maar Abraham Lincoln hoorde van dit alles niets meer, hij kreeg zijn bewustzijn niet terug en in den morgen van den stillen Zaterdag, twee en twintig minuten voor zevenen, ging zijn ontbonden geest het krachtige lichaam verlaten. Hij, die de slaven in Amerika had vrijgemaakt, was nu zelf in gansch andere beteekenis vrij. Daarop wees Kapitein Lincoln zijn schier wanhopige moeder, nadat hij zelf zich eenige oogenblikken verwijderd had, om in snikken uit te breken en zich daarna in het gebed te versterken.

De moordenaar werd intusschen gevat, in een boerenwoning in Maryland, waar kolonel Baker, die hem nazat, hem vond. Daar hij zich niet wilde overgeven, werd de schuur in brand gestoken, waarna hij, toen hij weer wilde vluchten, door een der soldaten doodgeschoten werd.

De rouw in het land was algemeen. President Lincoln was bij zijn leven vaak bij onzen Willem van Oranje vergeleken, dien wij den Vader des Vaderlands noemen; zijn tragisch einde maakte de vergelijking volkomen. Onze Oranjevorst werd door een sluipmoordenaar omgebracht en Amerika's vader, Lincoln, eveneens. De telegraaf kon de telegrammen schier niet verwerken, die zij te verzenden kreeg en die naar heinde en ver de treurmare verspreidden, dat de groote man, op wien heel een volk steunde, niet

meer in het land der levenden verkeerde. Zaterdagmorgen stond heel New-York overeind en altijd gedenkwaardig blijven de woorden, die generaal Garfield

ABRAHAM LINCOLN

bij die gelegenheid tot het schier verbitterde volk sprak: „Medeburgers! Rondom Hem zijn wolken en donkerheid! Hij woont in het verborgene. Diepe wateren en donkere wolken omringen Zijn troon! Toch zijn gerechtigheid en gerichtende vastigheid van Zijn troon. Toch gaan genade en waarheid voor Zijn aangezicht heen! Medeburgers! God regeert en het Gouvernement te Washington leeft ook nog!”

Den volgenden dag vierde de Christenheid haar Paaschfeest, het opstandingsfeest. Een geheel volk in rouw te zien moet wel ontzettend zijn en dat vooral na zulk een schrillen overgang van vreugde in smart.

Die rouw openbaarde zich naar buiten: kerken, gebouwen, winkels, de huizen van particulieren, overal staken de rouwvlaggen uit en in de bedehuizen verdrongen zich de bedroefden, om troost te zoeken bij het Woord Gods en het gebed onder de prediking van den opgestanen Christus, die voor al de Zijnen duidelijk heeft verklaard: „Die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven!” En een oude vrijgemaakte negerin had wel gelijk, toen zij in groote aandoening uitstotterde: „Gode zij de eer! Zij hebben Massa Lincoln vermoord; maar ze kunnen God niet vermoorden!” Ze had geen recht van spreken in Gods huis, maar ze kon zich niet inhouden en evenmin kon de menigte het nalaten luide te roepen: „Amen! Amen!”

Hoe groot de droefenis en rouw bij alle standen ook wezen mocht, ze haalde niet bij de droefheid, die tot wanhoop werd bij het zwarte ras. De arme kleurlingen liepen handenwringend door de straten van Washington en treurden als Rachel, de troosteloze, die haar kinderen beschreit. Zij kwamen in groepen bij elkaar staan op de hoeken der straten en pleinen en deden de lucht van hun weeklachten weergalmen. Algemeener en dieper en oprechter smart heeft nooit de harten van menschen bewogen.

Een correspondent van de New-York Tribune schreef uit Charleston: „Nooit in mijn leven zag ik zooveel en zoo droevige gezichten als toen hier de

verpletterende tijding aankwam. De kleurlingen deden me denken aan een troep weeskinderen, die van een innig geliefden vader waren beroofd. Ik zag een oude vrouw handenwringend door de straten gaan, al maar klagende: „O, Heere! O, Heere! Massa Sam is dood! Massa Sam is dood!”

„Wie is dood, tante?” vraagde ik. Maar zij ging voort te kermen en te klagen en ik herhaalde mijn vraag: „Wien bedoelt ge toch, vrouwtje?”

„Ach Heer, Massa Lincum, onze lieve Samuel.”

Het was of dit volk nu alles verloren had, alsof God in den hemel zelfs maar nauwelijks meer helpen kon, waar Hij zulk een uitnemend werktuig kwijt was. Achter schuttingen of struikgewas zag men menigen neger op de knieën tot God bidden om hulp en uitkomst, nu zulk een onheil was geschied.

Bij het lijk sprak de waardige Colfax:

„Ofschoon vermoord, in een lijkist gelegd en begraven, zal hij leven temidden van die enkele onsterfelijke namen die nooit zullen vergaan. *Leven* als de vader van recht en gerechtigheid in een tijd, dat der menschen zielen bitter bedroefd waren. *Leven* in de dankbare harten van het donkerkleurige ras, dat hij van onder den hiel der onderdrukkers uithaalde en in de vrijheid der menschheid liet deelen. *Leven* in de nagedachtenis van elken kring, die een vader, echtgenoot, zoon of familielid voor zijn vaderland zag sterven. *Leven* in het gezelschap van die glorierijke

martelaren, die voor vrijheid, recht en menselijkheid vielen. *Leven* in de liefhebbende harten van allen, waar ook de zon schijnt, die tyrannie en slavernij verachten en als groote ongerechtigheid verfoeien. *Leven* als een voorbeeld voor allen, hoe door vlijt, trouw en godsvrucht de minste burger van den staat kan opklimmen tot den hoogsten trap. *Leven* eindelijk eeuwig bij God in volzalige gemeenschap met engelen en gezaligden."

Welnu, zooals deze stem het zoo treffend verkondigde, zoo moge het zijn. Vooral voor jonge menschen is er in dezen tijd zooveel te leeren uit een leven als dat van Lincoln. Driehonderd duizend menschen staarden te Washington zijn stoffelijk overschot aan, toen het naar het graf werd gevoerd en allen vergoten tranen, tranen van weemoed, liefde en dank!

Welk een voorrecht als zoo op ons graf en bij ons lijk geweest wordt. Moge God ons vergunnen niet tevergeefs te leven, opdat er ook *zulke* tranen op ons graf worden geschreid. Het is het heerlijkste grafmonument, dat een christen zich kan wenschen.

De teraardebestelling van Lincoln's stoffelijk overschot was even plechtig als aandoenlijk. Woensdag na het overlijden nam deze plechtigheid een aanvang, maar het zou nog dagen duren, eer het te Springfield aan den schoot der aarde zou worden toevertrouwd.

Na den lijkdienst begaf een onafzienbare menigte zich naar het Kapitoel. Heel de weg van het Witte

Huis naar het Kapitoel was één onafzienbare menschenmassa. Acht paarden trokken de lijkkoets, die met zwart floers omhangen was en elke minuut werd een kanonschot gelost. In het Kapitoel werd de lijk-kist op een katafalk geplaatst en daarna werden de deuren wijd opengezet, om de menigte gelegenheid te geven nog een laatsten blik te werpen op het stoffelijk overschot van den geliefden president. En terwijl dat alles te Washington zelf plaats had, werden door het gansche land, in alle kerken, lijkdiensten gehouden en al die kerken stroomden vol.

In den morgen van 21 April verliet de rouwtrein Washington. Op de kist van den president was die van zijn zoontje Willy geplaatst, die nu met zijn vader samen zou worden begraven. Van de locomotief tot den laatsten wagen toe was de geheele trein met rouwfloers bedekt.

In Baltimore hield de trein het eerst stil. Ook daar werd de kist geopend en het dierbare lijk tentoongesteld in een met rouwfloers behangen zaal. Te York brachten zes meisjes, in 't wit gekleed, bloemen en kransen in den lijkwagon. Des Zaterdag in den avond bereikte de trein Philadelphia, waar men tot Maandag blijven zou. Onder een grooten toeloop werd ook de kist naar de Independence Hall gebracht, die ook in rouwfloers gehuld was. De redenaars, die hier spraken, herinnerden aan het woord, dat Lincoln vier jaren te voren in dezelfde zaal gesproken had: „Ik heb

niets gezegd, dat ik niet van harte geloof en levend of stervend wil bezegelen. Wanneer dit land niet gered kan worden zonder dat ik ten onder ga, dan zou ik liever op dit oogenblik vermoord willen worden." Die woorden bleken op dit oogenblik een profetie te zijn geweest en het was dus geen wonder, dat ze herdacht werden.

Te New-York gingen niet minder dan honderduizend personen achter den lijkstoet en kwamen ook duizenden kinderen van Zondagsscholen een laatsten blik werpen op het stoffelijk overschot. Nog één Zondag bleef de stoet onderweg en wel te Indianapolis en na nog twee dagen te Chicago te hebben getoefd, kwam zij, twee volle weken na het vertrek uit Washington, te Springfield aan, waar eindelijk het lijk van den edelen president in den grafkelder werd neergelaten, nadat de prediker Simpson hem het allerlaatst had toegeroepen:

„O, ons dierbaar Opperhoofd, vaarwel! De natie beweent u! Moeders zullen uw naam aan haar kinderen leeren stamelen. De jeugd van ons land zal uw deugden navolgen. Staatslieden zullen uw redevoeringen bestudeeren en leeren er wijsheid uit; uw lippen mogen nu verstomd zijn, maar toch blijven ze tot ons spreken. De roep van vrijheid, die van u uitgaat, zal door de heele wereld klinken en de zonen der slavernij zullen er naar luisteren als naar hemelsche muziek. Gij deedt de ketenen van duizenden vallen, gij die nu zelf door

den dood geketend zijt. Gij zijt gevallen, maar 't is niet voor uzelfen. De sluipmoordenaar haatte niet u, maar heel de vrije natie; ons àller hart werd doorstoken, op ons àller leven was het gemunt. Wij kronen u thans als een martelaar voor waarheid en vrijheid! Moge de kroon der rechtvaardigheid u in de gewesten der eeuwigheid dit alles vergoeden. Vaarwel, vaarwel voor eeuwig! *Tot wederziens!* zoo zeggen allen, die als gij op God hebben gehoopt en op Zijn Woord hebben gesteund!"

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
I. Thomas Lincoln vertelt van Grootvader en de Indianen	7
II. Een schoolmeester, die schrijven noch rekenen kon . . .	26
III. Een verhuizing met verongelukten brandewijn . . .	39
IV. Hoe een pionier zich weet te behelpen	50
V. Een lijkdienst op moeders graf	59
VI. Bunyans Christenreis, het eerste boek dat Abraham van zijn vader present kreeg	71
VII. De stiefmoeder en wat met haar meekwam	81
VIII. Arbeid, handel en politiek	92
IX. Abraham schrijft een opstel over de afschaffing, dat gevolgen heeft	106
X. Een expeditie per vlotboot naar New Orleans. Abraham begint in de negerkwesitie belang te stellen	116
XI. Abraham Lincoln gaat een gerechtszitting bijwonen . . .	124
XII. Door dik en dun naar Illinois	134
XIII. Klerk in een pioniersbazar	141
XIV. In den oorlog	154
XV. Abraham Lincoln, lid der Staten	164
XVI. Al klimmend op de ladder van aardsche groothed . . .	180
XVII. In het Witte Huis komt een vriend van de blauwe jongens	198
XVIII. Hij valt als offer voor waarheid en recht	220
